

Riksdagens protokoll

2012/13:82

Torsdagen den 21 mars

Kl. 12.00 – 17.32

Protokoll
2012/13:82

1 § Justering av protokoll

Justerades protokollet för den 15 mars.

2 § Avsägelse

Andre vice talmannen meddelade att *Jörgen Hellman* (S) avsagt sig uppdraget som suppleant i kulturutskottet från och med den 22 mars.

Kammaren biföll denna avsägelse.

3 § Anmälan om kompletteringsval till kulturutskottet

Andre vice talmannen meddelade att Socialdemokraternas riksdagsgrupp på grund av uppkommen vakans anmält *Håkan Juholt* som suppleant i kulturutskottet från och med den 22 mars.

Andre vice talmannen förklarade vald *från och med den 22 mars* till

suppleant i kulturutskottet
Håkan Juholt (S)

4 § Anmälan om inkomna protokollsutdrag från utskott

Andre vice talmannen anmälde att utdrag ur prot. 2012/13:22 för tisdagen den 12 mars i ärenden om subsidiaritetsprövning av EU-förslag inkommit från trafikutskottet.

5 § Anmälan om inkommen faktapromemoria om förslag från Europeiska kommissionen

Andre vice talmannen anmälde att följande faktapromemoria om förslag från Europeiska kommissionen inkommit och överlämnats till utskott:

2012/13:FPM77 Förordning om konsumentprodukters säkerhet
KOM(2013) 78 till civilutskottet

6 § Anmälan om fördröjda svar på interpellationer

Till riksdagen hade inkommit följande skrivelser:

Interpellation 2012/13:321

Till riksdagen

Interpellation 2012/13:321 Företagskontakter hos Arbetsförmedlingen

av Jasenko Omanovic (S)

Interpellationen kommer att besvaras den 9 april 2013.

Skälet till dröjsmålet är inbokade resor och engagemang som inte kan ändras.

Stockholm den 12 mars 2013

Arbetsmarknadsdepartementet

Hillevi Engström (M)

Enligt uppdrag

Monica Rodrigo

Expeditions- och rättschef

Interpellation 2012/13:322

Till riksdagen

Interpellation 2012/13:322 Nedläggning av campus Härnösand
av Jasenko Omanovic (S)

Interpellationen kommer att besvaras fredagen den 12 april 2013.

Skälet till dröjsmålet är sedan tidigare inbokade engagemang och resor.

Stockholm den 7 mars 2013

Utbildningsdepartementet

Jan Björklund

Interpellation 2012/13:323

Till riksdagen

Interpellation 2012/13:323 Ökningen av kejsarsnitten
av Hillevi Larsson (S)

Interpellationen kommer att besvaras den 26 mars.

7 § Hänvisning av ärenden till utskott

Föredrogs och hänvisades
Propositioner
2012/13:86–88 till skatteutskottet
2012/13:92 och 106 till utrikesutskottet

Motion
2012/13:N11 till näringsutskottet

8 § Utvidgad målgrupp för samhällsorientering, m.m.

Föredrogs
arbetsmarknadsutskottets betänkande 2012/13:AU7
Utvidgad målgrupp för samhällsorientering, m.m. (prop. 2012/13:63).

*Utvidgad målgrupp för
samhällsorientering,
m.m.*

Anf. 1 MARIA STENBERG (S):

Herr talman! I dag ska vi i arbetsmarknadsutskottet debattera regeringens proposition som handlar om att gruppen som omfattas av samhällsorienteringen ska utökas. I samma proposition finns även ett kunskapsunderlag och en analys om integrationens tillstånd och utveckling.

Herr talman! Jag ska börja med att yrka bifall till reservation nr 1 under punkt 1 och reservation nr 9 under punkt 6.

Jag konstaterar att det är rätt upplyftande att få möjlighet att debattera regeringens förslag till riksdagen inom arbetsmarknadsutskottets beredningsområde. I ärlighetens namn lyser förslagen till vårt utskott med sin frånvaro, trots att vi i Sverige har en massarbetslöshet, långtidsarbetslöshet, som växer lavinartat och många invandrare som inget jobb har och inget jobb får. Det finns en hel del för en regering att ta itu med – kan i alla fall jag tycka.

Herr talman! I grunden tycker vi socialdemokrater att det är bra att regeringen föreslår en utökad målgrupp för samhällsorienteringen, men vi har svårt att förstå varför det återigen ska begränsas och sättas upp hinder för vissa människor. I det här fallet handlar gränserna om att vissa människor som inte har rätt ålder eller kommer från rätt land inte ska få omfattas av samhällsorienteringen.

Det måste i rimlighetens namn vara mycket mer besvärligt och innebära mer byråkrati att stänga ute människor än att säga att det är självklart bra om så många invandrare och människor med utländsk bakgrund som möjligt får ta del av en introduktion som handlar om att ge kunskap

om det svenska samhället. Men, nej då, den här regeringen verkar ha som motto att sätta upp hinder, barriärer och olika tidsgränser för människor. I just det här fallet handlar det om människor som råkar ha fel ålder eller inte kommer från rätt land för att omfattas av samhällsorienteringen. Det är, som jag ser det, inte rättvist att begränsa människor på det här sättet. Likabehandlingsprincipen borde vara ett självklart val för regeringen.

Dessutom tycker jag i grunden att både regeringen och utskottets majoritet har en rätt trist inställning till samhällsorienteringens uppdrag och syfte. Fokus är uteslutande på en arbetsmarknadsetablering, medan vi socialdemokrater anser att det finns ett mycket större värde i en samhällsorientering som handlar om att ge goda kunskaper och grunder om det svenska samhället i stort och också i smått. Om det hade funnits en sådan inställning till samhällsorienteringen hade vi på ett bättre sätt kunnat stärka ett demokratiskt och jämställt samhälle, som vi strävar efter i Sverige.

Herr talman! Sedan kan jag inte låta bli att säga några väl valda ord om utskottsmajoritetens skrivningar om varför människor som kommer till Sverige som arbetskraftsinvandrare inte ska få möjlighet att omfattas av samhällsorienteringen. Den borgerliga regeringen anser tydligen att eftersom arbetskraftsinvandrare redan har ett arbete i Sverige behövs ingen samhällsorientering, utan den kan de få på sina arbeten.

Jag säger så här: Utskottsmajoriteten har nog helt missat – eller uppenbarligen blundat för – hur många människor som kommer hit som arbetskraftsinvandrare har det på sina arbeten. Egentligen borde jag inte behöva påminna utskottsmajoriteten om medierapporteringen om skogsarbetarna från Kamerun eller bärplockarna från Thailand.

Eller så behöver utskottsmajoriteten ta del av de rapporter som finns från bland annat Hotell- och Restaurangfacket, som alltför många gånger träffat människor som har kommit hit som arbetskraftsinvandrare som har lurats på lönen, låsts in i kök och allmänt förvägrats sitt människovärde och sin frihet. De, om några, skulle ha behövt få tillgång till samhällsorientering och därigenom få möjlighet att skaffa sig både kunskap och nätverk utanför sina arbeten som hade kunnat hjälpa till när skrupelfria arbetsgivare utnyttjat dem.

Jag tror, om jag ska vara ärlig, att ni ska komma ihåg att ni inte har en majoritet av svenska folket på er sida när det gäller hur er lagstiftning om arbetskraftsinvandrare faktiskt fungerar i verkligheten.

Ni kan enkelt åka till mitt hemlän Norrbotten och fråga norrbottningarna, som skyndade sig ut för att hjälpa till när många thailändska bärplockare råkade illa ut, vad de anser om er lagstiftning som gör det möjligt att på papperet erbjuda en lön för att sedan betala ut något helt annat – i många fall mycket sämre. Om den borgerliga regeringen ska komma med en proposition till vårt utskott, är det väl en proposition som rättar till lagstiftningen på arbetskraftsinvandringens område. Nej, i stället konstaterar utskottsmajoriteten att de människor som kommer till Sverige som arbetskraftsinvandrare inte ens behöver omfattas av rätten till en samhällsorientering på 60 timmar totalt. Tragiskt är vad det är!

Herr talman! Invandrade akademiker borde vara en välsignelse för Sverige och de svenska arbetsgivarna. Här kommer människor med en utbildning i bagaget – en vinstlott helt enkelt. Trots det visar det sig att det finns svårigheter för invandrade akademiker att få ett arbete som

motsvarar deras utbildning. Risken blir därmed att de under en lång tid inte får använda sig av sina kunskaper och då faktiskt tappar både kunskaper och inkomster. Utbildning är oftast en färskvara. Därför är valideringen av utbildningar viktig och att akademikerna faktiskt får hjälp och stöd att komma till rätt jobb, inte enbart till första jobbet. Vi socialdemokrater anser därför att Arbetsförmedlingens arbete måste förbättras när det handlar om situationen för invandrade akademiker och verkligen se till att valideringen sker på så kort tid som möjligt, så att man hamnar på rätt jobb och inte bara på sitt första jobb.

Herr talman! Jag ska säga några korta ord om den orättvisa sfi-bonusen, som borgerligheten krampaktigt håller fast vid. Den är och kommer alltid att vara orättvis eftersom den faktiskt gynnar redan studievana människor. Den borde helt enkelt tas bort, punkt slut.

När det sedan gäller resten av propositionen som är en kunskapsöversikt finns en mycket tydlig tendens. Den handlar om kön. Det är inga nya eller särskilt okända insikter eller kunskaper.

Klass och kön spelar roll, stor roll. Det visar texterna och kunskapsöversikten i propositionen väldigt tydligt. Kvinnor diskrimineras. Invandrade kvinnor diskrimineras. De får inte i lika stor omfattning ta del av Arbetsförmedlingens åtgärder som handlar om arbetsmarknadsutbildningar, och de har lägre sysselsättningsgrad oavsett vilken utbildningsnivå de har, trots att de i större utsträckning klarar sina kurser i sfi. Mönstret är tydligt, faktiskt mycket tydligt: Jämställdheten i Sverige trampar vatten, och kvinnor oavsett ursprung betalar priset.

När nu regeringen återigen har tagit fram ett kunskapsunderlag återstår bara för mig och Socialdemokraterna att vänta och se vilka politiska åtgärder och förslag som kommer efter det. Man kan tycka att om man har tagit fram ett underlag som visar på en tendens att klass och kön spelar roll borde det åtföljas av ett antal politiska förslag.
(Applåder)

Anf. 2 MEHMET KAPLAN (MP):

Herr talman! Tack, Maria Stenberg, för en tydlig redogörelse! I stort delar vi synen och analysen när det gäller sfi. Jag skulle dock vilja lyfta fram en skillnad. Regeringen har delvis tagit till sig kritiken när det gäller sfi-bonusen. Miljöpartiet är emot införandet av den, och vi har fått rätt i att det är stora problem. Det är inte där sfi-bonusen faktiskt skulle göra effekt som den har gjort effekt. Det ska bli intressant att lyssna på hur Alliansens företrädare här hanterar detta.

I betänkandet talas det om den så kallade sfi-pengsutredningen, som har fått tilläggsuppdrag att överväga om Arbetsförmedlingen bör ges möjlighet att upphandla den utbildning i svenska som ingår i etableringsplanen. Det är ett antal ytterligare saker som utredningen ska titta närmare på. Vi tyckte att det var förmätet att redan nu säga att den inte kommer att komma fram till något annat än att detta faktiskt ligger regeringen i fatet och att det i grunden handlar om ett feltänk, att människor som kan och vill lära sig svenska skulle ytterligare påskyndas med hjälp av pengar. Utbetalningarna verkar ha visat på motsatsen. Det verkar ha fungerat i vissa delar av Sverige, men då är det mer kopplingar till andra faktorer som verkar ha gjort att bonusen har fått effekt.

Prot. 2012/13:82
21 mars

*Utvidgad målgrupp för
samhällsorientering,
m.m.*

Vår ståndpunkt sedan tidigare ligger fast. I utskottet har vi konstaterat att regeringen verkar hänga upp sig på att sfi-bonusen måste få den avsedda effekten, som den ju inte har fått hittills. Det finns en IFAU-rapport som heter *Ekonomiska drivkrafter och studieresultat – effekter av Sfi-bonus*. Där ser vi också att det är högst varierande effekter. När man genomför en reform av det här slaget och satsar så mycket av idén om integration i Sverige och det får den här typen av oönskade eller snarare totalt bortfallna effekter är det närmast pinsamt för regeringen. Vi får se vad utvärderingarna kommer att leda till.

Den andra biten handlar om synen på etableringsreformen över huvud taget. Där har Miljöpartiet en reservation, och jag vill härmed yrka bifall till den, reservation 6, om arbetsmarknadsetablering, och jag kommer att orda något om den.

Statskontoret har gjort en utvärdering. Den fann, kanske inte särskilt förvånande, vissa brister i etableringsreformen, till och med rätt så stora brister. Vi kunde se att många nyanlända inte får en etableringsplan i tid. Aktiviteterna i etableringsplanen är inte tillräckligt anpassade till de nyanländas förutsättningar och behov eftersom det är en väldigt heterogen grupp. Nyanlända får inte heller den försörjning de behöver i inledningsskedet av etableringsprocessen.

Nu skriver utskottsmajoriteten att det ändå är relativt väl jämfört med tidigare. Man förhåller sig lite avvaktande. Jag skulle vilja säga att det är ett passivt och på gränsen till intetsägande förhållningssätt. Om man menar allvar med de skrivningar och vackra formuleringar som finns i texter från regeringen tycker jag att man borde ha prövat möjligheten att släppa in andra aktörer med specialiserad kunskap. Det finns många goda exempel i kommuner runt om i landet där samverkan mellan näringslivet, det offentliga och den ideella sektorn faktiskt har lett till matchning som inte riktigt kan motsvaras av det som Arbetsförmedlingen har hanterat.

Vi kan också titta på fackförbunden som har specifik kompetens inom sina respektive yrkesområden. De skulle kunna ha en mer framträdande roll om man från statligt håll kunde se att detta är en möjlig väg att gå.

Vi tittar också på trygghetsråd och liknande lösningar, som faktiskt har varit rätt lyckade. I utskottet hade vi i dag ett seminarium där vi av Trygghetsrådets företrädare fick höra – de senaste siffrorna är från 2012 – att de 13 681 uppsagda tjänstemän som gick vidare från TRR till nya karriärer motsvarar 86 procent av alla dem som Trygghetsrådet omfattar.

Herr talman! Jag vill också lyfta fram den kanske självklara del som handlar om hur vi ska se till att hålla samman Sverige. Vi har olika ingångar beroende på vilket parti vi tillhör, och vi har olika idéer om vad vi vill åstadkomma. Det finns en ganska bra redogörelse för det i början av betänkandet, men jag och de som jag har pratat med upplever att det inte riktigt motsvarar de förväntningar som vi har rätt att ställa på en regering som talar om ett Sverige där klyftorna ska minska och som ska vara mer sammanhållet.

För oss i Miljöpartiet är det självklart att vara med och se till att de långsiktiga förändringarna slår rot, men återigen måste jag säga att utskottsmajoritetens förhållningssätt är väldigt passivt, på gränsen till intetsägande.

Herr talman! Jag vill börja med att yrka bifall till Sverigedemokraternas reservation 2.

Vi ska i dag behandla arbetsmarknadsutskottets betänkande 7 beträffande regeringens proposition om utvidgad målgrupp för samhällsorienteringen, regeringens analys om integrationens utveckling och diverse motioner rörande det integrationspolitiska området.

Vad samhällsorienteringen anbelangar ser vi denna som ett positivt inslag i etableringsprocessen för nyanlända invandrare. Vi är därför också positiva till att målgruppen utvidgas. Vi håller dock med det stora antalet remissinstanser som påpekar att den föreslagna utvidgningen är alltför snäv.

Att ta del av grundläggande information om hur det svenska samhället är uppbyggt och fungerar är enligt Sverigedemokraternas uppfattning både en rättighet och en skyldighet för de invandrare som flyttar hit och har för avsikt att bosätta sig här permanent. Vi vill därför göra samhällsorienteringen obligatorisk och inkludera den absoluta merparten av alla invandrargrupperna i målgruppen.

Att regeringen till exempel har valt att exkludera nyanlända invandrare över 65 år tycker vi är beklagligt. Regeringspartierna motiverar detta med att man till övervägande del ser samhällsorienteringen som ett instrument för etablering på arbetsmarknaden och att det därför blir överflödigt att inkludera personer som har uppnått pensionsåldern.

Även om det givetvis är en mycket viktig målsättning med verksamheten delar Sverigedemokraterna inte uppfattningen att etablering på arbetsmarknaden ska vara samhällsorienteringens helt överskuggande syfte. Till skillnad från de borgerliga partierna ser vi människor som någonting mer än bara kugghjul i en ekonomi och samhället som någonting betydligt större än bara en gemensam arbetsmarknad.

Även med utgångspunkt i borgerlighetens närmast instrumentella människosyn och samhällssyn blir beslutet att isolera äldre invandrare ganska besynnerligt.

Vi kommer precis från en hearing som handlade om vikten av att få fler personer att fortsätta att arbeta efter sin 65-årsdag. Regeringen har vid otaliga tillfällen den senaste tiden påtalat vikten av just det här. Men gäller detta bara infödda svenskar eller invandrare som har vistats länge i landet? Varför ska inte även nyanlända invandrare uppmuntras att arbeta efter 65-årsdagen? Det är en fråga som jag gärna skulle vilja ha svar på.

Vid sidan av nyanlända invandrare över 65 år väljer regeringen även att exkludera arbetskraftsinvandrare när det gäller samhällsorienteringen. När man läser motiveringen till det här beslutet får man intrycket att regeringen befinner sig i en närmast utopisk föreställningsvärld som uppenbarligen ligger väldigt långt från den faktiska verkligheten.

Enligt regeringspartierna behöver inte arbetskraftsinvandrare någon samhällsorientering, för de kommer ändå att lära sig allt de behöver veta via sitt arbete.

Från Sverigedemokraternas sida är vi dock långt ifrån övertygade om att skogsarbetare från Kamerun kommer att bli informerade om sina grundläggande rättigheter av sin chef eller att ett irakiskt restaurangbiträde som tvingats betala för sitt arbetstillstånd och som ägnar sina dagar åt att 16 timmar i sträck hacka lök i en kebabvagn i Rosengård per auto-

Utvidgad målgrupp för samhällsorientering, m.m.

matik kommer att tillägna sig grundläggande kunskaper om det svenska samhället.

Därför anser vi att även arbetskraftsinvandrare borde omfattas av rättigheten och skyldigheten att delta i samhällsorienteringen.

Som jag tidigare har varit inne på har vi synpunkter även på innehållet i samhällsorienteringen. I vår följdmotion föreslår vi att verksamheten ska breddas, dels genom att det befintliga kunskapsmålet rörande mänskliga och demokratiska rättigheter ges en större tyngd, dels genom att ett nytt kunskapsmål rörande svensk kultur och tradition tillförs.

Det sistnämnda förslaget avfärdar utskottsmajoriteten genom att i praktiken säga att eftersom inte alla som är uppväxta i Sverige tänker och agerar likadant finns det ingen svenskhet och ingen svensk kultur. Regeringsformen sägs i stället vara den enda relevanta sammanbindande länken i det svenska samhället.

Enligt min uppfattning är detta ett okunnigt och respektlöst synsätt. Med den här definitionen kan det inte finnas några kulturer eller folkgrupper över huvud taget. Jag hoppas att utskottsmajoriteten är konsekvent och att man, när man nästa gång träffar representanter för till exempel den samiska, romska, judiska eller kurdiska gruppen, är beredd att se dem i ögonen och säga att varken de eller deras kultur egentligen existerar eftersom de inte alla tänker och agerar likadant.

Med samma logik skulle man också kunna säga att eftersom inte alla som bor i Sverige känner till eller delar de värderingar som uttrycks i regeringsformen finns egentligen inte regeringsformen. Åtminstone är den inte så pass relevant att man bör inkludera den i samhällsorienteringen.

Herr talman! Vid sidan av förslaget om en utvidgad målgrupp för samhällsorienteringen föreslår regeringen också en ändring i lagen om den så kallade sfi-bonusen. Sverigedemokraternas uppfattning är att den här lagen i stället borde avskaffas helt.

Att ta sina skattefinansierade studier på allvar och att som nyanländ i Sverige göra vad man kan för att så snabbt som möjligt lära sig svenska anser vi vara en skyldighet och inte en extraordinär inställning som förtjänar en stor bonus som studerande inom andra ämnen inte erbjuds.

Även om utvärderingen fortfarande pågår kan man redan nu konstatera att reformen med största sannolikhet inte har haft några avgörande positiva effekter. Precis som förväntat är det nästan uteslutande redan resursstarka elever som ändå hade klarat sig bra som får ta del av bonusen.

Avslutningsvis, herr talman, vill jag säga några ord om regeringens analys av integrationens tillstånd och utveckling. Trots att texten i vissa avseenden är friserad är det uppenbart att inga avgörande förbättringar har skett på området. Snarare är det tvärtom.

Trots alla miljarder och trots flera decennier av påhittiga integrationsåtgärder och utlovade revolutionerande lösningar från såväl rödgröna som borgerliga regeringar blir situationen till och med sämre i vissa avseenden.

Den enkla förklaringen till det här är att mångkulturalism helt enkelt är en dålig idé och att man envist vägrar att erkänna att invandringens omfattning och karaktär har en enorm inverkan på förutsättningarna att bedriva en lyckosam integrationspolitik.

Den enskilt viktigaste åtgärden för förbättrad integration är en övergång till assimilering och en mer ansvarsfull invandringspolitik.

Jag beklagar djupt att Sverigedemokraterna fortfarande är det enda parti i den här kammaren som har insett det. Migrationsministern tycks förvisso på sistone ha insett att storleken faktiskt spelar roll, men det hjälper inte så mycket när han blir bakbunden och belagd med munkavle av sin egen statsminister.

I sitt svar på vårt förslag om en övergång till en mer ansvarsfull invandringspolitik försöker utskottsmajoriteten ge sken av att Sveriges invandringspolitik i själva verket är ganska normal i ett europeiskt och nordiskt perspektiv. Jag hade kunnat stå här i ett par timmar och rabblat siffror och statistik som visar hur felaktig den bilden är. Men jag nöjer mig med att citera den före detta statssekreteraren Lars Danielsson som, när han år 2008 i Sveriges Radio förklarade varför Sverige hade lyckats så dåligt med att få gehör för sina ståndpunkter i förhandlingen om en gemensam migrationspolitik inom EU, sade följande:

Alla politiska partier i Sverige har varit överens om att vi ska ha en mycket liberal asyl- och migrationslagstiftning. Där skiljer vi oss från i stort sett alla andra medlemsstater i Europa. Effekten blir då att de andra ser oss som lite tokiga extremister.

Anf. 4 CHRISTINA HÖJ LARSEN (V):

Herr talman! Tillsammans är vi Sverige. Vi kan vara födda i Kiruna, Kabul, Karlstad eller Kigali. Till skillnad från föregående talare är jag helt medveten om att det innebär att vi kan vara skära eller mörkbruna. Våra ögon är blå eller bruna. Vi hejar på olika fotbollslag, ber till olika gudar och tittar på olika tv-program. Tillsammans är vi Sverige, vi som råkar vara här.

Det vi i dag pratar om är att skapa förutsättningar för oss alla, oberoende av födelseort och oberoende av om vi hejar på AIK eller Djurgården. Det handlar om lika förutsättningar och rättigheter att leva och bo i Sverige. Det handlar om rätten till arbete, rätten till utbildning och rätten till bostad. För tillsammans är vi Sverige.

Herr talman! Låt mig börja med det lilla som är bra. Vänsterpartiet ställer sig positivt till förslaget att målgruppen för samhällsorientering ska vidgas. Men vi vill se en bredare definition. Samhällsorientering bör erbjudas alla nyanlända enligt likabehandlingsprincipen. Vi föreslår att målgruppen omfattar alla invandrare som fyllt 18 år och som antingen är folkbokförda i Sverige eller har uppehållstillstånd på minst ett år.

Vänsterpartiet anser att invandrare så fort som möjligt ska få möjlighet att delta i samhällsorientering, och det behöver tydliggöras att kommunernas ansvar att erbjuda orientering även gäller för dem som bor på anläggningsboende eller inväntar kommunplacering.

En bredare målgrupp för samhällsorientering medför naturligtvis också ökade kostnader för kommunerna. Vänsterpartiet föreslår därför att regeringen i sin vårandringsbudget återkommer med förslag på ekonomiskt stöd.

Vänsterpartiet håller med om att huvudansvaret för att rekrytera och motivera deltagande i samhällsorientering bör ligga på kommunerna samt att dessa själva ska kunna välja utförare av utbildningen. Vi tycker att det är viktigt att kommunerna samarbetar med föreningslivet för att nå

Prot. 2012/13:82

21 mars

*Utvidgad målgrupp för
samhällsorientering,
m.m.*

så många som möjligt i målgruppen och för att anpassa innehållet efter deltagarnas behov. Här kan studieförbunden och andra ideella organisationer spela en viktig roll.

Vi har under de senaste åren nästan dagligen sett konsekvenserna av de nya regeländringarna kring arbetskraftsinvandring, och det är bedrövligt. Vänsterpartiet tycker att det är självklart att denna mycket utsatta grupp också ska inkluderas i samhällsorienteringen. Det är en grupp som riskerar att utnyttjas på arbetsmarknaden, och vi ser ett behov av att betona den delen av samhällsorienteringen som behandlar just arbetsmarknadsfrågor.

Det bör anordnas i samarbete med arbetsmarknadens parter. Facklig information om den svenska arbetsmarknadsmodellen, med en fördjupning i frågor kring arbetstagarnas rättigheter och skyldigheter på svensk arbetsmarknad bör vara en naturlig och självklar del.

Herr talman! Människor har väldigt olika förutsättningar att lära. Bland de personer som kommer hit och blir en del av oss i Sverige finns det både akademiker och de med kort eller ingen skolgång alls. Utfallet av sfi-bonusen speglar mycket väl de skilda förutsättningarna. Vi ser att de som får bonus är de som har akademisk bakgrund, de som redan är vana vid att ta till sig kunskap på det här sättet och ofta de som dessutom lever tillsammans med någon som redan pratar svenska.

För att se till att invandrare med olika förutsättningar och behov så snabbt som möjligt lär sig svenska krävs helt andra insatser än en bonus. Vad som behövs är en bättre individuell anpassning av undervisningen. Vi föreslår därför att regeringen återkommer med ett förslag med innebörden att sfi-bonusen avskaffas, att vi börjar prata om innehåll i stället.

Herr talman! Enligt Vänsterpartiets mening är det staten som ska ha det övergripande ansvaret för att ta emot flyktingar och migranter till Sverige. Flyktingmottagandet ska ha en tydlig nationell styrning och tillräcklig statlig finansiering. Däremot menar vi att det är kommunerna som ska stå för genomförandet av introduktionen, mot bra ersättning från staten. Det är i landets kommuner de nyanlända ska bo, verka och bygga sig en framtid.

Därför ska kommunerna enligt vårt förslag ha en tydlig roll i utförandet av introduktion och mottagande. Vilka krav detta ställer på kommunerna i praktiken måste tydliggöras och fastställas i en särskild förordning, där det bland annat ska framgå att kommunerna är skyldiga att behandla alla lika oavsett ekonomisk ställning. Ansvarsfördelningen och skyldigheten för alla inblandade aktörer och individer ska vara tydliga och uttryckliga. Individerna ska ha möjlighet att göra tydliga, fria och rationella val.

Herr talman! Etableringsreformen, som vi pratar om nu, infördes 2010 och har hittills omfattat ca 10 000 personer. Bland annat innebär reformen att Arbetsförmedlingen har tagit över ansvaret för att underlätta och skynda på nyanlända invandrades etablering i arbetslivet och att så kallade etableringslotsar har fått i uppdrag att hjälpa nyanlända att snabbare komma in på arbetsmarknaden.

Det är ännu ett försök från regeringen att leka affär på så många områden som möjligt. Reformen har fått omfattande kritik. I juni 2012 presenterade Statskontoret en utredning av reformen.

Vänsterpartiet instämmer i flera av Statskontorets slutsatser. Vi tycker att de berörda myndigheterna – Arbetsförmedlingen, Migrationsverket, Försäkringskassan och Skatteverket – samt kommuner och landsting verkligen behöver förstärka samordningen av sina insatser. Vi tycker att nyanlända invandrare som saknar person- eller samordningsnummer ska kunna få en manuell etableringsplan av Arbetsförmedlingen och att landstingen ska få ett tydligare uppdrag, så att de nyanländas förmåga och möjligheter kan utredas mycket snabbare.

Vänsterpartiet anser att nyanlända ska kunna få ersättning för sitt deltagande i aktiviteter i etableringsplanen i förskott, för att kunna betala löpande utgifter. Det är praktiska, basala saker. Vi anser även att regeringen bör vidta åtgärder för att komma till rätta med trångboddhet och bostadsbrist. Det rör oss alla. Bristen på mindre hyresrätter utgör ett stort hinder för nyanlända att etablera sig. Vi ser en marknad forma sig som är helt orimlig, där människor inhyses i bostäder som inte är skäligen för någon av oss.

Med detta, herr talman, ställer jag mig bakom samtliga Vänsterpartiets yrkanden, men för tids vinnande yrkar jag bifall endast till reservationerna 3 och 5 och påminner återigen om att det är vi tillsammans som är Sverige, oberoende av vilket lag vi hejar på eller var vi är födda.

Anf. 5 GUSTAV NILSSON (M):

Herr talman! I detta betänkande behandlas propositionen *Utvidgad målgrupp för samhällsorientering*. Tre motioner har väckts med anledning av propositionen. I betänkandet behandlas också 31 motionsyrkanden om integration från den allmänna motionstiden i höstas.

I propositionen föreslås en ny lag om samhällsorientering för vissa nyanlända invandrare. Enligt den föreslagna lagen ska kommunerna vara skyldiga att erbjuda samhällsorientering för vissa nyanlända som inte inkluderas i målgruppen i lagen från 2010 om etableringsinsatser för vissa nyanlända invandrare. Förslaget rör främst anhöriginvandrare som är skrivna i en kommun och som har fyllt 18 men inte 65 år. I propositionen föreslås också en följdändring i tidigare lag från 2009 om vissa kommunala befogenheter som innebär att det ska vara möjligt för kommunerna att samverka med varandra om samhällsorientering även när det gäller den utvidgade målgruppen.

Propositionen innehåller även ett förslag till ändring i lagen om prestationsbaserad stimulansersättning inom utbildning i svenska för invandrare. Förslaget innebär att betygskravet för att få sfi-bonus anpassas så att den överensstämmer med den nya skollagen. Därutöver innehåller propositionen ett fördjupat kunskapsunderlag som syftar till att redovisa och analysera tillståndet och utvecklingen av integrationen.

Herr talman! Vi har viktiga utmaningar framför oss på integrationsområdet. Vi välkomnar regeringens förslag till ny lag om samhällsorientering för vissa nyanlända. Det är ändringar som innebär en förbättrad och bredare samhällsorientering. Vi vill ge människor som kommer till Sverige bästa möjliga förutsättningar att komma in i det svenska samhället.

Etableringsreformen, som infördes 2010, kräver att samhällsorientering sker. Det ställer krav på kommunerna, som därmed ibland kan be-

Prot. 2012/13:82

21 mars

*Utvidgad målgrupp för
samhällsorientering,
m.m.*

höva samverka med andra för att eventuellt kunna köpa tjänster. Arbetsförmedlingen är som bekant den samordnande myndigheten, och det är kommunerna som ska se till att nyanlända erbjuds samhällsorientering.

I dag är det enbart nyanlända invandrare som omfattas av etableringslagen som har rätt till samhällsorientering. Utskottet har ställt sig positivt till att målgruppen för samhällsorienteringen nu utvidgas. Att detta även regleras i lag är välkommet.

Enligt den föreslagna lagen kommer vi närmare målet. Den är ett ytterligare steg som nu tas för att vi ska få en mer effektiv och bra integration. Det gynnar alla: individerna, familjerna och samhället i stort.

Syftet med samhällsorientering primärt är att underlätta de nyanländas etablering i arbets- och samhällslivet, med den värdegrund som regeringsformen och våra grundlagar ger uttryck för. Det handlar om kunskaper om hur det svenska samhället fungerar, de krav som ställs och de möjligheter som finns i vårt land.

För oss handlar det om att samhällsorientering ska vara ett viktigt verktyg för en mer välfungerande integration. Det är därför angeläget att fler nyanlända invandrare nu får möjlighet att få grundläggande kunskaper om det svenska samhället.

För många anhöriginvandrare kan samhällsorienteringen bidra med viktig kunskap om nyanländas rättigheter och skyldigheter, om hur samhället är organiserat och om det praktiska vardagslivet. Samhällsorientering kan bidra till att den nyanlände snabbare kan etablera sig i samhället. På så sätt sänker vi också trösklarna för att komma in på arbetsmarknaden och i den gemenskap som ett arbete ger möjlighet till. Man får möjligheter till en egen försörjning.

Vi delar regeringens uppfattning att samhällsorienteringen i första hand bör utvidgas till att omfatta de nyanlända som har för avsikt att etablera sig i Sverige och som har svårigheter att etablera sig på arbetsmarknaden. Därför bör samhällsorientering erbjudas invandrare som kommer till Sverige i egenskap av anhöriga. Dessa personer tillhör den grupp som har störst behov och nytta av densamma. Gemensamt för anhöriginvandrare är i många fall att de saknar en naturlig koppling till arbetsmarknaden och att deras sociala nätverk ofta är nära sammankopplat med anknytningspersonen.

Herr talman! I de tre följdmotioner som har väckts med anledning av propositionen skriver oppositionspartierna Socialdemokraterna, Sverigedemokraterna och även Vänsterpartiet att en utökad samhällsorientering är bra men att samhällsorienteringen bör utvidgas ytterligare.

Dessa krav har också framförts här från talarstolen i dag. Vi känner igen kraven på mer till allt och alla. Det hör vi ofta från inte minst Socialdemokraterna.

Sverigedemokraternas politik på detta område är väl känd. Det är inte oväntat att de vill ha en, som de skriver, samhällsorientering i assimilationsfrämjande syfte.

Företrädare för Socialdemokraterna, Sverigedemokraterna och Vänsterpartiet anser att en utvidgad målgrupp för samhällsorientering också bör omfatta arbetskraftsinvandrare och medborgare som tillhör det europeiska samarbetet eller kommer från Schweiz.

Det finns således partier som önskar att samhällsorienteringen ska omfatta alla. Vi har valt att se annorlunda på detta. Staten, kommunerna

och andra aktörer ska göra insatser där de behövs allra mest och där de gör mest nytta. Det finns grupper som vi anser har bättre förutsättningar och därför inte är i samma behov av samhällsorientering.

Först och främst har vi en grupp som har lyckats etablera sig mer än väl i arbetslivet, vilket är målet för Alliansens politik, och det är arbetskraftsinvandrare. Denna grupp har redan arbete i Sverige och har därför uppnått ett viktigt syfte med samhällsorienteringen. Denna grupp kan givetvis också behöva samhällsorientering. Men samtidigt har gruppen via sitt arbete möjligheter att skaffa sig sociala kontaktnät och därmed etablera sig snabbare även i samhällslivet.

En annan grupp är invandrare med medborgarskap i andra europeiska länder inom EES-samarbetet eller Schweiz. De har ofta en högre sysselsättningsgrad och en lägre arbetslöshet än tredjelandsmedborgare. Med andra ord har denna grupp egentligen inte några nämnvärda svårigheter att etablera sig.

Vi har gäststuderande, vi har forskare och deras familjemedlemmar. Dessa personer är oftast i vårt land under en begränsad period.

Vi har personer, vilket diskuterades här tidigare, där åldern är orsaken till att vi sätter en gräns. Oppositionen vill utvidga denna grupp. Det handlar om personer över 65 år och under 20 år. Förvisso är det så att nyanlända personer över 65 år också kan behöva stöd och information för att bli delaktiga i samhällslivet och inte riskera att isoleras. Men vi är av den uppfattningen att det ska vara fokus på individer där åtgärderna i första hand leder till en arbetsmarknadsetablering.

Slutligen: Visst har vi nyanlända som är under 20 år och som kommer till oss. Där vet vi att utbildningsinsatserna behövs. Men där finns det kommunala uppföljningsansvaret för att erbjuda studier för dem som inte har slutfört dessa. Därför är vi övertygade om att det är rimligt att utgå från att vi ska klara av detta inom det reguljära utbildningssystemet.

En grupp som också nämnts här i dag är personer som bor på ett anläggningsboende och som väntar på kommunplacering. Givetvis är denna grupp också viktig. Men vi anser att denna grupp redan ingår i etableringsinsatserna och därför inte bör ingå i den utvidgade målgruppen.

För anhöriginvandrare kan samhällsorientering bidra med viktig kunskap om det praktiska vardagslivet. För dessa nyanlända invandrare kan samhällsorientering bidra med viktig kunskap om den enskildes rättigheter och skyldigheter, om hur samhället är organiserat och om det praktiska vardagslivet. För dessa nyanlända invandrare kan samhällsorientering vara en viktig insats för att de ska uppnå förutsättningar för att kunna vara delaktiga i samhället och etablera sig på arbetsmarknaden.

Tanken är vidare att erbjudandet om samhällsorientering ska komma i gång direkt och upphöra efter tre år. Kommunernas möjligheter att samverka kan i många fall vara viktiga. Vi menar dock att kommunernas skyldighet inte ska omfatta nyanlända invandrare som går i gymnasieskola eller som är medborgare i ett land som är anslutet till det europeiska ekonomiska samarbetsområdet eller i Schweiz.

Herr talman! Vi välkomnar att samhällsorienteringen får ett medborgarperspektiv. Vi kan konstatera att detta sammanfaller väl med målet för den svenska integrationspolitiken som riksdagen beslutade om 2008, nämligen lika rättigheter, möjligheter och skyldigheter för alla oavsett

etnisk eller kulturell bakgrund. De moment som bör ingå har sin utgångspunkt i den värdegemenskap som grundlagarna ger uttryck för.

Propositionen innehåller också ett fördjupat kunskapsunderlag om integration. Av kunskapsunderlaget framgår det att en av de största samhällsutmaningarna i dag är att bekämpa utanförskap som många gånger utrikes födda har fastnat i.

En av regeringens övergripande prioriteringar under mandatperioden är därför att minska utanförskapet genom satsningar på sysselsättning och genom satsningar på utbildning.

Statliga insatser som syftar till att skapa en positiv socioekonomisk utveckling i stadsdelar med ett brett utanförskap betonas också. I kunskapsunderlaget betonas även vikten av goda villkor för nyanlända att starta och driva företag. Det ger arbetstillfällen och bidrar till en bättre integration.

Det är viktigt att komma ihåg att många nya företag startas av personer med utländsk bakgrund. Det gäller vart femte nytt småföretag.

Herr talman! Detta är viktiga frågor. Vi kom in på frågan om deltagande i sfi. Det är viktigt att denna möjlighet finns. Vi måste kombinera sfi med praktik och arbete. Det finns skyldigheter för dem som kommer till vårt land, och skyldigheterna måste tydliggöras.

Vi har genomfört reformer på arbetsmarknaden. För att underlätta etableringen är det viktigt att vi har en bra tillväxt och kan ordna nya jobb och förbättra möjligheterna att ge en bra integration. Vi måste också betona människors rörlighet i detta sammanhang. Det är naturligt och i grunden positivt att människor rör sig över gränser.

Vi måste också vara en fristad för dem som flyr undan krig och förföljelse.

Herr talman! Vi har viktiga utmaningar framför oss. Vi välkomnar regeringens förslag till en ny lag om samhällsorientering för vissa nyanlända som framgår av propositionen. Det är ändringar som innebär en förbättrad och bredare samhällsorientering för människor som kommer till vårt land.

Jag yrkar bifall till utskottets förslag till beslut i betänkandet och avslag på samtliga reservationer.

Anf. 6 MARIA STENBERG (S) replik:

Herr talman! Som jag sade i mitt anförande tycker vi socialdemokrater att det är bra att gruppen för samhällsorientering utökas. Men vi förstår inte riktigt varför regeringen och utskottsmajoriteten inte ser möjligheterna och faktiskt ger fler invandrare som kommer till Sverige en chans att under ordnade former få ta del av kunskap om Sverige och om hur vårt samhälle fungerar.

Det måste faktiskt bara finnas saker att vinna på att man erbjuder samhällsorienteringen bredare. Kommunerna ska tillhandahålla samhällsorienteringen, och det kan inte vara så att till exempel arbetskraftsinvandrarna eller människor över 65 år är så många och tar så stor plats.

Till saken hör att vi också ska komma ihåg att den samhällsorientering som vi talar om och som erbjuds inte är någon lång utbildning. Vi talar om 60 timmars utbildning.

Varför anser Gustav Nilsson och Moderaterna inte att till exempel en människa som kommer till Sverige som arbetskraftsinvandrare ska kunna

få ta del av samhällsorienteringen när den ändå erbjuds i kommunerna? Anser ni verkligen att arbetsgivare, arbetsplatser och arbetskamrater ger den kunskap till arbetskraftsinvandrare som samhällsorienteringen innehåller?

Anf. 7 GUSTAV NILSSON (M) replik:

Herr talman! Det är viktigt att vi har god kvalitet i mottagandet och att vi förenklar vägen in i det svenska samhället. Här har vi ett ansvar, men den enskilde har också ett ansvar. Det gäller att se till att vi ger bra möjligheter till dem som kommer till vårt land – att de läser svenska och att de får möjlighet att också komma in på arbetsmarknaden.

En av de största samhällsutmaningar som vi har är att se till att minska utanförskapet. Här gör regeringen mycket stora insatser för att fler ska kunna få ett jobb och att vi därmed också ska kunna trygga välfärden.

Samhällsorienteringen är en viktig del när den nyanlända kommer till vårt land. Det ingår också i etableringsreformen att man ska ha rätt till samhällsorientering, praktik och arbetsförberedande insatser, som det heter.

Vi är överens med Socialdemokraterna om att vi behöver ta ett steg och ytterligare utvidga detta så att fler som kommer till vårt land får möjlighet till samhällsorientering.

Men jag nämnde tidigare i mitt anförande att det finns grupper som inte har samma behov av att få samhällsorientering. Det kan finnas individuella inslag. Men om man redan har ett jobb lär man sig mycket på sin arbetsplats. Så är det faktiskt. Om man studerar ska det reguljära utbildningssystemet ta sitt ansvar.

Sedan finns det naturligtvis personer som behöver ha en samhällsorientering, och det ligger också på den enskildes ansvar att klara detta.

Vi vill ha denna nivå på reformen. Det handlar om dem som kommer hit som anhöriginvandrare och om att vi snabbt ska kunna slussa ut dem i arbetslivet, så att de får känna delaktighet i samhället.

Anf. 8 MARIA STENBERG (S) replik:

Herr talman! Det är det jag tycker är så trist, alltså utskottsmajoritetens och den borgerliga regeringens inställning till samhällsorientering. Man väljer att utesluta den som en arbetsmarknadsetablering. Det innebär att man helt blundar för att till exempel skogsarbetare från Kamerun eller bärplockare från Thailand faktiskt i grund och botten hade behövt en samhällsorientering som var organiserad via kommunerna.

Jag ska inte och vill inte raljera, men jag skulle bli jätteglad om Gustav Nilsson kunde berätta för mig vilka arbetsgivare och kanske framför allt vilka arbetsplatser som berättar om de svenska socialförsäkringarna, inklusive arbetslöshetsförsäkringen, och hur de är konstruerade. Vilka arbetsgivare berättar hur en svensk begravning går till eller hur åsiktsbildningen i samhället – inklusive våra politiska partier, massmedier, föreningar och organisationer – fungerar i Sverige?

Tror verkligen Gustav Nilsson själv på att svenska arbetsgivare som tar hit människor från tredjeland som arbetskraftsinvandrare sätter sig ned kring fikabordet och berättar om de faktiskt åtta delar som finns i

Prot. 2012/13:82

21 mars

*Utvidgad målgrupp för
samhällsorientering,
m.m.*

samhällsorienteringen och som omfattar väldigt mycket information om Sverige och det svenska samhället?

Det blir för mig obegripligt varför man så aktivt väljer att sätta upp hinder och barriärer för människor när vi vet att till exempel arbetskraftsinvandrare från tredjeland verkligen skulle behöva ha rätt till den samhällsinformation som ges av kommunerna. Jag tror nämligen inte att arbetsgivare eller andra på arbetsplatserna sätter sig ned runt fikabordet och, som jag sade, berättar till exempel hur svensk arbetslöshetsförsäkring är uppbyggd eller hur skattesystemet ser ut i Sverige – vilket faktiskt ingår i de åtta delmomenten.

Anf. 9 GUSTAV NILSSON (M) replik:

Herr talman! Maria Stenberg tar upp en viktig fråga. Det är därför denna alliansregering har sett till att vi har fått en etableringsreform som innebär att man får samhällsorientering. Nu tar vi ytterligare steg för att förbättra för dem som kommer till vårt land, så att de kan få en bra start här och komma in i det svenska samhället.

Sedan är det så att man om man kommer från ett EES-land eller från Schweiz och redan har ett jobb också har mycket större möjligheter att skaffa sig kunskaper. Det ligger faktiskt också i den enskildes ansvar när man kommer till ett land att lära sig hur det går till. Man kan inte lära sig allt första dagen, men man kan genom att själv gå kurser, utbilda sig och skaffa sig ett socialt nätverk skaffa sig kunskap. Och, återigen: Är man skolpliktig har vi ett utbildningssystem för detta. Vi tar alltså steg i rätt riktning för att se till att allt fler får en samhällsorientering.

Det är klart att man kan lägga fram förslaget om att utvidga allting, men det är viktigt att komma ihåg hur det var innan vi hade etableringsreformen. Nu tar vi ett steg framåt, och en sak tycker jag att Maria Stenberg skulle kunna tala om. Hon hänvisar till att andra ska lägga fram förslag om finansiering men nämner aldrig ett ord om hur detta ska finansieras. Det kanske inte är några stora pengar, men jag tycker ändå att det är en skyldighet när det har budgetpåverkan att tala om vad det skulle kosta. Det kan vi få höra.

Anf. 10 MATTIAS KARLSSON (SD) replik:

Herr talman! Jag skulle vilja återknyta till den fråga jag ställde i mitt anförande när det gäller nyanlända invandrare över 65, som regeringen har valt att exkludera från samhällsorienteringen.

Som jag sade kom vi alldeles nyss från ett seminarium som handlade om hur man ska kunna stimulera och förmå äldre människor att arbeta längre. Regeringen har lyft fram detta som en prioriterad fråga, och statsministern har gjort klart för svenskarna att de får räkna med att i framtiden arbeta betydligt längre än de gör i dag.

Regeringen väljer då att exkludera dessa människor från samhällsorienteringen med motiveringen att samhällsorienteringen framför allt ska fokuseras på sådana grupper och individer som ska kunna etablera sig på arbetsmarknaden. Varför tycker man inte att det är viktigt att invandrare över 65 fortsätter att arbeta? Är det bara infödda svenskar och invandrare som har vistats länge i Sverige som förväntas arbeta efter sin 65-årsdag? Jag tycker att det är en väldigt märklig prioritering man gör.

Jag vill också anknyta till det Socialdemokraterna var inne på när det gäller att regeringen isolerar arbetskraftsinvandrare. Är det verkligen rimligt att anta att en arbetskraftsinvandrare som kommer hit och kanske sysslar med att städa McDonaldsrestauranger ensam på nätterna får ta del av de delar som i dag ingår i samhällsorienteringen genom sin yrkesroll och sitt arbete? Får han på sin arbetsplats lära sig hur det fungerar att bilda familj och leva med barn i Sverige, hur det fungerar att vårda sin hälsa, hur det är att åldras i Sverige och så vidare? Är det verkligen sannolikt? Jag anser inte det.

Anf. 11 GUSTAV NILSSON (M) replik:

Herr talman! Det var ett intressant seminarium som både Mattias Karlsson och jag var på, och det betonade just vikten av att vi får arbetskraftsinvandrare för att klara jobben och trygga välfärden i framtiden. Jag tycker att det är bra att man noterar just detta. Det kanske är bra för Sverigedemokraterna att tänka på det i olika sammanhang.

Sedan är det så, återigen, att det säkert kan finnas enskilda personer som behöver lära sig mer och ha en större del av samhällsorienteringen när de kommer till Sverige, även om de har jobb, men i det stora hela är det ändå så att det är grupper som har mycket bättre förutsättningar. Är man ingenjör, kommer från Schweiz och får ett jobb i Sverige tror vi faktiskt att man både har kunskapen med sig och också tar till sig svenska regler och lär sig mycket om det svenska samhället. Men visst, det kanske skulle behövas en del samhällsorientering till vissa personer.

Vi väljer dock att nu göra denna prioritering och se till att de som kommer hit som anhöriginvandrare får möjlighet att lära sig hur det fungerar i Sverige – med hälso- och sjukvård, hur skolan fungerar, hur det är att bo och leva samt vilka rättigheter men också skyldigheter man har. Detta skiljer oss åt.

Mattias Karlsson vill göra samhällsorienteringen obligatorisk. Det tycker inte vi att man ska göra. Vi vill inte ha nya regler i denna fråga, utan detta får kommunerna klara. De har ett ansvar att se till att hitta de människor som vill ha samhällsorientering och motivera dem att också få en utbildning i hur det är att leva, verka och bo i Sverige.

Mattias Karlsson ger sig in i en fråga som rör att alla ska ha samhällsorientering. Jag tror att det vore bra om Mattias Karlsson också talade om hur han tänker finansiera detta. Det kanske inte är några stora pengar, men ett parti som vill bygga hela sin politik och hela sin budget på att strypa invandringen måste ändå visa var det har pengarna till denna satsning. Det går att lägga fram vackra ord i talarstolen, men tittar man på er budget ser man att det inte finns några pengar till någonting sådant.

Anf. 12 MATTIAS KARLSSON (SD) replik:

Herr talman! För det första är det absolut så att arbetskraftsinvandring kan vara en tillgång. Att en massiv arbetskraftsinvandring däremot skulle vara en lösning på välfärdsutmaningen och pensionsavgångarna har dock ett antal forskare konstaterat inte är fallet, både Jan Ekberg i Sverige och många internationella forskare.

Ingenjörer från Schweiz talas det om, men faktum är att den stora andelen arbetskraftsinvandrare inte är ingenjörer från Schweiz. Det är i stället personer som kommer hit och arbetar i okvalificerade yrken i

första hand. Det är som jag sade inte sannolikt att någon som till exempel städar McDonaldsrestauranger på nätterna får samma information och grundläggande kunskap om sina rättigheter och skyldigheter i Sverige som de får genom samhällsorienteringen. Det kan inte ens Moderaterna tycka är sannolikt.

När det gäller finansieringsfrågan och att ge samtliga invandrargrupper rätten och skyldigheten att delta i samhällsorienteringen blir kostnaden inte särskilt stor eftersom vi vill ha en helt annan volym på invandringen. Det är något som även din migrationsminister varit inne på, Gustav Nilsson, innan han belades med munkavle av statsministern.

När jag ändå har dig här skulle jag också vilja fråga en sak. På s. 46 i propositionen står det att anhöriga till arbetskraftsinvandrare förväntas ha sin försörjning avklarad när de kommer till Sverige. Vad baserar Moderaterna detta ställningstagande på? Det skulle jag vilja veta.

Anf. 13 GUSTAV NILSSON (M) replik:

Herr talman! Vad gäller samhällsorientering tycker vi att det ska finnas en tydlighet. Den som kommer till Sverige ska kunna känna att man får en bra start i landet, och man ska på så sätt få goda förutsättningar att få ett arbete, verka och bygga upp ett socialt nätverk i samhället.

Av dem som kommer hit för att arbeta tror jag återigen att väldigt många har möjlighet att via jobbet skaffa sig kunskap och få ett socialt nätverk. När det gäller att utvidga gruppen finns det ytterligare steg att ta, och vi har gjort reformer. Vi har infört en etableringsreform 2010. Det är viktigt att komma ihåg hur det såg ut innan. Då var det årlånga köer, lång väntan, ännu länge handläggningstider och ännu svårare för utrikes födda att komma in och få en etablering i samhället.

Den här regeringen har gjort väldigt mycket. Vi inför reformer stegvis.

När man talar om invandrapolitik och invandrarfrågor kan jag säga att 640 000 utrikes födda går till jobbet varje vecka. Vi har 70 000 utrikes födda som är företagare. Det genererar ca 200 000 nya jobb. De utgör alltså en resurs, och det är viktigt att ta till vara den resursen.

Det gäller att förbättra integrationen och ge ännu fler människor möjligheten att få en samhällsorientering som en bra grund att stå på, information om hur det svenska samhället fungerar, praktik och arbetslivserfarenhet. Det gäller också för oss som medmänniskor att hjälpa till och stötta människor som kommer till vårt land. Det är det som skiljer oss åt. Vi accepterar inte, Mattias Karlsson, främlingsfientlighet. Vi tror på ett sammanhållet samhälle. Så kan vi bygga ett bättre Sverige. Vi vill ta till vara de erfarenheter och de kunskaper de utrikes födda tar med sig till vårt land.

Anf. 14 MEHMET KAPLAN (MP) replik:

Herr talman! Tack, Gustav Nilsson, för redogörelsen för saker som kanske var lite oklara tidigare. Det är några oklarheter som jag skulle vilja bringa klarhet i och ta Gustav Nilsson till hjälp.

Det ena gäller sfi-bonusen. Gustav Nilsson nämnde den i förbigående i sitt anförande. Vad är det exakt Moderaterna väntar sig att den så kallade sfi-pengsutredningen ska komma fram till? Man har uppgett i ett antal meningar i betänkandetexten vad uppdraget består i. Men tror man

verkligen på att sfi-bonusen plötsligt skulle bli väldigt mycket bättre av att man har utrett frågan? Eller förväntar man sig att utredningen kommer fram till förslag om åtgärder för att justera sfi-bonusen så att den blir mer adekvat och verklighetstillvänd?

Jag kan inte riktigt se någon del av dessa. Jag skulle vilja ha hjälp av Gustav Nilsson att reflektera lite över det. Man skulle kunna göra det enkelt för sig och säga: Vi väntar på utredningen. Det är vad man har skrivit här. Miljöpartiet, som tycker att sfi-bonusen var ett feltänk, skulle lätt kunna ha sagt: Vi stoppar det här nu.

Man verkar ha så mycket förhoppningar enligt texten på utredningen och beredningen av det IFAU kom fram till, där man bland annat tar upp att tre av hundra fullföljde utbildningen inom den tid som är stipulerad för att få bonusen som annars inte skulle ha gjort det.

Min undran är om Gustav Nilsson kan reflektera lite över det.

Anf. 15 GUSTAV NILSSON (M) replik:

Herr talman! Vad gäller sfi är tillgången till en bra svenskutbildning en hörnsten för att man ska kunna få en bra etablering i samhället. Sedan finns det anledning att ställa en del frågor kring sfi – det kan vi nog vara överens om – och hur den fungerar. Samtidigt vet vi att det finns uttalat i skollagen att hänsyn ska tas till den enskildes behov och att man ska kunna kombinera studier i svenska med praktik och andra utbildningar. Det är väldigt viktigt, men så kanske inte sker överallt i vårt land i dag. Jag tror att det är viktigt att man kan kombinera sfi med arbete eller praktik. Där kan vi nog vara överens om att det kan behövas mer individuella lösningar, att man anpassar utbildningen till den enskilde individen. Så tror jag att den här utbildningen kan bli bättre. Regeringen har satsat pengar för att förbättra kvaliteten på sfi.

Vad gäller utredningen är målet att anpassa utbildningen till den enskilde individen och att man ska kunna upphandla sfi-tjänster av även andra aktörer. Utredningen är inte klar med sitt arbete än, utan det kommer ett slutförslag senast den 1 oktober i år. Vi får se vilka förslag som kommer. Men helt klart finns det en del att göra när det gäller utbildning i svenska för dem som kommer till vårt land. Vi får ta en debatt när förslaget kommer. Att det finns en del att förändra och förbättra inom sfi är vi nog överens om.

Anf. 16 MEHMET KAPLAN (MP) replik:

Herr talman! Tack, Gustav Nilsson, för svaret på frågan!

Min andra fråga handlar om etableringsreformen. I betänkandetexten har majoriteten skrivit: ”Utskottet vill understryka att regeringen har initierat en modell där arbetsmarknadspolitiken i första hand styrs via den offentliga arbetsförmedlingen”. Så kommer den viktiga sista delen av meningen: ”men där det på flera områden finns alternativ med insatser från kompletterande aktörer”.

Det är ett väldigt passivt sätt att se på kompletterande aktörer: Det finns alternativ. Man är nästan ursäktande i beskrivningen av verkligheten. Det jag har fått lära och läsa är att flera företrädare för Alliansen – och vi ska antagligen höra dem i talarstolen – verkar vara mer frikostiga i synen på detta. Varför håller Moderaterna nästan lite krampaktigt fast vid att Arbetsförmedlingen ska kunna hantera detta? Vi har sett år efter år att

Prot. 2012/13:82

21 mars

*Utvidgad målgrupp för
samhällsorientering,
m.m.*

Arbetsförmedlingen skickar pengar tillbaka som i och för sig inte bara härrör från det här området, men det tyder ändå på en viss problematik inom området. Man tvingar, såsom jag uppfattar det, de andra partierna att gå med på texter lik denna. Man hoppas och hoppas när det visar sig att de som är inne i systemet har arbete, har olika former av trygghetsråd och liknande kopplade till sin anställning är de som faktiskt kommer ut i arbete vid en friställning eller arbetslöshet, medan alla andra som är utanför arbetsmarknaden är hänvisade till en ineffektiv och osystematisk arbetsförmedling som inte riktigt har funkat. Varför är man fortfarande mot?

Anf. 17 GUSTAV NILSSON (M) replik:

Herr talman! Etableringsreformen var en väldigt viktig reform, en av de största reformerna nästan i modern tid vad gäller integrationsfrågor. Det ska vi komma ihåg. I en så stor och omfattande reform finns det naturligtvis en del att förändra, och det gör regeringen. Man har förbättrat den, och man ser över hur den fungerar. Statskontoret har utrett hur etableringsreformen har fallit ut, och Stockholms universitet har en utredning om detta som pågår och alltså ännu inte är klar.

Man kan säga att etableringsreformen fortfarande är under ett uppbyggnadsskede. Jag kan gärna hålla med om att det finns en del övrigt att önska, men i grunden är reformen riktig. Man ska korta handläggnings-tiderna för att se till att de som kommer till vårt land snabbare får möjlighet att få kontakt med det svenska samhället och snabbast möjligt kommer ut i arbetslivet och in i den svenska gemenskapen. Här återstår ett arbete att göra.

Etableringsreformens syfte är bra. Reformen ska ses över och utvärderas kontinuerligt. Arbetsförmedlingen har huvudansvaret i dag, och kommunerna har sin roll. Länsstyrelsen har regionalt att se till att det fungerar när det gäller boende så att man får bostäder. Det är alltså många aktörer inblandade. Arbetsförmedlingen anlitar redan i dag kompletterande aktörer på olika sätt – etableringslotsar och andra.

Det här är en stor fråga och en fråga som ställs under debatt, och den debatten välkomnar jag.

Anf. 18 GULAN AVCI (FP):

Herr talman! Jag vill börja med att säga att det känns väldigt bra och roligt att få göra come back i denna vackra kammare och just få debattera integrationspolitiken och dess utmaningar, vilket är frågor som ligger mig varmt om hjärtat.

Jag vill även yrka bifall till förslaget i utskottets betänkande, som bland annat behandlar propositionen om utvidgad målgrupp för samhällsorientering, och avslå samtliga av oppositionens motioner.

Herr talman! 1900-talet har inneburit en hel del förändringar för Sverige. Vårt land har genomgått en enormt stor samhällsförändring, och detta som ett resultat av en fantastisk ekonomisk tillväxt och en sekulär samhällsutveckling som har sin utgångspunkt i jämlikhet, jämställdhet och alla människors lika värde.

Sverige har gått från att ha varit ett utvandrarland till att bli ett land som fler människor söker sig till än söker sig ifrån. Man kan säga att Sverige blev ett invandrarland på riktigt efter andra världskriget. När

andra europeiska länder tvingades bygga upp sina samhällen på nytt efter krigets fasor gick den svenska industrin på högvarv, och behovet av arbetskraft var väldigt stort.

Efterkrigstidens migration har starkt påverkat befolkningsutvecklingen i vårt land. Utan migration skulle Sveriges befolkning vara ca 1,8 miljoner människor fattigare i dag.

Sverige har berikats både ekonomiskt och kulturellt på invandringen. I dag drivs 70 000 företag av invandrare. Företagarna skapar sysselsättning för ca 200 000 personer och bidrar med ca 35 miljarder kronor till Sveriges bruttonationalprodukt, vilket ej ska förglömmas.

Till Sverige flyr eller invandrar människor för att söka skydd, arbete eller för kärlekens skull. Men oavsett orsakerna är det avgörande för människors etableringsmöjlighet att så snabbt som möjligt kunna försörja sig själv och känna att man är med och bidrar och är en del av samhällsutvecklingen.

Trots att Sverige har haft en omfattande invandring sedan 50-talet var det först 1998 som integrationspolitiken blev ett eget politikområde.

Herr talman! Jag tror att det beror på att invandrarna sågs som gäster som snart skulle återvända hem. Därmed fanns ingen specifik politik för att skapa delaktighet eller ge förutsättningar för människor att lära sig svenska språket, vilket är en avgörande faktor för integrationen.

Maktskiftet 2006 innebar ett perspektivskifte i svensk politik. Folkpartiet Liberalerna och alliansregeringen gjorde upp med den omhändertagandementalitet och bidragslinje som så länge genomsyrade svensk integrationspolitik.

Etableringsreformen är den i särklass största reform som genomförts för introduktion av nyanlända. Reformen bygger på att nyanlända med snabbt och professionellt stöd ska lära sig språket, etablera sig på arbetsmarknaden, bli självförsörjande och lära sig hur Sverige fungerar med fokus på demokrati, jämlikhet, jämställdhet, skyldigheter och rättigheter. Reformen har ett individperspektiv som litar på människors förmåga och understryker att mottagandet framför allt handlar om att ge människor som kommer hit vägar in i det svenska samhället.

Reformen har gjort upp med det kollektivistiska synsättet och de tycka-synd-om-attityder som stigmatiserade invandrarna som grupp tidigare. Det är just detta som tyvärr har varit fallet med tidigare socialdemokratiska regeringars inställning till invandrare och integrationspolitiken. Vi ska inte möta människor med frågan: Vill du ha bidrag? Vi ska ställa frågan: Vad kan du bidra med? Första kontakten i Sverige ska vara med Arbetsförmedlingen och inte med något socialkontor.

När Arbetsförmedlingen gavs i uppdrag att bli samordnande myndighet för utformningen av reformen bidrog det till att introduktionssystemen blev mer transparenta. I dag är det mycket enklare för en individ att utforma en etableringsplan med hjälp av professionellt stöd som just passar hennes behov och förutsättningar.

I dag kommer många anhöriginvandrare till Sverige. Det är viktigt att familjer ges möjlighet till återförening. Det underlättar inte minst integrationsprocessen i det nya landet.

Att komma till Sverige i vuxen ålder är inte alltid så lätt. De flesta saknar sociala nätverk, och ges inte människor rätt åtgärder från början finns det en risk att de hamnar utanför samhället. I det avseendet spelar

samhällsorienteringen en viktig roll eftersom den bidrar med viktig kunskap om Sverige. Därför är regeringens förslag, som vi har att ta ställning till, mycket välkommet och angeläget.

Låt mig nämna en grupp som jag bedömer kommer att få bättre förutsättningar att etablera sig på arbetsmarknaden med den utvidgade målgruppen för samhällsorientering. Det är de nyanlända kvinnorna från utomeuropeiska länder.

Det är ingen hemlighet att integrationen varit sämre för kvinnor än för män. Mediantiden från uppehållstillstånd till arbete för de kvinnor som kommer till Sverige som flyktingar, skyddsbehövande eller anhöriga är tio år. Det är inte acceptabelt.

Om man jämför sysselsättningen för inrikesfödda kvinnor med utrikesfödda kvinnor ser man stora skillnader. Det är nästan 20 procents skillnad i sysselsättningsgrad. Motsvarande siffra är för utrikesfödda kvinnor 60,3 procent och för utrikesfödda män 69,5 procent.

Speciellt många kvinnor som är så kallade kärleksinvandrare har råkat illa ut. De har varit helt utelämnade och i händerna på sina män – utan jobb, egen ekonomi eller möjlighet att lära sig svenska och komma in i samhället. Kvinnojourer som hjälpt utsatta kvinnor vittnar om ohyggliga förhållanden kantade av fysiskt och psykiskt våld och isolering från omvärlden.

Herr talman! Jag tycker att det rimmar illa med vårt rykte om att vara världens mest jämställda land. Därför är samhällsorientering viktig även för denna grupp. Jag är övertygad om att det kommer att underlätta kvinnors etablering på arbetsmarknaden.

Jag vill fortsätta att uppehålla mig vid kvinnors situation, för det finns en del andra omständigheter som försvårar integrationen. En sådan är föräldraförsäkringens konstruktion.

Att ge möjlighet att komma till Sverige med äldre barn och kunna få ut föräldradagar med full pott retroaktivt är varken generöst eller human. Det är snarare en hämmande faktor som bidrar till att kvinnor stannar hemma i stället för att påbörja sin introduktion för att lära sig svenska och komma i arbete. Det påverkar även barnen som borde vara i förskolan, träffa andra barn, lära sig svenska och ta del av den pedagogiska verksamheten i förskolan i stället för att isoleras hemma med sina mammor.

Tyvärr har många kommuner bidragit till att upprätthålla detta system genom att hänvisa mammor till föräldraförsäkringen i stället för att erbjuda dem en introduktionsplan. Därför är regeringens och integrationsminister Erik Ullenhags förslag till ändringar i föräldraförsäkringen mycket välkommet. I förslaget som ligger ska 80 procent av föräldradagarna tas ut under barnens fyra första år. Kommer man hit med äldre barn ska en avtrappning av föräldradagarna göras.

Herr talman! Etableringsreformen i sin helhet har en tydlig jämställdhetsaspekt. Den ersättning som utgår är individuell. För att en familj ska få full ersättning för deltagande krävs att såväl kvinnor som män deltar i etableringsinsatserna.

Ersättningen är inte heller beroende av hushållets samlade ekonomi. Det är just detta som ger kvinnor möjlighet till egen inkomst och skapar drivkrafter för att både kvinnan och mannen ska delta i till exempel sfi-undervisning, samhällsorientering och andra arbetsförberedande insatser.

Den utvidgade målgruppen för samhällsorientering förutsätter att kommunerna ökar sitt arbete för att nå ut till målgrupperna. Kommuner-
na kommer också fortsättningsvis att kunna samarbeta med varandra
även för denna målgrupp som vi behandlar nu.

I Stockholms län har till exempel 25 av länets 26 kommuner ingått en
samverkan för att kunna svara mot de nya kraven på samhällsorientering.
Siffror från Arbetsmarknadsförvaltningen i Stockholm visar att det fram
till augusti 2012 var drygt tusen personer som hade gått färdigt kursen i
samhällsorientering.

Regeringens övriga satsningar för en tydligare och effektivare integ-
rationspolitik är rätt väg att gå. Att stärka insatserna för personer som
aningen saknar eller har kort utbildning är rätt prioriterat.

Regeringen inför till exempel basår för personer över 30 år med högst
nio års utbildning. För detta ändamål avsätts 380 miljoner kronor för de
kommande fyra åren.

6 000 praktikplatser skapas genom att de arbetsgivare som tar emot
praktikanter får merkostnadsersättning.

Kommunerna får prestationsbaserad ersättning om de arbetar strate-
giskt för att frigöra bostäder så att mottagandet kan spridas över hela
landet.

Anslagen till antidiskrimineringsbyråerna permanentas eftersom de-
ras arbete mot diskriminering – diskriminering är tyvärr en verklighet på
arbetsmarknaden – är väldigt viktigt. Det ska kosta skjortan att diskrimi-
nera människor på grund av utseende eller namn.

Vi fortsätter individanpassningen med sfi. Och jag ser gärna att sfi-
utbildningarna blir mer yrkesanpassade.

Listan kan göras lång. Men jag vill avsluta med det som stora delar av
mitt anförande handlat om, nämligen kvinnorna.

Herr talman! Etableringsreformen är den i särklass största integrat-
ionssatsning som gjorts i Sverige någonsin, i alla fall i modern tid. Den
har ett tydligt arbetsmarknadsperspektiv, och vinnarna är alla de som
påbörjar etableringsplanen men kanske allra mest de kvinnor som osyn-
liggjordes med tidigare integrations- och introduktionspolitik.

(Applåder)

I detta anförande instämde Abir Al-Sahlani (C).

Anf. 19 ABIR AL-SAHLANI (C):

Herr talman! Jag börjar med att önska gott nytt år och trevlig nouruz
till alla svenskar som firar denna glädjefulla dag som förhoppningsvis
också innebär en början på våren för oss alla.

I dag debatterar vi arbetsmarknadsutskottets betänkande nr 7 om
samhällsorientering och en del motioner som berör integration och, för
Sverigedemokraternas del, assimilation.

Jag yrkar bifall till utskottets betänkande och avslag på samtliga re-
servationer.

Jag ska tala om samhällsorientering för nyanlända. Det nya med
denna proposition är att även nyanlända som kommer till Sverige via
anhörighetsinvandring ska omfattas av samhällsorientering.

Det finns stor samstämmighet i utskottet om vikten av samhällsorien-
tering. Alla är nog överens om att den är jätteviktig, men vi skiljer oss

lite åt när det gäller vilka som ska omfattas, vad den ska innehålla och hur den ska utformas.

Samhällsorientering bör ses som en del av en verktygslåda för att riva murarna kring innanförskapet. Kunskap om vart man ska vända sig, hur institutioner hänger ihop, hur samhället fungerar och vad man har för grundläggande rättigheter och skyldigheter kan, herr talman, korta ned startsträckan väsentligt för nyanlända och deras familjer i etableringen av ett nytt liv i det nya hemlandet.

Centerpartiet tycker att det är av stor vikt att samhällsorienteringen som sagt ses som en del av en låda med verktyg. Det är inte bara denna åtgärd som kommer att skapa integration och minska utanförskapet som invandrare känner.

Det är inte ett sätt för våra nyanlända att assimileras i det svenska samhället. Att vilja assimileras eller inte är ett val som individen ska göra. Det ska inte vi politiker lägga oss i.

Det vi politiker ska göra är att jämna spelplanen för individer med olika förutsättningar, bakgrund, drömmar och ambitioner. Vi ska försöka riva hinder för människor så att de kan bli en del av vår gemenskap. I vilken grad och på vilket sätt de vill bli det ska stå varje individ fritt att välja.

De verktyg vi har som politiker är att stifta lagar, och de ska följas av alla på samma sätt.

Det är också viktigt att se på samhällsorienteringen som en del av hela den etableringsreform som alliansregeringen har genomfört. Vi har gått från ett omhändertagande synsätt på invandrare till att se på invandrare som individer som kan bidra till gemenskapen i vårt samhälle.

Herr talman! När vi talar om samhällsorientering är det viktigt att vi behåller fokus på varför vi erbjuder denna typ av kunskap. Det är för att underlätta för nyanlända invandrare att etablera sig på arbetsmarknaden och således etablera sig i det svenska samhället. Den grundläggande skillnaden mellan oppositionen och allianspartierna är att vi ser arbetslinjen, inte kulturell och social ingenjörskonst, som det viktigaste sättet att integrera nyanlända invandrare i samhället.

Man kan tycka att det är orättvist att de som är under 18 år och över 65 år inte omfattas av den utvidgning som propositionen föreslår. Majoriteten har dock valt att göra denna prioritering för att behålla fokus på just arbetslinjen, och åldersgruppen 18–65 år har störst chans att etablera sig på arbetsmarknaden.

Med det sagt, herr talman, vill jag åter understryka att det inte är samhällsorienteringen som får en invandrad svensk att känna sig hemma i Sverige. Det är inte i mötet med ännu en tjänsteman, en sfi-lärare eller en kommunföreträdare som integrationen sker och hemkänslan skapas. Det är i mötet mellan människor och i känslan av att höra samman i gemenskapen. Det är när människor får komma till sin rätt, får känna sig betydelsefulla och kan bidra. Det är då känslan skapas och stärks.

Därför har kanske en arbetskraftsinvandrare helt andra förutsättningar – bättre förutsättningar, vågar jag säga – att komma in i samhället. Där finns det redan en färdig arena att komma till där mötet mellan människor sker.

Jag fikade med min barndomskompis Sulafah. Tyvärr har jag inte så många barndomskompisar eftersom vi flyttade så mycket när jag var

yngre. Sulafah är palestiniern och född och uppvuxen i Syrien. Till slut hamnade hon i Sverige med sin lilla dotter. Jag frågade henne vad hon tyckte om sina förutsättningar att skapa ett bättre liv i Sverige.

Hon har hela tiden sagt att hon kom till Sverige för sin dotters skull. Hon är orolig för det som händer i Syrien och för de islamister som verkar vara på frammarsch. Hon var rädd att hennes dotter inte skulle få samma möjligheter som hon hade när hon växte upp. Hon kom till Sverige för att ge sin lilla flicka ett bättre liv så att hon kan utvecklas och nå sin fulla potential.

Bland annat sade hon att hon var tacksam över den snabba behandlingen av hennes ärende och över beskedet att hon fick stanna. Hon var dock inte riktigt nöjd med att hon bara fick ett tillfälligt uppehållstillstånd.

När jag som sagt frågade om hennes förutsättningar att skapa sig ett liv i Sverige nämnde hon sfi-bonusen som en häftig idé. Det var inte pengarna som utgjorde attraktionen utan att få utmana sig själv.

Vi glömmar ofta att nyanlända inte kommer till Sverige för att söka bidrag och pengar utan ett nytt liv med trygghet och säkerhet. De vill bidra och har mycket med sig i bagaget, såväl positivt som negativt.

Att klara av sfi-utbildningen på kort tid tyckte min kompis var en jätterolig utmaning som hon ville anta. Hon bestämde sig för att satsa och försöka klara av sfi-utbildningen på denna korta tid.

När vi debatterar integrationsfrågor tycker jag att vi ibland måste skifta fokus från vårt eget navelskådande till att fråga dem som är berörda vad de tycker. Jag hoppas att många riksdagsledamöter har sådana samtal med nyanlända och frågar vad de tycker om det som vi beslutar här.

Gruppen nyanlända är fruktansvärt underrepresenterad. De är inte med i politiska partier, de kan inte svenska och de är inte med på Twitter eller skriver på Newsmill. De har inte hittat dit än. Här måste vi försöka hitta en samtalsform för att fråga vad de tycker funkar bra och mindre bra.

Herr talman! Jag avslutar med att säga att Centerpartiet och Alliansen vill fortsätta arbetet för integration, inte assimilation, av människor i vårt samhälle. Vi vill fortsätta arbeta för att riva innanförskapets murar och röja undan hinder så att människor kan ta sig ur utanförskapet.
(Applåder)

I detta anförande instämde Jenny Petersson (M).

Anf. 20 PENILLA GUNTHER (KD):

Herr talman! Det här är en viktig debatt i ett viktigt ämne, nämligen att utvidga målgruppen för samhällsorientering.

Jag var på en intressant konferens i början av veckan och råkade då sitta bredvid en hitflyttad fransman. Han hade en svensk fru och hade fått möjlighet att jobba några år i Sverige. Eftersom jag visste att vi skulle ha den här debatten kunde jag inte låta bli att fråga honom hur han tyckte att det var här. Han hade alltså kommit för ett jobb och hade hört svenska hemma av sin fru och sina barn som lärde sig svenska. Jag frågade också vad han tyckte var svårast. Då skrattade han lite och sade att det var väl att veta hur man skulle bete sig. När jag frågade hur han menade svarade

Prot. 2012/13:82

21 mars

*Utvidgad målgrupp för
samhällsorientering,
m.m.*

han att det handlar om sådana självklara saker som vi som bott här hela vårt liv redan vet.

Det handlar om enkla saker, om hur man agerar i vardagen. Det finns många som vittnat om vår svenska specialitet att man, när man är hem-bjuden till folk, naturligtvis tar av sig skorna, något man sällan gör i andra länder. Det rör sig om allt från enkla vardagssaker till mer allvar-liga saker som demokrati och liknande.

Det är intressant att se att samhällsorienteringen genom etablerings-reformen som trädde i kraft 2010 fått större uppmärksamhet. Att ge sam-hällsorientering till dem som kommer hit och att utvidga målgruppen till att även omfatta anhöriginvandrare tror jag är en viktig del av etable-ringsreformen. Annars kan det vara lätt att överlåta ansvaret på enskilda personer som i den egna familjen ska berätta om hur samhället fungerar. Det är inte alltid så lätt att göra det. Det brukar sägas att man inte är pro-fet i sin hemstad, och det gäller särskilt den egna familjen.

För min och Kristdemokraternas del handlar det om att samhällsori-entering även ska kunna erbjudas i frivillig form, vilket redan sker i många sammanhang. Jag känner till diakonala organisationer inom kyr-kor och samfund som erbjuder samhällsorientering, liksom föreningar, studieförbund, kvinnohus, arbetsintegrerande sociala företag. Det handlar helt enkelt om samhällskunskap, learning by doing, just för att öka kun-skapen om Sverige och svenskarna.

Ibland får man frågan vad det är som lärs ut. Boken *Om Sverige*, som jag har med mig och visar för kammaren, används i dag av många kom-muner inom ämnet samhällsorientering. Den består, som en tidigare talare sade, av åtta kapitel som behandlar olika saker. Det kan handla om att komma till Sverige, historia, typiskt svenska företeelser, traditioner, högtider, att bo i Sverige, geografi, näringsliv, infrastruktur, befolkning, ekonomi och så vidare. Inte minst behandlar boken individens rättigheter och skyldigheter, jämställdhet, jämlikhet, skydd mot diskriminering med mera.

Det viktiga är den förordning som har reglerat upplägget. Där stipule-ras, vilket vi inte hört någon framföra i debatten, att målet med samhälls-orienteringen är att deltagarna ska utveckla kunskap om de mänskliga rättigheterna och de grundläggande demokratiska värderingarna, om den enskildes rättigheter och skyldigheter i övrigt, om hur samhället är orga-niserat och om praktiskt vardagsliv. Det kan man tycka är självklart, men det är det inte.

När jag går igenom boken för att se vad det innebär kan jag le lite grann eftersom jag som infödd svensk känner igen mycket. Det är sådant som jag aldrig behövt förklara för någon då det är alldeles självklart. Samtidigt finns det många saker där jag tänker att ja, just det, det var bra presenterat. Jag tror att den här delen är oerhört viktig att kombinera med sfi, svenska för invandrare.

Herr talman! Jag är ledsen att behöva säga att vi efter den undersök-ning som Skolinspektionen gjorde förra året i trettioalet kommuner kan konstatera att sfi i dag inte är något roligt område i Sveriges utbildnings-system. Det finns stora brister i individanpassning och stora skillnader i undervisningens kvalitet. Undervisningen är sällan anpassad till yrkes-livets krav. Man kan fråga sig vad det beror på. Till en del handlar det om att lärarna saknar pedagogiska hjälpmedel. De har inte tillgång till

relevant undervisningsmaterial eller till digitala hjälpmedel, vilket man kan tycka borde vara självklart i 2013 års undervisningsmiljö. Så är det inte på det här området.

Vi kristdemokrater vill arbeta för en förbättrad samhällsorientering, i det här fallet med koppling till sfi, för att anpassa den efter individens behov. Undervisning ska erbjudas i olika takt med flera nivågrupperingar, mindre klasser samt genom att undervisning sker på arbetsplatser och praktikplatser eller samordnas med andra studier på gymnasie- och universitetsnivå.

Detta är en skyldighet för kommunerna, och för det krävs en lag, vilket vi i dag har diskuterat. Det handlar om att få sfi:n att fungera på ett bättre sätt. Sfi-bonusen har kritiserats. Visst kan det vara så att inte tillräckligt många är intresserade eller kan ta del av den. Därför vill jag påpeka att bonusen är beroende av att de elever som den berör kan ta till sig undervisningen på ett relevant sätt. Finns det inte tillräckligt bra gruppindelningar efter utbildningsnivå, kunskapsnivå över huvud taget, lärtilar och så vidare – det pedagogiska upplägget betyder oerhört mycket, beroende på vad man har med sig sedan tidigare – är det självklart att man inte når de nivåerna. Jag vill nog påstå att vi ska börja med grunden, med undervisningens kvalitet i sfi:n.

Herr talman! Jag tror att mottagandet av våra nya invånare är av vital betydelse för utvecklingen av vårt land. När inte arbetsmarknaden räcker till och människor inte integreras naturligt genom arbetsgemenskapen och därmed får språket, åtminstone till en del, är det min övertygelse att samhällsorienteringen och undervisningen i svenska har en än större betydelse.

De verksamheter jag besökt som tagit emot nyanlända barn eller vuxna och som har en samling av människor från olika världsdelar, olika språk och språkgrupper kräver otroligt mycket av dem som jobbar där. Jag känner stor respekt och beundran för lärare och annan personal i och runt dessa verksamheter. Att få ta del av glädjen hos dem som tagit till sig undervisningen, som kommer fram och presenterar sig och talar om det som de är med om är fantastiskt.

Kristdemokraternas inställning är att alla som har rätt till samhällsorientering också ska vara med på de lektioner som erbjuds, detta oavsett om man är föräldraledig eller inte. Vi tror att det är mycket viktigt att man tar del av undervisningen i svenska språket. Integrationen i det svenska samhället är A och O för alla som kommer hit oavsett ålder och bakgrund, och där spelar kunskapen om det svenska samhället en stor och viktig roll.

(Applåder)

Anf. 21 HANIF BALI (M):

Herr talman! Jag kunde inte låta bli att gå upp i debatten. Jag tycker nämligen att integrationspolitiken för första gången på länge är ganska saklig, och det vill jag ge oppositionen kredd för. Det är sakliga invändningar och politiken är ganska praktisk och konstruktiv. Det tycker jag självklart om.

Däremot vill jag bemöta några av de ganska märkliga saker vi hört sägas från talarstolen. Speciellt gäller det oppositionens, särskilt Social-

Prot. 2012/13:82

21 mars

*Utvidgad målgrupp för
samhällsorientering,
m.m.*

demokraternas, besatthet av att arbetskraftsinvandrare ska ha tillgång till samhällsintroduktion.

Jag vill bara påminna om att det är fullt frivilligt för kommunerna att bedriva den här verksamheten. Man kan öppna sin samhällsintroduktion för alla. Det är helt valfritt för kommunerna att göra det. Vad vi pratar om är vad som ska vara obligatoriskt för kommuner att göra. Är det några skogsarbetare i din kommun som du tycker borde ha tillgång till samhällsintroduktion, gå då och ta kommunalrådet i örat och säg att de ska öppna för det. Jag tror att de kan dra fram några stolar extra i klassrummen.

Jag vill även vända mig till Sverigedemokraterna, som påstår att man i boken *Om Sverige*, som används inom samhällsintroduktionen, över huvud taget inte diskuterar svenskhet eller förklarar svensk kultur. Men det står till exempel om midsommar. Är inte det svenskt? Det står också om en massa svenska kungar, om allemansrätten, om hur man söker lägenhet och om dop och konfirmation. Det står till och med månad för månad om varenda svensk högtid vi har i det här landet. Det finns ett helt kapitel som heter *Traditioner och högtider i Sverige*. Det finns ett långt kapitel om svenska kungar som jag gärna efteråt kan förhöra Sverigedemokraternas ledamot på för att se om han är tillräckligt assimilerad.

Återigen målar Sverigedemokraterna upp bilden att det enda som står i denna bok är allmänt flum om hur man söker bidrag, hur man lättast organiserar ramadan och så vidare. Det är den bild Sverigedemokraterna vill förmedla. Men den stämmer inte.

Jag vill också motarbeta bilden att arbetskraftsinvandrare skulle vara i extremt stort behov av samhällsintroduktion. Av de 111 000 människor som fick uppehållstillstånd förra året är det en minoritet som är svaga på arbetsmarknaden. Majoriteten av dem kommer hit och har redan jobb. Deras anhöriga är försörjda. Det är inte ett utanförskap de hamnar i.

Detta verkar Socialdemokraterna ha missat. Ni verkar ha missat att det var 17 000 flyktingar som fick uppehållstillstånd förra året, medan det var 29 000 arbetskraftsinvandrare och anhöriga som kom hit, rakt in i kollektivavtalsenliga löner. En stor andel av dem är bärplockare eller andra som är här tillfälligt, kanske en eller två månader. Vadå? Är det meningen att de ska sitta på samhällsintroduktionen under två veckor av den här tiden? Det är den stora majoriteten, den stora bulken av arbetskraftsinvandrare. Det finns ett litet antal lågkvalificerade, runt 900, men den stora majoriteten är kinesiska och indiska dataspecialister, som också är här ganska tillfälligt. Om de har ett jobb och mår bra, om deras hälsa och ekonomi är bra, varför ska vi då lägga stora summor pengar på detta? (Applåder)

Anf. 22 MATTIAS KARLSSON (SD) replik:

Herr talman! Jag tackar Hanif Bali för det livliga anförandet.

Det som vi har föreslagit i vår följdmotion är att ett nytt kunskapsmål om svensk kultur och svenska traditioner ska föras in. Något sådant kunskapsmål finns inte i dag. Att det ändå finns med information om svensk kultur och svenska traditioner i boken måste vara ett olycksfall i arbetet sett från Moderaternas perspektiv. I den majoritetstext som bland annat Hanif Bali ställt sig bakom konstaterar man nämligen att det inte ska finnas med någonting som handlar om svenskhet, eftersom svenskhet

inte finns. Alla som bor i Sverige tänker och agerar inte likadant. Alltså kan det inte finnas någon svenskhet, och därför ska det inte finnas med. Det är en text som Hanif Bali har ställt sig bakom. Försök inte låtsas som någonting annat.

Anf. 23 HANIF BALI (M) replik:

Herr talman! Återigen försöker Sverigedemokraterna måla upp bilden att det viktiga är ordet "svenskhet" och ditten och datten. Men i boken *Om Sverige* står det om Sverige på 1800-talet, om Karl XIII, om alla de här sakerna som vi tycker är viktiga delar av Sverige. Det betyder inte att svenskhet är någonting konstant som behöver fastställas i kunskapskrav.

Detsamma gäller kurder och iranier, som Mattias Karlsson nämnde tidigare. Det är identiteter som konstant har förändrats och konstant förändras. Fråga en iranier som bor i Sverige hur mycket man har gemensamt med iranier i Iran. Det är förmodligen inte så himla mycket efter 20 år, utan det är någonting som förändras. Svenskar som bor i Sverige i dag tror jag har ganska lite gemensamt med svenskar som bodde här för 200 år sedan. Man har kanske snarare mer gemensamt med amerikaner som bor i USA nu. Tiderna förändras.

Men när det gäller samhällsintroduktionen vill Sverigedemokraterna att det ska fastställas av Jimmie Åkessons kontor vad svenskhet är och att det sedan ska bankas in i huvudet på folk. Det är ganska orimligt. Däremot är det bra att undervisa om vetenskap, historia och nutida kultur. Men man måste vara öppen för att det är någonting som konstant förändras.

Vad gäller svenskhet har Jimmie Åkesson själv sagt i en intervju att en majoritet av de inrikes födda svenskarna behöver omassimileras och assimileras in i sin kultur. Inte ens svenskarna är alltså tillräckligt svenska för Sverigedemokraterna. Det är ett ganska intressant fenomen.

Anf. 24 MATTIAS KARLSSON (SD) replik:

Herr talman! Att nationella kulturer och identiteter förändras har ingen förnekad. Det står också i vårt principprogram. Men att erkänna det är inte samma sak som att säga att det inte finns någonting som är svenskt, vilket Hanif Balis parti gör, till exempel genom att ställa sig bakom den här majoritetstexten. Man kan också lyssna till den moderata statsministern, som bland annat har sagt: "Ursvenskt är bara barbariet. Resten av utvecklingen har kommit utifrån." Det finns många liknande citat.

När det handlar om assimilering av svenskar tror jag inte alls att det var det Jimmie Åkesson menade, även om jag tycker att det uttalandet satt i relation till vad Reinfeldt säger om svenskhet är betydligt mer sympatiskt. Däremot är det så att man medvetet från såväl liberala som socialistiska regeringar i det här landet i decennier fört en politik som har förminskat den svenska kulturen och identiteten och talat om hur ful, tråkig, grå och trist den är. Därför kan det finnas en poäng med att uppgradera den och uppgradera värdet av våra traditioner och vår historia. Det var snarare det Jimmie Åkesson menade.

Anf. 25 HANIF BALI (M) replik:

Herr talman! Låt mig göra Mattias Karlsson en tjänst! Låt mig uppgradera svenskheten! Sverige är fantastiskt. Vår kultur är fantastisk. Vi är

öppna. Vi är fantastiska. Vi är innovativa. Vi är produktiva. Vi är jämställda. Vi är väldigt bra. Här har du fått din uppgradering. Om vår regering skulle vara den första som erkänner detta borde Mattias Karlsson applådera. Sverige är fantastiskt, och det är inget konstigt med det. Jag tror inte heller att någon här förnekar det. Sverigedemokraterna försöker måla fan på väggen och sedan säga att det är där problemet finns. Det tycker jag är ganska ohederligt.

Men låt oss diskutera de riktiga problemen med integration! Det handlar inte om kurser i svenskhet, och faktiskt inte om samhällsintroduktionen heller. Den stora utmaningen ligger i att det ekonomiskt inte lönar sig att gå från bidrag till arbete och att de insatser som erbjuds från samhället oftast är av otroligt dålig kvalitet och inte håller det mått som vi vill att de ska hålla. Det är den viktiga frågan. Att man kan läsa i *Om Sverige* om ett antal kungar, ett antal midsommarnätter och andra fina saker som vi tycker är väldigt viktiga här i Sverige spelar mindre roll för utanförskapet och Sveriges framtid.

Men det betyder inte att vi inte skulle ta det på allvar. Vi erbjuder samhällsintroduktionen till alla. Tycker ni att fler borde plugga på om det här vi tycker är så himla viktigt, gå då hem till era kommuner och kräv av era kommunalråd att de öppnar klassrummen och ser till att fler får tillgång till detta!

Överläggningen var härmed avslutad.
(Beslut fattades under 12 §.)

Ajournering

Kammaren beslutade kl. 13.49 på förslag av andre vice talmannen att ajournera förhandlingarna till kl. 14.00 då frågestunden skulle börja.

Återupptagna förhandlingar

Förhandlingarna återupptogs kl. 14.00.

Frågestund

9 § Frågestund

Anf. 26 FÖRSTE VICE TALMANNEN:
Jag hälsar statsråden välkomna till dagens frågestund.

Arbetslösheten

Anf. 27 PATRIK BJÖRCK (S):

Fru talman! Min fråga går till statsrådet Catharina Elmsäter-Svärd.

Vi har 400 000 arbetslösa i Sverige. Antalet långtidsarbetslösa har tredubblats under regeringens tid vid makten. Ungdomsarbetslösheten är 25 procent. Arbetslösheten i Sverige är högre än i jämförbara länder. Regeringens passiva arbetsmarknadspolitik producerar en ny person

varannan timme, dygnet runt, året runt till förvaring i fas 3. Enligt Svenskt Näringslivs konjunkturrapport fortsätter nedgången i ekonomin. Trots detta har företagen problem med att rekrytera personal till lediga jobb.

I detta läge skulle man kunna tro att regeringen jobbade för högttryck och att arbetsmarknadsutskottet var överbelamrat av ärenden. I stället är situationen den att regeringen inte vidtar några åtgärder. Arbetsmarknadsutskottet ställer in möten i brist på ärenden.

Hur länge kan det här få pågå? När tänker regeringen göra någonting? Läget är akut, och regeringen är passiv.

Anf. 28 Statsrådet CATHARINA ELMSÄTER-SVÄRD (M):

Fru talman! Om det är någonting som många verkligen känner för är det förmågan och möjligheten att försörja sig själv och de sina. Regeringen har under en lång tid jobbat på att den som har jobb kan jobba och på att fånga upp drivkrafter för dem som vill kunna jobba mer, inte minst genom jobbskatteavdraget.

Men detta är inte allt. Här handlar det verkligen om att se till att enskilda är rustade från början och har en bra utbildning från grundskolan för att kunna ha vidare möjligheter till studier. Men det handlar också om att företagen måste ha möjlighet att anställa. Det handlar kanske särskilt om människor som har varit borta från arbetsmarknaden under lång tid och om att se till att företagen får lägre kostnader för att anställa dem.

När vi har dessa två ben gäller det att hitta det som handlar om att matcha däremellan. Där har också Arbetsförmedlingen fått ett mycket tydligare uppdrag i att matcha och coacha människor som behöver jobb till företag som söker arbetstagare.

Anf. 29 PATRIK BJÖRCK (S):

Fru talman! Detta stämmer inte. Arbetsförmedlingen har så rigida regler att de inte ens kan använda de pengar de har fått sig tilldelade. Under de senaste sex åren har Arbetsförmedlingen lämnat tillbaka nästan 20 miljarder. Det är pengar som skulle ha gått till att utbilda arbetslösa människor så att de skulle kunna ha tagit de jobb som faktiskt finns där. Kritiken är hård. Den är hård från de arbetslösa och hård från företagen, som skulle behöva rekrytera folk men som inte hittar folk med rätt utbildning.

Nu ställer jag denna konkreta fråga: Vad tänker regeringen göra i denna akuta situation? Hur kan det komma sig att det inte kommer några förslag? Hur kan det komma sig att arbetsmarknadsutskottet här i riksdagen får ställa in sina möten eftersom det inte finns några förslag från regeringen att bereda?

Jag skulle vilja ha konkreta förslag här i dag till företagen, som inte kan anställa trots hög arbetslöshet, och till de arbetslösa, som inte kan få de jobb som finns.

Anf. 30 Statsrådet CATHARINA ELMSÄTER-SVÄRD (M):

Fru talman! De pengar som Arbetsförmedlingen har använt har delvis tidigare varit kopplade till om personer har någon form av lönebidrag eller inte. Nu har man gjort så att de pengar som blev över från Arbetsförmedlingen 2012 får föras över till 2013. Här gäller det att ständigt

vara med och vara vaksam över att de åtgärder som man sätter in får avsedd effekt.

Vad som är viktigt, framför allt för de människor som av olika skäl har varit utan arbete under lång tid, är att regeringen särskilt har jobbat med nystartsjobben och olika typer av etableringsstöd. Det handlar om sätt att kunna sänka kostnaden – det som vi brukar kalla för att sänka trösklarna – för företagen att ta emot dessa människor. Här behöver vi också föra en bra dialog med företag om att de verkligen tar till sig dessa människor, som kanske inte alltid förväntas vara lika produktiva.

Men det handlar också om att se till att inte höja skatter för att anställa, vilket tyvärr har varit andras förslag. Det har inte varit regeringens förslag.

Arbetskraftsinvandring

Anf. 31 JONAS JACOBSSON GJÖRTLER (M):

Fru talman! Jag har en fråga till statsrådet Billström. Fram till år 2025 kommer 1,6 miljoner svenskar att gå i pension. Det medför en hel del stora utmaningar. För att framtidens välfärd ska kunna fungera behöver fler jobba i Sverige.

Reformen för ökad arbetskraftsinvandring är ett av flera instrument för att på kort och på lång sikt motverka arbetskraftsbrist. Samtidigt ser vi ibland oroväckande rapporter i medierna om hur oseriösa företagare utnyttjar utländsk arbetskraft.

Stefan Löfven har sagt att Socialdemokraterna vill skärpa kraven för arbetskraftsinvandring och att facken ska ha mer att säga till om. Sverigedemokraterna är också inne på denna linje. Det skulle kunna leda till att man viker av från den linje som Sverige har valt i och med alliansregeringens och Miljöpartiets reform från 2008.

Min fråga till statsrådet är därför: Hur avser statsrådet att komma till rätta med det missbruk av regelverket som rapporteras samtidigt som vi värnar öppenheten?

Anf. 32 Statsrådet TOBIAS BILLSTRÖM (M):

Fru talman! Ett öppet regelverk för arbetskraftsinvandring behövs både för att möta Sveriges behov av arbetskraft och för att ge människor som vill arbeta i Sverige en möjlighet att förverkliga sina drömmar. Regelverket för arbetstillstånd ställer mycket tydliga krav på både lön och övriga anställningsvillkor.

Jag tycker att det är viktigt att framhålla att det är oacceptabelt att enskilda arbetsgivare inte följer de regler som gäller och att man utnyttjar utländska arbetstagare. Alla ska ha samma villkor oavsett ursprung. Därför har Migrationsverket intensifierat sitt arbete för att motverka missbruk, bland annat genom skärpta kontroller.

Men jag är inte nöjd, så jag kommer i vår att återkomma till kammaren med förslag i syfte att ge Migrationsverket fler verktyg att använda när reglerna missbrukas och när arbetstagare utnyttjas.

Anf. 33 JONAS JACOBSSON GJÖRTLER (M):

Fru talman! Jag tackar ministern så mycket för svaret.

Den reform för ökad arbetskraftsinvandring som Alliansen och Miljöpartiet kom överens om har beslutats om under Tobias Billströms ledning. Den var principiellt mycket viktig och, skulle jag våga påstå, dessutom den mest öppna och frihetliga i sin form som någon regering i Sverige har lagt fram.

Just därför är det också så viktigt att vi kommer till rätta med de eventuella problem och det missbruk som kan finnas – för att undvika att socialdemokrater, sverigedemokrater eller andra försöker bygga upp nya murar runt arbetsmarknaden.

Jag har en konkret fråga. I debatten sägs ibland att man skulle lösa problemen om man gjorde anställningserbjudandet bindande i samband med att människor kommer hit. Jag vill gärna höra hur statsrådet ser på det.

Anf. 34 Statsrådet TOBIAS BILLSTRÖM (M):

Fru talman! Det är oerhört viktigt att vi inte stänger gränserna bara för att det i dagsläget råder en ekonomiskt svår situation i Europa. Sedan 2008 har Sverige ett av världens mest öppna regelverk för arbetskraftsinvandring. Vi har inga kvoter. Vi gör ingen skillnad på människor utifrån färdigheter eller utbildning. Denna öppenhet ska vi värna. Vi ska inte stänga några dörrar.

Med detta sagt är det viktigt att bekämpa och försöka undvika att människor missbrukar regelverken. I takt med att det har framgått att reglerna i vissa fall har kringgåts har vi vidtagit åtgärder för detta.

Vi kommer nu att i vår återkomma med förslag, precis som Jonas Jacobsson Gjörtler tar upp, för att se till att lösa de problem som ibland uppstår i relationen mellan arbetsgivare och arbetstagare och bekämpa exploatering och utnyttjande. Det är viktigt för att vi ska kunna värna det öppna regelverk som vi från regeringens sida tycker är viktigt.

Uttalanden om migration

Anf. 35 MEHMET KAPLAN (MP):

Fru talman! Min fråga går till migrationsminister Tobias Billström. En del av att vara en fungerande människa i det moderna samhället är att kunna fördela sin uppmärksamhet mellan det konstruktiva och det destruktiva. När det gäller livet som sådant balanserar vi hela tiden, och oftast går det bra.

Men om man tittar på vad som hundratusentals människor i vårt land med bakgrund i andra länder har att göra blir det i grunden en idékamp om på vilket sätt vi är med och bidrar till detta samhälles välbefinnande. Vi ska bygga på det som är bra med Sverige. Vi ska bygga på det som är bra och ge och dela med oss av det vi finner vara viktigt.

Jag vill fråga migrationsministern om den senaste tidens uttalanden. Exakt vilka uttalanden är det migrationsministern har bett om ursäkt för när det gäller frågan om migration?

Prot. 2012/13:82

21 mars

Frågestund

Anf. 36 Statsrådet TOBIAS BILLSTRÖM (M):

Fru talman! Jag tycker att det är viktigt att be om ursäkt för vad jag har sagt. Det var ett dåligt sätt att formulera sig på. Att formulera sig på det sättet som jag gjorde tidigare i veckan i en intervju i Dagens Nyheter var fel. Det leder fel, och det är provocerande.

Det är svårt att prata om skuggsamhället. Det är svårt att prata om att människor lever utan tillstånd i vårt land. När man lever i ett skuggsamhälle riskerar man att fara illa. Man riskerar att utnyttjas, och det är någonting som vi bör bekämpa. Vi bör hjälpa de människor som befinner sig i det här tillståndet.

Det var fel av mig att ha en ingång till den diskussionen som handlade om ögonfärg eller hårfärg. Det var dåligt uttryckt, och det leder fel att välja att ta debatten från det hållet. Jag är uppriktigt ledsen för det.

Jag vill också vara mycket tydlig med att för mig är människovärdet alltid lika. Det är ingen skillnad på människor som bor i det här landet oavsett om de har den ena eller den andra bakgrunden eller om de har det ena eller det andra ursprunget.

(Applåder)

Anf. 37 MEHMET KAPLAN (MP):

Fru talman! Regeringschefen har ju varit relativt tydlig med vad han anser om en del av uttalandena, men faktum är att den här opinionsstörmen och den enorma kraften i opinionen när det gäller vad migrationsministern har menat inte bara verkar ha rört det senaste uttalandet utan går tillbaka lite i tiden.

Min fråga är: Ungefär när tyckte migrationsministern att han borde be om ursäkt för de här uttalandena? Hur långt tillbaka i tiden går det? Det handlar inte bara om ett enskilt uttalande, utan det handlar om olika bitar av den politik som migrationsministern är den högsta ansvariga för.

Anf. 38 Statsrådet TOBIAS BILLSTRÖM (M):

Fru talman! Hur någon ser ut är självfallet inte relevant att diskutera. Som jag sade tidigare tycker jag att det är viktigt att förklara att jag vill be om ursäkt för det sätt som jag uttryckte mig på och som har lett tankarna fel och gjort människor upprörda.

Jag vill samtidigt slå fast att jag kommer att arbeta hårt och vara ännu tydligare än vad jag har varit hittills med att visa att jag står för regeringens linje med en human asylpolitik. Sedan 2006 har rättssäkerheten och öppenheten i Sverige ökat och Sverige gett skydd till över 100 000 människor som har kommit till vårt land. Vi har öppnat dörren för dem som vill komma hit och arbeta. Det har vi för övrigt också gjort tillsammans med Miljöpartiet i en stor och viktig arbetskraftsinvandringsreform. Jag tycker att det är viktigt att fortsätta det arbetet i den andan.

Sverige ska ha en öppen och generös migrationspolitik, och vi ska motverka främlingsfientlighet och diskriminering. När jag tittar tillbaka på de här sex åren tycker jag att det är viktigt att lyfta fram helheten i det som vi har gjort och det som jag kommer att fortsätta att arbeta för. Det vill jag understryka med emfas.

(Applåder)

Anf. 39 KARIN GRANBOM ELLISON (FP):

Fru talman! I måndags presenterade Folkpartiet ett förslag till nytt partiprogram som har fått titeln *Frihet i globaliseringens tid*. Programmet tar avstamp i att globalisering är något positivt.

Men för att Sverige ska bli vinnare i den internationella konkurrensen krävs att vi gör reformer. Vi behöver bland annat bli bättre på att attrahera och ta till vara människor från andra länder som kan bidra till vårt välstånd.

Varje år kommer utländska studenter och doktorander hit. De bidrar med idéer och i sökandet efter kunskap. De har goda förutsättningar att i arbetslivet främja utvecklingen av produkter och tjänster, men tyvärr gör dagens regler att de har svårt att stanna i Sverige efter sina studier och disputationer.

En utredning med namnet *Cirkulär migration och utveckling* har lämnat förslag på det här området. Min fråga till migrationsministern är: Vad gör regeringen för att ge utländska studenter och doktorander större möjligheter att stanna i Sverige?

Anf. 40 Statsrådet TOBIAS BILLSTRÖM (M):

Fru talman! Precis som frågeställaren säger har den parlamentariska Kommittén för cirkulär migration och utveckling föreslagit att uppehållstillstånd ska kunna beviljas även för en tid av sex månader efter avslutade studier för en student om studierna pågått minst två terminer. Det här skulle, precis som Karin Granbom Ellison tar upp, skapa en möjlighet för studenten att avsluta sina studier och därefter söka arbete. Det underlättar också för studenter som har en affärsidé eller ett patent som de vill utveckla i ett eget företag. De skulle få möjlighet att göra detta.

När det gäller internationella doktorander har kommittén föreslagit att en helt ny tillståndsförm ska införas. Det skulle innebära att det skulle bli möjligt att kvalificera sig för permanent uppehållstillstånd på samma sätt som för en person som har fått uppehållstillstånd på grund av arbete.

De förslag som kommittén har överlämnat bereds för närvarande i Regeringskansliet. Vi avser att presentera ett förslag under våren 2013.

Anf. 41 KARIN GRANBOM ELLISON (FP):

Fru talman! Tack för svaret, ministern! Det är bra att regeringen arbetar med frågan och tittar på utredningen. Det är brådskande med nya, smartare regler. Varje år går Sverige miste om välutbildad arbetskraft. Människor tvekar att komma till Sverige för att studera och doktorera. Av dem som blir klara med sin utbildning åker många hem eller till andra länder i stället för att stanna i Sverige.

Dessutom vill jag säga att det vore logiskt att doktorander, som ofta är anställda av universiteten och som betalar skatt på lönen, också har samma rättigheter att stanna som personer som är här med uppehållstillstånd för arbete.

Jag ser fram emot det fortsatta arbetet och hoppas på en proposition snart som skapar bättre förutsättningar för att de här personerna, ofta unga människor med stort kunnande, ska kunna stanna i Sverige och

Frågestund

bidra. Jag tror att det vore ett värdefullt steg för att bevara Sveriges konkurrenskraft i en globaliserad värld.

Anf. 42 Statsrådet TOBIAS BILLSTRÖM (M):

Fru talman! Precis som Karin Granbom Ellison säger är det mycket viktigt för Sveriges förmåga att förbli en tillväxtnation att vi kan attrahera de bästa hjärnorna och rekrytera internationella studenter och forskare till vårt land som vill komma hit och hjälpa oss att bygga vår välfärd och komplettera den arbetsmarknad som annars kanske saknar den kompetens som behövs.

Det kan vara svårt om man har ett system som bygger på uppehållstillstånd för studier men där det tar, precis som har sagts tidigare, en viss tid från det att man får ut sin examen till dess att man faktiskt kan söka det här uppehållstillståndet. Vi kommer nu att titta på den här frågan i Regeringskansliet och komma tillbaka med ett förslag i vår. Jag hoppas att det kommer att kunna lösa de problem som vi ser i de här frågorna.

Löneskillnader mellan män och kvinnor

Anf. 43 ANNIKA CARLSSON (C):

Fru talman! Jag vill börja med att hälsa statsrådet Maria Arnholtz välkommen på hennes nya, viktiga post. Det ska bli otroligt spännande att jobba tillsammans.

Jag vill börja med att vända mig till det gäng som sitter uppe på läktaren. Det är fullt med gymnasieklasser som är på besök här i riksdagen idag. Den första utmaningen vi har är att se till att de kommer in på arbetsmarknaden. Nästa utmaning, där jag tänker grilla statsrådet, handlar om att om ingenting händer kommer hälften av dem som sitter där uppe att tjäna 3,6 miljoner mindre i livsinkomst än vad den andra halvan kommer att göra. De kommer inte att få betalt för den utbildning de satsar på eller den tid de satsar, och det fortsätter även när de blir pensionärer.

Den här skillnaden handlar inte om utbildning. Den handlar inte om något annat än att vi har ett system som fortfarande sätter sina spår i Sverige 2013. På vilket sätt kommer jämställdhetsminister Maria Arnholtz att jobba med de här frågorna för att det ska vara lika lön för lika jobb för kvinnor och män i Sverige?

Anf. 44 Statsrådet MARIA ARNHOLM (FP):

Fru talman! Tack för frågan, Annika Carlsson! Jag är ny jämställdhetsminister. Jag har sagt att högst upp på min agenda står att vara med och försöka göra någonting åt de orättvisa löneskillnaderna. Det skiljer 3,6 miljoner kronor i genomsnitt under en livstid mellan vad en man och en kvinna tjänar. Så mycket frihet och så mycket trygghet ligger det i 3,6 miljoner. Vi är många som behöver göra någonting åt det.

Vi som är politiker ska se till att våra diskrimineringslagar fungerar. Arbetsmarknadens parter ska se till att lönerna blir mer rättvisa. Där är vi viktiga. Vi politiker kan inte gömma oss, för vi är också arbetsgivare.

När ni ungdomar som sitter där uppe bestämmer er för vad ni vill jobba med och vilket ansvar ni ska ta för familj och barn hemma fattar ni också beslut om hur dessa 3,6 miljoner kommer att fördelas.

Prot. 2012/13:82

21 mars

Frågestund

Anf. 45 ANNIKA QARLSSON (C):

Fru talman! Det intressanta här i Sverige är att vi har en oerhört segererad arbetsmarknad. Vi väljer traditionellt de yrken som kvinnor och män har valt före oss. Det ligger en stor utmaning i hur man jobbar inom skolan och inom utbildningsväsendet och med rådgivning. Det är den ena delen. Du tog även upp det här med diskriminering. På vilket sätt kan man jobba med arbetsmarknadens parter för att ytterligare förstärka så att det går i rätt riktning? De är ju fristående och ska så vara, men vad finns det för verktyg så att man från politiken kan vara med och stötta utvecklingen så att den går i rätt riktning?

Anf. 46 Statsrådet MARIA ARNHOLM (FP):

Fru talman! Vi ska uppmuntra flickor att välja tekniska yrken, och vi ska uppmuntra killar att välja omsorgsyrken. Men vi ska också bejaka intresset hos alla tjejer som vill jobba i vården och hos alla killar som vill jobba med teknik. Lösningen måste ligga i att lönerna blir mer rättvisa.

Jag för samtal med arbetsmarknadens parter, lyssnar på dem och försöker fundera över hur vi kan hjälpa till. Men jag tror att det viktigaste vi kan göra är att inse att vi är arbetsgivare själva. Sveriges riksdags- och kommunpolitiker kan inte dölja sig bakom arbetsmarknadens parter, utan vi måste kliva fram och säga: Vi finns också här. Det är upp till SKL och det är upp till oss att se till att jobba både med rättvisare löner och med frågan om möjligheten och rätten till heltid. Vi har alltså mycket att göra själva. Vi ska inte lägga armarna i kors, utan vi ska kavla upp ärmarna och göra det vi kan.

Papperslösa barns rätt till utbildning

Anf. 47 CARINA HERRSTEDT (SD):

Fru talman! Min fråga går till migrationsminister Tobias Billström och gäller ett uttalande som gjordes häromdagen och som han ganska omgående tvingades ta tillbaka.

Det handlar om regeringens överenskommelse med Miljöpartiet om att barn till illegala invandrare, det vill säga personer som vistas i landet utan tillstånd, ska ges laglig rätt att gå i skolan, och inte bara den obligatoriska skolan utan även gymnasieskolan. I en intervju i DN säger dock ministern att han inte vill att gymnasieskolan ska omfattas av den överenskommelsen.

Jag har full förståelse för att även ministrar kan säga fel ibland, men i det här fallet resonerar ministern länge, klokt och medvetet kring frågan om varför gymnasieskolan inte ska inkluderas.

Mina frågor till ministern är: Hur långt ska vi gå i uppbyggandet av parallella strukturer? Tycker ministern att det är en god idé att inkludera den frivilliga gymnasieskolan, och hur långt är han beredd att gå? Kan han framöver tänka sig att illegala invandrare även ska få gå på högskola och universitet?

Anf. 48 Statsrådet TOBIAS BILLSTRÖM (M):

Fru talman! Ja, jag uttryckte mig slarvigt i den här DN-intervjun. Regeringen har redan lagt en proposition på riksdagens bord, och den propositionen innebär att vi nu kommer att ge så kallade gömda barn och papperslösa barn rätt till utbildning i förskoleklass, grundskola och gymnasieskola. Detsamma gäller motsvarande skolformer, det vill säga grundsärskola, specialskola, sameskola och gymnasiesärskola. Den här rätten kommer dessutom att gälla om man påbörjar utbildningen innan man har fyllt 18 år.

Grunden för beslutet att lägga fram den här propositionen är att barnen befinner sig i en utsatt situation som de själva inte har valt. Med utbildning kommer de att ges kunskaper som de kommer att ha nytta av var än de ska leva i framtiden. Dessutom innebär det att deras situation kommer att förbättras vad gäller hälsa och social utveckling.

Anf. 49 CARINA HERRSTEDT (SD):

Fru talman! Tack för svaret, ministern! Jag skulle dock ändå vilja fråga hur långt ministern är beredd att gå framöver. Kan man tänka sig att invandrare som väljer att inte följa besluten och som befinner sig i landet illegalt även ska kunna gå på högskola och universitet, eller står ministern fast vid den delen av sitt uttalande i alla fall?

Anf. 50 Statsrådet TOBIAS BILLSTRÖM (M):

Fru talman! Jag får än en gång hänvisa till propositionen. I den har regeringen ansett att det är en rimlig avvägning att barn ges utbildning och rätt till utbildning i förskoleklass, den obligatoriska skolan och gymnasieskolan före 18 års ålder. Det är den nivå som är fastslagen i propositionen.

Språkbruk och rasism

Anf. 51 CHRISTINA HÖJ LARSEN (V):

Fru talman! I dag är det FN-dagen mot rasism, och jag tänkte att vi kunde högtidlighålla den dagen med en ganska enkel och rak fråga till statsrådet Billström. Frågan är: Om statsrådet skulle råka höra en person påstå att personer som är blonda och blåögda är hederligare än andra, alltså de som inte är blonda och blåögda, skulle statsrådet då tycka att det är rasism?

Anf. 52 Statsrådet TOBIAS BILLSTRÖM (M):

Fru talman! Jag kan vara väldigt tydlig i den här frågan, för ingen ska behöva vara osäker på var jag står någonstans när det gäller detta. Jag tar mycket starkt avstånd från rasism och främlingsfientlighet och från att värdera människor med utgångspunkt i deras hårfärg, ögonfärg eller ursprung. Det är en oacceptabel människosyn. Det är mitt korta och koncisa svar på var jag står i de här frågorna.

(Applåder)

Anf. 53 CHRISTINA HÖJ LARSEN (V):

Fru talman! Det här är inte en fråga om ordval. Det här är en fråga om människosyn. Det är inte första gången vi har hört migrationsministern göra skillnad på människor utifrån ursprung. Vi har bland annat hört det när det gäller gruppen romska EU-medborgare och deras rätt till en fri rörlighet i förhållande till andra EU-medborgares rätt till samma sak. Det är en fråga om människosyn, och den sipprar såklart också ut i det språk som används.

Vi har också hört när statsministern pratar om arbetslöshet och att så-
dan inte finns för etniska svenskar mitt i livet.

Det är den här strukturella rasismen som ska ändras, inte ordvalet. Det är konsekvenserna av en segregering och rasistisk politik som vi ska förändra, inte ordvalet. Då kvarstår frågan: Ser statsrådet eller ser han inte att det är rasism att göra skillnad på människor utifrån ursprung?

Anf. 54 Statsrådet TOBIAS BILLSTRÖM (M):

Fru talman! För mig, för Moderaterna och för regeringen finns det bara en linje. Det är en värnad och oinskränkt asylrätt, och det är en human och rättssäker migrationspolitik. Det är den grund som vi har byggt och kommer att fortsätta att bygga vår politik på. Jag är mycket stolt över det ansvar som Sverige tar. Vi har sedan 2006 givit ungefär 100 000 personer möjligheten till en fristad här i Sverige, och vi kommer att fortsätta att stå upp för den som behöver en fristad i vårt land, inom ramen för den reglerade invandringen. Det är den politiken som vi för nu och framgent.

(Applåder)

Särskoleelevers fortsatta utbildning

Anf. 55 YVONNE ANDERSSON (KD):

Fru talman! Min fråga går till statsrådet Maria Arnholm och gäller folkhögskolans breda och goda kompetens i flera avseenden. Barn placerades tyvärr under tidigare regeringar i särskola utan att befinna sig i den personkretsen. När de efter ett antal år går ut skolan, till exempel den gymnasiala vuxenutbildningen på särskolenivå, har de ingenstans att gå vidare på grund av att de inte har några vanliga avgångsbetyg. Kommuner står inför att behöva kompensera för detta.

Är ministern beredd att öppna för att folkhögskolan kan få ta hand om dem som på grund av misslyckade placeringar inte har kunnat utveckla den kompetens som de kan ha och som behövs för deras livs fortsatta utveckling?

Anf. 56 Statsrådet MARIA ARNHOLM (FP):

Fru talman! I går var jag på kongress med rörelsefolkhögskolorna. Av de 150 folkhögskolorna drivs 107 av rörelser som står många av oss här i kammaren nära. RIO, intresseorganisationen, fyller 50 år, och det är fantastiskt att få fira den unika bildningstradition som finns inom folkhögskolorna. Den gör dem extra lämpade att möta behovet av utbildning och av att växa hos grupper som det övriga utbildningssystemet inte klarar av. Därför finns det också gott om resurser. 3,5 miljarder går till

Prot. 2012/13:82

21 mars

Frågestund

folkbildning varje år. Utöver det går särskilda medel till att studiemotivera unga människor som skolorna inte når på annat sätt, och det finns 1 000 extra platser om året till allmän kurs. Där finns också utrymme att ta emot de här eleverna som frågeställaren talar om.

Anf. 57 YVONNE ANDERSSON (KD):

Fru talman! Jag är naturligtvis glad för svaret. Det är viktigt att de elever som på grund av bristfälliga prognoser och diagnoser har placerats felaktigt också ska få kompensation och rättelse och komma vidare i livet, få utbilda sig och komma till sin rätt. Därför är det så bra om folkhögskolan också vill ta vara på de människorna och hjälpa dem vidare så att de får sina avgångsbetyg. Jag är glad för svaret, och jag hoppas att vi kan se en utveckling i den riktningen när det kommer fram sådana fall.

Fru talman! Vi har i dag helt andra kriterier på diagnostisering, och jag är glad för att vi har kommit fram till dem. Vi har goda skolformer där vi kan ta vara på elevers kompetens utifrån de behov de har. Jag är glad för att vi tar vara på dem som också har kommit fel.

Anf. 58 Statsrådet MARIA ARNHOLM (FP):

Fru talman! Låt mig instämma i glädjeyttringen över att vi nu har kommit ett steg längre. Särskolan ska ta hand om dem som särskolan ska ta hand om. Vi ska göra ordentliga utredningar och erbjuda bättre stöd och undervisning för andra grupper som inte ska vara i särskolan. Det är värt att understryka.

Vi får tillsammans se till att folkhögskolorna fortsätter att få ett starkt stöd inom ramen för folkbildningsanslaget och på andra sätt kan vara med och hjälpa till. Vi försöker lösa de problem som andra frågeställare också har tagit fasta på, nämligen hur vi ska se till att vi får arbetskraft till de arbetsgivare som verkligen ropar efter den. Där kan folkhögskolorna spela en viktig roll.

Kvinnor med funktionsnedsättning

Anf. 59 KERSTIN NILSSON (S):

Fru talman! Min fråga går till statsrådet Maria Arnholm och gäller kvinnor med funktionsnedsättning.

Rapporter och undersökningar visar att ett flertal myndigheter, stat, landsting, vårdgivare och kommuner, bemöter och bedömer kvinnor och män på olika sätt. De som i detta sammanhang är mest missgynnade är kvinnor med funktionshinder. Det kan gälla Arbetsförmedlingens bedömningar om vilka åtgärder som ska vidtas eller Försäkringskassans bedömningar i olika ärendeslag där kvinnor med funktionsnedsättning inte kommer till sin rätt. De är en utsatt grupp när det gäller våld i hemmet och vid möten med myndigheter i utsatta situationer.

Vilka åtgärder avser statsrådet att vidta för att göra det tryggare för kvinnor med funktionsnedsättning så att de bemöts och bedöms på ett likvärdigt och jämställt sätt?

Anf. 60 Statsrådet MARIA ARNHOLM (FP):

Fru talman! Tack för en viktig och svår fråga. I morgon ska jag vara med när Sveriges Kommuner och Landsting samlar till en konferens efter ett tvåårigt arbete om en jämlik vård. De som frågeställaren pekar ut berörs ur två aspekter, att de är både kvinnor och funktionshindrade.

Ännu så länge kan jag bäst överblicka satsningar när det gäller jämställdhetsdimensionen. Genom särskilda satsningar har Sveriges Kommuner och Landsting fått en kvarts miljard från 2008 fram till 2013 där 70 kommuner eller landsting har valt att med jämställdhetsglasögon se på hur de kan lösa vårdinsatser och andra serviceinsatser för sina medborgare.

Jag kommer tillbaka och berättar om ett möte med landstings- och kommunpolitikerna.

Anf. 61 KERSTIN NILSSON (S):

Fru talman! Det är glädjande, statsrådet, att höra att det pågår uppföljningar. När jag ställde en liknande fråga till statsrådets föregångare fick jag reda på att inga uppföljningar skulle ske förrän år 2016. Det är bra att det händer något innan. Hur många människor, kvinnor, hinner kränkas fram till 2016? Det här startade redan 2011.

Anf. 62 Statsrådet MARIA ARNHOLM (FP):

Fru talman! Satsningen som handlar om att se på hur vården kan bli mer jämställd har samlat ett sjuttiofem kommuner. De träffas ett par gånger om året för att fortsätta att lära sig av varandra. Till exempel har man tittat på varför fler män än kvinnor ges starroperationer.

När jag träffade gänget för en vecka sedan var jag för första gången i mitt jämställdhetsarbetande liv på ett möte om jämställdhet där över hälften av de närvarande hundratalet personerna var män. Det var kommundirektörer, landstingsdirektörer och ekonomichefer som med en annan typ av glasögon hade lärt sig att förstå att behandla människor jämställt och att framöver se på funktionshindersaspekten. Det är bra för alla medborgare. Jag hoppas att vi kan fortsätta att bedriva arbetet i den riktningen.

Nu finns det ett sådant projekt för myndigheter, Jämställdhetsintegrering i myndigheter, Jim. Det är nästa steg i arbetet.

FN:s millenniemål om fattigdomsbekämpning

Anf. 63 ELISABETH BJÖRNSDOTTER RAHM (M):

Fru talman! Min fråga går till biståndsmminister Gunilla Carlsson.

Högnivåpanelen för att ta fram de nya millenniemålen post-2015 kommer att lägga fram sin rapport nu i maj. Biståndsministern har varit delaktig i hela processen. Därför har jag en fråga om vad ministern tror om det fortsatta arbetet, implementeringen och den viktiga uppföljningen av de nya millenniemålen som ska presenteras.

Anf. 64 Statsrådet GUNILLA CARLSSON (M):

Fru talman! Tack för frågan!

Det arbete som just nu genomförs inom ramen för högnivåpanelen går in i ett intensivt skede. I nästa vecka har vi ett av våra sista möten i Indonesien under ledning av president Yudhoyono – en av de tre ledarna i processen.

Det är viktigt att vi tar vara på de framgångar som millenniemålen har inneburit för att göra något samlat i kampen mot global fattigdom. Nu äntligen kanske vi kan få en generation där vi verkligen kan utrota fattigdomen, helst i alla dess former.

För att det ska vara möjligt får det inte vara fråga om punktinsatser eller något temporärt. Det viktiga är att det blir långvarigt. Därför har jag i panelarbetet prioriterat frågan om demokratisk samhällsstyrning, ansvarsutkrävande och transparens för att arbetet ska bli hållbart och långsiktigt. De som har det svårast att nå millenniemålen är ofta de som inte är sedda, hörda och delaktiga. Därför är det viktigt att också se på ansvarsutkrävande och deltagande.

Anf. 65 ELISABETH BJÖRNSDOTTER RAHM (M):

Fru talman! Det är viktigt att Sverige har en ledande roll i utvecklingen och i det fortsatta arbetet med de nya millenniemålen. Jag ser fram emot att Sverige tar över stafettpinnen och ledarpositionen när det gäller att fokusera på framför allt kvinnors arbete och kvinnors positionering i det framtida biståndsarbetet. Jag ser fram emot detta.

Anf. 66 Statsrådet GUNILLA CARLSSON (M):

Fru talman! Tack till riksdagen för intresset och engagemanget! Det handlar inte bara om den roll jag har, utan jag tror att vi står inför ett helt annat läge när vi år 2015 ska anta nya millenniemål. De måste vara mer mångsidiga och ta in den miljömässiga, sociala och ekonomiska hållbarheten så att vi får mer av universalitet och sammanhållning i världen. Vi ska se på de framgångar som millenniemålen hittills har skapat.

Vi ska komma ihåg att vi i dag lever i en mycket mer komplex värld än vad vi gjorde för bara ett decennium sedan. Det ställer högre krav på hur målen utformas. Därför är det svårare att globalt komma överens om mål som alla ska känna sig delaktiga i och leva efter.

Vi gör så gott vi kan, och tack så mycket för stödet.

Statsråds ansvar i opinionsbildning

Anf. 67 SARA KARLSSON (S):

Fru talman! Det har varit mycket uppmärksamhet de senaste dagarna runt migrationsminister Tobias Billströms uttalanden där han tillskriver olika grupper olika egenskaper beroende på vilken hårfärg de har. För detta har migrationsministern fått hård kritik, också från statsministern som i det närmaste förklarade att han inte har något förtroende för ministern.

Jag är medveten om att migrationsministern har bett om ursäkt, också i kammaren i dag. Men jag tycker att det är viktigt att påminna om att detta har hänt förut. Det här är bara ett i raden av obehagliga uttalanden.

Det ligger i rollen som minister och politiker att opinionsbilda och bidra till samhällsdebatten. Det borde därför vara självklart för en minister i en regering som gör anspråk på att i alla lägen stå upp för allas människors lika värde att inte underblåsa rasistiska och främlingsfientliga stämningar samt att värna anständigheten i debatten.

Håller migrationsministern med om att han har det ansvaret?

Anf. 68 Statsrådet TOBIAS BILLSTRÖM (M):

Fru talman! För mitt personliga felande tar jag naturligtvis fullständigt ansvar. Att man formulerar sig på det sätt som jag gjorde leder fel, och det provocerar.

Sedan har naturligtvis alla som deltar i den politiska debatten ett gemensamt ansvar. Vi måste alla värna och vårda det språk som vi använder och det sätt vi beskriver olika företeelser på. Det är svårt att prata om skuggsamhället, till exempel, där människor lever utanför de ramar som vi har i övrigt för samhället. Men då måste man också fundera över hur man uttrycker sig. Det är mycket viktigt och angeläget.

Anf. 69 SARA KARLSSON (S):

Fru talman! Tack för svaret, ministern! Det är bra att migrationsministern instämmer i mitt påstående att vi alla delar det här ansvaret.

Som jag påpekade är detta ett i raden av obehagliga uttalanden. Min följdfråga blir då: Hur tycker migrationsministern att han lyckas med att ta det ansvaret, och vad borde det få för konsekvenser?

Anf. 70 Statsrådet TOBIAS BILLSTRÖM (M):

Fru talman! När man gör ett fel rättar man till det och försöker göra saker och ting bättre. När man får kritik tycker jag att man ska ta till sig den och inse att den säger något om behovet av förändring.

Jag kommer att arbeta vidare i den anda som statsministern har gett uttryck för och fortsätta att värna och utveckla den här regeringens humana och rättssäkra migrationspolitik och den liberala arbetskraftsinvandringsreform som vi har satt på plats.

För mig är budskapet väldigt tydligt, och det kommer också att visa sig i min gärning som minister framöver: Sveriges dörr mot omvärlden är och ska förbli öppen.

(Applåder)

Biståndsmedel och flyktingmottagande

Anf. 71 HANS LINDE (V):

Fru talman! Jag har en fråga till biståndsministern. Det är i år tio år sedan riksdagen fattade beslut om politik för global utveckling, som innebär att alla politikområden ska utgå från arbetet för att bekämpa fattigdom i världen och att man på alla politikområden, på alla statsrådsansvarsområden, ska utgå från de fattigas perspektiv på utveckling.

Så sent som i går sade biståndsministern vid en konferens här i Stockholm att det var dags att gå från ord till handling och att det var dags för mer action när det gäller politik för global utveckling. Samtidigt har biståndsministern och finansministern nu sagt att man i biståndsbud-

geten för 2013 kommer att omfördela medel från insatser i världens fattigaste länder till insatser här i Sverige i form av flyktingmottagande.

Låt mig vara tydlig: Vänsterpartiet står upp för human flyktingpolitik, men flyktingpolitik och biståndspolitik är två helt olika saker. Jag vill fråga bistandsministern: På vilket sätt bidrar man till att uppnå målen om att minska fattigdom i världen genom att använda biståndspengar till flyktingmottagande här i Sverige?

Anf. 72 Statsrådet GUNILLA CARLSSON (M):

Fru talman! Tack för frågan, Hans Linde! I de utmaningar som vi står inför i dag är det viktigt att vi ser hur världen ser ut och vad som är Sveriges ansvar.

Inte minst den alarmerande flyktingssituation som vi har att hantera i ett ganska närbeläget område, Syrien, ställer ökade krav också på svensk kapacitet. Det handlar inte minst om att kunna agera inne i landet, där det är ursvårt att nå människor som har förvägrats möjligheter att ta hand om sina barn, att hålla sig själva friska och att känna sig trygga. Man räknar med att inemot 70 000 människor har förolyckats. Det är en hemsk situation.

Jag har ansvaret för världens globala flyktingfrågor. Vi är stora givare till exempelvis UNHCR, som ju kämpar dag och natt för att försöka göra någonting åt eländet. Jag tycker att det är rimligt att ansvaret för flyktinghanteringen följer hela vägen och att vi i Sverige kan ta emot flyktingar på ett bra sätt och att det också avräknas från och finansieras genom biståndsbudgeten.

Anf. 73 HANS LINDE (V):

Fru talman! Med det förslag som har diskuterats skulle Sverige lägga lika mycket bistånd på flyktingmottagande i Sverige som vi i dag lägger på insatser i Afrika.

I medierna har det förekommit uppgifter om att detta kommer att finansieras genom ett kraftigt minskat bidragande just till de olika FN-organen. Jag har själv den senaste tiden blivit kontaktad av flera anställda vid olika FN-organ som är oroliga, för Sverige är en stor och viktig givare till FN-systemet. Skulle Sveriges regering mitt under ett verksamhetsår välja att minska stödet kommer det att märkas och få konsekvenser för deras verksamhet.

Hitintills har FN-organen inte fått några tydliga besked från den borgerliga regeringen, utan man har fått lita på medieuppgifter. Min fråga till bistandsministern blir därför: Hur kommer bistandsministern nu att agera för att Sverige ska ha en ansvarsfull dialog med de berörda FN-organen angående Sveriges finansiering både för 2013 och för framtiden?

Anf. 74 Statsrådet GUNILLA CARLSSON (M):

Fru talman! Som jag försökte belysa har vi nu en mycket tragisk och alarmerande situation i till exempel Syrien, med ett ökat tryck på Sverige där vi nu är uppe i historiskt höga nivåer på antalet flyktingar som söker sin fristad i det här landet. Men det är bara en liten rännil i jämförelse med hur det ser ut i Syriens grannländer, som nu gör helt formidabla insatser.

Att vi nu tar vår del av ansvaret hela vägen tycker jag är något som vi ska känna gemensam stolthet över, för vi är en av de största finansiärerna och aktörerna. Att detta avräknas från den svenska biståndsbudgeten är något som sker helt i enlighet med internationella regelverk och i enlighet med den ordning som riksdagen har haft sedan början av 1990-talet eller ännu längre tillbaka. När det just nu är sådana flyktingströmmar blir det också hög belastning på biståndsbudgeten, vilket innebär att vi måste justera biståndsbudgeten för just utvecklingssamarbete för att på något sätt kunna rymma de ökade kostnaderna inom biståndsbudgeten. Då måste vi göra besparingar, och vi ber att få återkomma till dem i vårändringsbudgeten.

Filmavtalet

Anf. 75 GUNILLA CARLSSON i Hisings Backa (S):

Fru talman! Min fråga går till kulturminister Lena Adelsohn Liljeroth.

Det nya svenska filmavtalet har knappt hunnit komma i gång, men det är redan nu många kritiska röster som hörs. En nyhet i avtalet är det som kallas för automatstöd. Man har tagit en stor del av de resurser som tidigare har kunnat användas av filmkonsulenter till stöd från svenska långfilmer, och det ska nu användas i ett så kallat automatstöd. Det ska gå till filmer som till stor del redan har en större del av sin finansiering färdig och som antas bli publiksuccéer. Bedömning av eventuella kvaliteter görs inte, och jämställdhets- och mångfaldsmål behöver inte heller uppfyllas.

Min fråga till kulturministern är: Är kulturministern nöjd med utformningen av detta sådan den ser ut i dag, och tror kulturministern att det går att uppfylla filmavtalets krav på kvalitet och jämställdhet när så mycket pengar tas bort från filmkonsulenterna?

Anf. 76 Kultur- och idrottsminister LENA ADELSON LILJEROTH (M):

Fru talman! Det finns ett starkt stöd för svensk film i dag. Jag kan också glädja mig åt att det är fler som går på bio nu än det har varit på många år.

Jag är också glad över att vi har ett nytt filmavtal med fler parter och mer pengar. I detta avtal, som bygger på att man kommer överens, man ger och man tar, träffar man också ibland avtal om nya lösningar. Automatstödet är en sådan. Det ska nu godkännas av EU-kommissionen, och det ska också omprövas eller rättare sagt testas efter ett år.

Jag vet att det har funnits synpunkter, men syftet med automatstödet är att vi ska få in mer pengar i filmavtalet, och det är också något som jag välkomnar.

Anf. 77 GUNILLA CARLSSON i Hisings Backa (S):

Fru talman! Tack så mycket för svaret, kulturministern!

Automatstödet är ju redan klubbat av Kulturdepartementet, men det är ännu inte godkänt i EU. Det är många kritiska röster, och det finns fortfarande en möjlighet för kulturministern att tänka om.

Målet för filmpolitiken är att det ska vara en jämn könsfördelning när det gäller stödet till filmen. Det visar sig nu att med automatstödet kan man inte påverka att det blir en jämn könsfördelning till filmen, och det tycker jag är ett stort problem.

Jag har en ytterligare fråga till kulturministern. Nu är det många som efterfrågar en ny filmutredning, för det här filmavtalet sträcker sig inte så långt framåt. Kommer det snart en ny filmutredning, och kommer den i så fall att vara en parlamentarisk utredning?

Anf. 78 Kultur- och idrottsminister LENA ADELSON LILJE-ROTH (M):

Fru talman! Det är riktigt att jämställdheten har varit ett bekymmer inom bland annat filmen. Vi har därför stärkt kraven på jämställdhet i det nya filmavtalet, som ska gälla hela vägen.

Automatstödet kommer att utvärderas efter ett år.

Ett nytt filmavtal är det för tidigt att säga något om. Det som vi har kommer att gälla tre år framöver. Det har inte varit en parlamentarisk utredning, utan det har varit en filmförhandlare, Lennart Foss, som har suttit med de olika parterna, från SF till Folkets Hus och Parker och tv-bolagen med flera.

Det här har fungerat väl i 50 år. Hur det kommer att bli framöver kan jag inte säga i dag. Men vi kommer snart att sätta i gång processen för att det ska finnas någon ny säker finansiering av svensk film även efter de tre åren.

Jag är väldigt glad över att det är många parter som är med och finansierar svensk film, såväl kommersiell tv som svenska staten.

Trafikens klimatutsläpp

Anf. 79 STINA BERGSTRÖM (MP):

Fru talman! Jag vill ställa en fråga till infrastrukturministern.

På lördag är det Earth Hour. Då kommer miljontals svenskar att på olika sätt uttrycka sin stora oro för klimatförändringarna.

Vi vet att trafiken står för en tredjedel av våra klimatutsläpp i Sverige. Omkring 20 miljoner ton koldioxid kommer varje år från våra transporter. Enligt Trafikverkets senaste prognos kommer de här utsläppen, med regeringens nuvarande politik, inte att minska utan i stället att öka.

Jag och många med mig är oroliga över det här. Jag vill fråga ministern: Är ministern orolig över trafikens klimatutsläpp? Är ministern orolig över Trafikverkets prognos, att utsläppen inte kommer att minska med den politik man för i dag?

Anf. 80 Statsrådet CATHARINA ELMSÄTER-SVÄRD (M):

Fru talman! Ja, vi har hört under de senaste dagarna att många, inte minst unga, till och med kan känna en stress och en oro inför framtiden. Det är just kopplat till miljö och klimat. Sådant ska man naturligtvis alltid ta på allvar.

Transporterna har kommit att gå snabbare, och sedan, när de väl går snabbare, ska de bli alltmer trafiksäkra. Dagens utmaningar handlar om

att de ska kunna gå snabbare, vara trafiksäkra och klara framtidens utmaningar just när det gäller miljön.

Då kan man fundera på: Vilken är den mest miljövänliga resan? Det är kanske rent av den som aldrig blir av. Men så fungerar inte vårt samhälle. Därför måste varje trafikslag för sig fungera så bra, säkert och miljömässigt riktigt som möjligt. Kan vi dessutom tänka intermodalt, så att vi tänker på hela resan för gods, att den blir logistiskt effektiv, och att arbetspendlingen kan ske på olika sätt som förhåller sig bättre till miljön, är det precis det regeringen jobbar för.

Anf. 81 STINA BERGSTRÖM (MP):

Fru talman! Regeringens eget mål är att utsläppen från trafiken ska minska med 80 procent till år 2030. Det som ministern säger låter väldigt bra. Jag håller med om det mesta.

Men i går hade Naturvårdsverket sin årliga konferens Klimatforum här i Stockholm med 800 deltagare. Temat var transporter och klimatet. Och, återigen, Trafikverket och Naturvårdsverkets klimatexperter var där och presenterade prognoser för trafikens utsläpp de kommande 10, 20, 30 åren för oss. De visade att det behövs mycket mer styrmedel. Det behövs många fler åtgärder för att man ska minska utsläppen.

Regeringens politik leder oss i rakt motsatt riktning. Jag vill återigen fråga ministern: Hur ser ministern och regeringen på de här problemen, att vi har en trafikpolitik som går på tvärs mot de klimatmål som regeringen själv säger sig vilja uppnå?

Anf. 82 Statsrådet CATHARINA ELMSÄTER-SVÄRD (M):

Fru talman! Regeringen har satt upp tydliga mål, bland annat utifrån 2050, att vi ska ha klimatneutrala utsläpp. Men det handlar också om att vi till 2030 här i Sverige ska ha en fossiloberoende fordonsflotta.

Det kan låta som mycket tuffa mål. Jag brukar jämföra dem med den vision som vi hade för trafiksäkerhet, att ingen skulle skadas eller dödas, som ett sätt för att alla ska ha det här som ett eget mindset.

Jag träffade Trafikverket i dag. Då hade vi också en genomgång och följde upp utifrån hur situationen har sett ut till och med 2012. När det gäller trafikens utsläpp under 2012 har de minskat med 3 procent. De har minskat med 11 procent sedan 2007.

Men vi har fortfarande viktiga utmaningar. Därför är det fokus nu, när det gäller de 522 miljarder som avsätts i kommande plan, på att också se hur man i städerna kan jobba mer med att gå och cykla och öka kollektivtrafiken. Och det handlar om hur vi satsar mer på järnväg. Men bilen måste också ha en plats i samhället. Då är det teknikutveckling och alternativa bränslen som är en viktig förutsättning.

Barns och ungdomars tillgång till kultur

Anf. 83 KERSTIN ENGLE (S):

Fru talman! Min fråga går till idrotts- och kulturministern.

Under de senaste dagarna har vi nåtts av flera negativa signaler när det gäller barns och ungdomars tillgång till kultur.

Antalet boklån minskar, vilket förklaras med en minskning av antalet biblioteksfilialer i landet, och det drabbar med all sannolikhet barn och ungdomar. Kulturskolan i Stockholm stagnerar i brist på resurser. Vår teaters verksamhet, som förut ständigt tog emot fler barn, utesluter nu barn som inte har särskilt intresserade föräldrar som kan ställa upp på olika sätt. Antalet barn som besöker fria teatergrupper har nästan halverats på några år. Till kulturskolorna runt om i landet köar ca 40 000 barn. Särskilt små kommuner har svårt att prioritera kulturskolan.

För en kulturminister och en regering som säger sig vilja satsa på barn och unga måste detta vara mycket bekymmersamt. Min fråga är: Vad tänker ministern göra för att det ska vara fortsatt trovärdighet i satsningen på barns och ungas tillgång till kultur?

Anf. 84 Kultur- och idrottsminister LENA ADELSON LILJE-ROTH (M):

Fru talman! Det här är en fråga som jag mycket gärna talar om, för här har vi mycket att berätta. Vi får se hur mycket jag hinner med på en minut.

Kultur för barn och unga är en av regeringens främsta prioriteringar, kanske *min* prioritering, på kulturområdet. I den satsningen har vi bland annat Skapande skola som är en permanent verksamhet, som nu är utbyggd från förskolan hela vägen upp till nian, där barn får möta professionella kulturskapare direkt i skolan.

Vi har nu ett obligatorium när det gäller skolbibliotek i skolan. Det har inte funnits tidigare. Litteraturutredningen vill att vi ska gå ännu längre. Den frågan är också någonting som vi diskuterar mellan Kulturdepartementet och Utbildningsdepartementet. Vi har på kultursidan givit, tror jag, 25 eller 26 av våra institutioner i uppdrag att ta fram strategier, redskap och verktyg för hur man ska jobba med och för barn och unga för att museer, bland annat, ska kunna vara ett förlängt klassrum.

Anf. 85 KERSTIN ENGLE (S):

Fru talman! Jo, jag känner självklart till satsningen på Skapande skola. Men vi har sett i samband med utvärdering att Skapande skola bara når hälften av landets elever. Samtidigt urholkar man de estetiska ämnena, och de har fått en allt svagare position i samhället. Jag kan inte tycka att det är en satsning.

En regering som verkligen vill någonting ser till att kommunerna får bättre förutsättningar. Vi socialdemokrater hade till exempel 1,7 miljarder mer än regeringen i allmänna bidrag till kommunerna. Där kan man ju stötta till exempel de små kommuner som har tvingats lägga ned sina kulturskolor.

Som socialdemokrat anser jag att kulturen är en del av välfärdens kärna. Det vore bra om ministern här kunde bekräfta att regeringen också anser detta. Är kulturen en del av välfärdens kärna?

Anf. 86 Kultur- och idrottsminister LENA ADELSON LILJE-ROTH (M):

Fru talman! Kultur är en omistlig del av livet, skulle jag säga. Därmed kan den också sägas vara en del av välfärdens kärna.

Vi kan glädja oss åt att biblioteken har kvar en stark ställning. Det är riktigt att det finns orter i landet, avfolkningsorter, där filialer tyvärr måste läggas ned. Vi kan också se hur man i Stockholm har skapat fler biblioteksfilialer, ofta där människor möts och är. Tunnelbanestationer är ett sådant exempel.

Vi har fördubblat satsningen på läsfrämjande via Kulturrådet. Ungdomsstyrelsen, som vilar under jämställdhetsminister Maria Arnholm, har i en intressant rapport konstaterat att intresset för kultur är oerhört stort bland barn och unga. Men det syns inte alltid i statistiken. Det ser till och med bättre ut än vad vi skulle vilja tro.

Via Filminstitutet har vi skolbio. Många arbetar med dans som en del i lärandet, inte bara i Skapande skola utan också i lärarutbildningarna. Det händer oerhört mycket när det handlar om barns och ungas rätt till kultur.

Arbetslösheten

Anf. 87 PETER PERSSON (S):

Fru talman! Regeringens stora misslyckande är en massarbetslöshet som biter sig fast och växer. Ibland beskrivs de arbetslösa som samfällt dåligt utbildade och varande i stort utanförskap.

Så är det inte. Arbetslösheten kan drabba vem som helst.

Låt mig få berätta om Monica Anderberg, som för tre år sedan ledde ett projekt med 200 anställda i Lund. Det var avancerat tekniskt arbete på Sony Ericsson. Nu har hon varit arbetslös i tre år. Hon har sökt 140 jobb i regionen.

På vilket sätt underlättar det för henne och alla andra att komma tillbaka till arbetsmarknaden med en förstörd arbetslöshetsförsäkring?

Anf. 88 Statsrådet CATHARINA ELMSÄTER-SVÄRD (M):

Fru talman! Om vi ska ta arbetslösheten på fullt allvar kan vi resonera på olika sätt om hur man ska komma åt den. Man kan välja att göra det enklare och lättare för de företag som behöver anställa och också erbjuda sänkta skatter eller göra det omvända och tro att höjda skatter ska ge mer arbete åt människor – det tror inte jag.

Man kan också titta tidigare i livet och fundera över om man ska ta till vara olikheter hos människor kanske redan i skolan, ta till vara möjligheterna att vara studieförberedande eller yrkesförberedande eller se alla som lika och erbjuda alla samma sak.

Jag tror snarare att man måste titta på individen. På precis samma sätt är det när man kommer in vidare i arbetslivet. Då gäller det att fundera på om man ska matcha rätt, där vi har företagets möjligheter att anställa, och just däremellan arbetar regeringen hårt. Vi ser också att det ger mer och mer resultat.

Anf. 89 FÖRSTE VICE TALMANNEN:

Därmed förklarar jag dagens frågestund avslutad och tackar deltagande statsråd.

Prot. 2012/13:82

21 mars

Frågestund

10 § Socialtjänstfrågor

Föredrogs
socialutskottets betänkande 2012/13:SoU11
Socialtjänstfrågor.

Anf. 90 MEERI WASBERG (S):

Fru talman! Detta motionsbetänkande om socialtjänstfrågor hanterar flera olika delar, frågor som har stor inverkan på enskilda människors liv.

Sedan socialtjänstlagen trädde i kraft för mer än 30 år sedan har både samhället och barn- och ungdomsvården genomgått stora förändringar. Lagen har i flera omgångar kompletterats med olika tillägg och klargöranden, senast vad gäller stärkt stöd och skydd för barn och unga. Flera olika utredningar, bland annat Missbruksutredningen och Barnskyddsutredningen, har föreslagit att delar av innehållet i lagen borde brytas ut i en ny lagstiftning.

Som jag sade tidigare har det under åren skett stora förändringar i samhället. Exempelvis kan den som har flytt från hedersrelaterat förtryck och våld behöva ett omfattande och långsiktigt stöd. Det är viktigt att erbjuda unga som har utsatts för hedersvåld en trygg miljö och en ny social gemenskap. Vi anser att regeringen ska se över socialtjänstlagen för att inkludera ett relevant stöd för dem som har utsatts för hedersrelaterat våld.

Ett annat exempel är den extremt svåra situation som kvinnor med en funktionsnedsättning kan befinna sig i när de utsätts för våld. Forskning visar nämligen att kvinnor med funktionsnedsättning i högre grad är utsatta för våld än kvinnor generellt. Kunskapen behöver öka hos kommuner, de intresseföreningar som stöder och hjälper våldsutsatta kvinnor och deras barn, till exempel kvinno-, tjej- och brottsofferjourer, samt handikapporganisationerna. Därför anser vi att regeringen ska se till att det utreds hur situationen kan underlättas för våldsutsatta kvinnor med funktionsnedsättning.

De specifika frågor som jag har nämnt och det faktum att det under åren skett så stora förändringar i samhället motiverar en parlamentarisk utredning som ser över hela socialtjänstlagen – innan lagen riskerar att i alltför hög utsträckning få karaktären av ett lapptäcke.

En annan fråga som berörs i betänkandet är de ideella föreningar och organisationer som arbetar med att stödja och hjälpa brottsutsatta, till exempel brottsofferjourer och kvinnojourer, som man måste säga gör ett ovärderligt arbete. Vi anser att regeringen ska se till att stärka frivilligorganisationernas möjligheter att stödja och hjälpa brottsutsatta.

Få kommuner har ett planerat och genomtänkt stöd till närstående till brottsoffer. Vi anser att regeringen i sina kontakter med kommunerna bör stimulera dem att utveckla stödet till närstående samt uppmuntra och stödja frivilligorganisationer som vill arbeta med stöd till närstående.

En grupp av kvinnor som inte får det stöd de ska få enligt socialtjänstlagen när de utsätts för våld är kvinnor med missbruksproblem. Även vad gäller dessa behöver man öka kunskapen hos olika aktörer som stöder och hjälper våldsutsatta kvinnor och deras barn, som kvinno-, tjej- och brottsofferjourer, som jag nämnde tidigare. Vi anser att regeringen

måste se till att öka kunskapen om våldsutsatta kvinnor med missbruksproblem och se till att stödet till dessa stärks.

En förutsättning för att våldsutsatta kvinnor och barn ska kunna återgå till ett normalt liv är att de får en egen bostad. Av skyddsskäl är det oftast lämpligt att kvinnan inte flyttar tillbaka till sin hemkommun utan till en annan kommun i länet eller kanske till och med en annan del av landet. Vi anser att regeringen ska främja mellankommunala samarbeten som syftar till att ge kvinnor och barn som har brutit upp från våld i nära relationer ett eget boende.

Jag går vidare till försörjningsstödet, som är tänkt som ett kortvarigt bistånd tills en person eller ett hushåll har kommit på fötter igen. Det har aldrig varit meningen att det ska klara av att kompensera för brister vad gäller våra socialförsäkringssystem, när nu både a-kassan och sjukförsäkringen krackelerar. Försörjningsstödet är ytterst en fråga om överlevnad.

För ett antal personer och familjer blir försörjningsstödet tyvärr långvarigt. Vi vill att det ska göras en översyn av både nivåer i försörjningsstödet och huruvida det är rimligt att särskild hänsyn tas vid långvarigt stödbehov. Dessutom är det angeläget att se över möjligheten att under vissa förutsättningar göra det möjligt att behålla en del av försörjningsstödet även när ett arbete kommer in i bilden.

Det är också så att allt fler av våra dagliga ärenden sköts via internet, och allt fler myndigheter och företag hänvisar till sina webbplatser för både information och kontakt. Ansökningar till lediga jobb görs ofta via nätet, liksom tidsbokningar till hälsovården. Samma utveckling präglar också skolan, där elever förutsätts ha tillgång till dator med internetuppkoppling hemma. Regeringen har på olika sätt fortsatt att driva på den utvecklingen, vilket det finns flera rationella och goda förklaringar till. Men då bör regeringen också se över möjligheten att låta kostnader för dator och internetuppkoppling ingå i riksnormen för försörjningsstöd.

Det är också viktigt att komma ihåg att försörjningsstödet just handlar om överlevnad och att det bör kombineras med olika former av stöd för att var och en så snart möjligt ska kunna klara sin egen försörjning. Att ensidigt tala om ökade krav och motprestationer av olika slag riskerar i detta sammanhang att bli kontraproduktivt.

Även i detta betänkande bör man betänka barnperspektivet. Barnperspektivet bör vara i fokus, vilket för mig vidare till en fråga som handlar om brist på aktiviteter för barn till fattiga föräldrar. Det visar sig särskilt under sommarmånaderna, då skola, fritidsgårdar och andra verksamheter för barn håller stängt. Att kommunerna drar in på eller struntar i att erbjuda barn gratis aktiviteter under sommaren kan på kort sikt ge ett litet extra klirr i kassan, ett positivt resultat i budgeten. Men på lång sikt riskerar barns och ungdomars brist på meningsfull sysselsättning att leda till ökad social utslagning. Vi anser att regeringen bör låta utreda och se över kommunernas utbud av gratis sommaraktiviteter för barn i syfte att föreslå förbättringar.

En annan del som inte heller riktigt står i samklang är frågan om ideellt skadestånd. Syftet med ett ideellt skadestånd är att ge den som har utsatts för ett brott upprättelse. Den ekonomiska compensationen ska kunna leda till något positivt, som en motvikt till de negativa upplevelser som brottet har orsakat.

Om till exempel en kvinna har utsatts för misshandel av sin man och har tilldömts ett ideellt skadestånd påverkas inte hennes inkomst i form av a-kassa eller sjukersättning av detta. Om hon däremot har försörjningsstöd innebär det att skadeståndet räknas som inkomst vid bedömningen av rätten till försörjningsstöd. Detta innebär att det i det närmaste är poänglöst att begära ett ideellt skadestånd för ett brottsoffer som löpande får försörjningsstöd. Vi socialdemokrater anser att ett ideellt skadestånd inte ska räknas som inkomst vid bedömningen av rätt till försörjningsstöd. Regeringen bör återkomma med förslag.

Fru talman! Avslutningsvis vill jag återvända till våra ungdomar. En del av våra ungdomar hamnar i mycket unga år lite grann utanför samhället. Ett antal hamnar i missbruk. När de har kämpat på för att ta sig ur sitt missbruk och är drogfria men kanske inte är färdiga och redo för heltidsstudier eller arbete kan de inte få försörjningsstöd om de vill börja läsa något eller några ämnen på komvux. Vi anser att det är lite motsägelsefullt att socialtjänstlagens regler innebär att man inte får studera samtidigt som man får försörjningsstöd. Det borde kunna vara möjligt att åtminstone påbörja lägre studier, till exempel grundskola och gymnasieskola vid komvux, och samtidigt få försörjningsstöd.

Vi är i detta läge inte beredda att skriva en reservation om detta. Men vi har från socialdemokratiskt håll för avsikt att följa denna fråga och utvecklingen noga, och vi kanske återkommer i ärendet.

Vi socialdemokrater står naturligtvis bakom samtliga våra reservationer, men för tids vinnande vill jag avsluta med att yrka bifall till reservationerna 1 och 7.

I detta anförande instämde Ann Arleklo, Lennart Axelsson, Christer Engelhardt och Gunnar Sandberg (alla S).

Anf. 91 MAGNUS EHRENCRONA (MP):

Fru talman! I dag har vi ett helt smörgåsbord av motioner inom socialtjänstens område i detta ärende. Vi hinner inte diskutera dem alla, men jag tycker att behandlingen ibland är något svepande från majoritetens sida. Socialutskottets majoritet skriver att man avstyrker alla motionsyrkanden främst mot bakgrund av pågående arbete på området. Vi från Miljöpartiet delar inte denna uppfattning till fullo. Därför har vi reserverat oss i fråga om vissa saker.

Visst förekommer politiskt arbete hos regeringen i vissa delar. Det är förvisso sant. Men i andra fall är det lite av en dimridå.

Jag kommer att ha mitt inledande fokus på att problematisera Alliansens mycket ofta använda begrepp arbetslinje och utanförskap.

Frågan om ifall dator och internetuppkoppling ska vara inkluderat i en skälig levnadsnivå är en mycket intressant fråga i detta sammanhang, anser vi från Miljöpartiet.

Fru talman! Vi i Sverige lever i ett modernt kunskapssamhälle. Datorer och internet behövs i dag i allt högre grad till vardagliga ärenden såsom att söka jobb, betala räkningar eller att göra skolarbeten och läxor. Utifrån Miljöpartiets perspektiv är det därför mycket viktigt att barn och vuxna även i hushåll som får försörjningsstöd ska kunna ha tillgång till en teknik som blivit i det närmaste självklar i samhället i stort. Utanförskap för mig betyder att ställas utanför det som andra tar för givet i sin

vardag. Varför ska barn, unga och vuxna inte ges samma möjligheter som andra till att göra hemuppgifter eller söka jobb? Det finner vi mycket underligt.

En fungerande arbetslinje förutsätter en möjlighet för alla att söka jobb på arbetsmarknaden. Jobbsökandet blir mer komplicerat om man hänvisas till att låna dator kortare tid på exempelvis bibliotek.

Socialstyrelsen presenterade förra året en kartläggning om skälig levnadsnivå, och denna visar att flertalet granskade lokala styrdokument rörande försörjningsstöd inte nämner datorer och internet över huvud taget. Närmare bestämt 69 procent av de lokala styrdokumenten nämner alltså inte en modern kommunikationsteknologi som under de senaste 15–20 åren kommit att betraktas som lika självklar i vardagen som telefon. Det är därför dags att vi moderniserar regelverket.

Dessutom skriver man i kartläggningen från Socialstyrelsen att barnperspektivet rent allmänt är bristande. Endast en fjärdedel av styrdokumenten har beskrivit och använt barnperspektivet på ett utförligt och genomgripande sätt.

Fru talman! Redan år 2007 föreslog Socialstyrelsen att behovsposten dagstidning, telefon och tv-avgift borde byta namn till information och kommunikation. Regeringen har mig veterligen inte aviserat något som helst initiativ för att genomföra detta, vilket är beklagligt.

I vår reservation 8 behandlas denna fråga, vilken jag yrkar bifall till.

Jag vill även passa på att lyfta fram frågan om spelberoende. I juli månad 2012 kunde vi läsa att regeringen har uppdragit åt Socialstyrelsen att ta fram en plan för hur myndigheten kan stödja utvecklingen av vård och behandling av spelberoende. Ansvar har tidigare legat på Statens folkhälsoinstitut.

Ett skäl som enligt Statens folkhälsoinstitut angetts för överflyttningen av ansvaret till Socialstyrelsen är att diagnosen spelmani sannolikt kommer att placeras i samma kategori som missbruk och beroende av alkohol och narkotika.

Denna utveckling borde göra att debatten gällande frågan om att skriva in spelberoende i socialtjänstlagen får ny näring och blir föremål för nytt politiskt ställningstagande. Avsaknaden av skrivning i lagen gör i dag att många kommuner helt enkelt inte engagerar sig för att ta denna problematik på allvar. Därför skulle en förändring behövas.

Kristdemokraternas vice partiledare Maria Larsson, tillika ansvarigt statsråd, skrev häromåret i en debattartikel att hon var förespråkare av att skriva in spelberoende i socialtjänstlagen.

De rödgröna partierna har en gemensam reservation med anledning av ett socialdemokratiskt motionsyrkande om att upprätta en nationell handlingsplan för spelförebyggande arbete. Detta förslag lanserades redan 2010 i den folkhälsopolitiska rapporten från Statens folkhälsoinstitut. En av bitarna i en sådan handlingsplan kan lämpligen vara att skriva in spelberoende i socialtjänstlagen.

Utifrån detta yrkar jag bifall även till reservation 11.

Vi stöder givetvis Miljöpartiets alla reservationer, men för tids vinande yrkar jag härutöver bifall bara till reservationerna 18 och 20.

Anf. 92 MARGARETA LARSSON (SD):

Fru talman! Jag tvivlar inte på att de flesta av oss är övertygade om att trygga uppväxtförhållanden är en fördel inför det kommande vuxenlivet. Om livet däremot är i kaos ökar risken att man blir förvirrad, utagerar eller handlar irrationellt. Mycket av dessa symtom kan man som lärare se dagligen ute på våra skolor.

Ponera också att man som liten även tvingas vara rädd för att vräkas från sitt hem utifrån att något hänt i familjens ekonomi. Då tror jag att man löper ytterligare ökad risk för att hamna i olyckliga händelsekedjor, mycket beroende på vem man är, vad man har med sig i bagaget, vilken omgivning som finns omkring en och vilken ålder man befinner sig i.

Just denna olustkänsla att inte längre kunna känna sig trygg med vuxna är starkt ångestladdad, och det är inte helt ovanligt att man söker olika flyktvägar för att kunna hantera denna olust.

Även vi vuxna tar många gånger till olyckliga tillvägagångssätt när det gäller att döva stark ångest och rädsla. Det är därför jag anser att det är så viktigt att i tid förebygga för att i längden spara både lidande och kostnader för individ som samhälle.

När det gäller antalet vräkningar där barn är inblandade har regeringen tyvärr hittills inte lyckats särskilt bra. Men den arbetsgrupp som tillsattes 2010 gav ändå lite intressant statistik som jag hade tänkt dela med mig av.

Hälften av de vräkningshotade hushållen hade ensamstående mödrar. Det framkom, enligt utredningen, att det handlar om svenska kvinnor eller kvinnor födda i Norden. Man kan fundera på om denna grupp har ett sämre skyddsnät omkring sig än andra grupper. Det är i alla fall rätt intressant att se.

Av de vräkningshotade hushållen där barn bodde stadigvarande vräktes 30 procent. Till över 90 procent har det handlat om ekonomiska svårigheter och i betydligt mindre grad om störande verksamhet. 80 procent har haft mindre skulder på högst 20 000 kronor.

Fru talman! När jag skrev denna motion var inte min avsikt den att samhället skulle gå in med en sorts medberoendes förhållningssätt och ta över ansvaret för människor så att de kan fortsätta att missköta sig. Jag förespråkar absolut individens ansvar och skyldighet att göra rätt för sig i den mån man kan. Men om man inte kan anser jag att vi ska försöka ge hjälp till självhjälp och inte moralisera över varandras öden. Här gäller det att hitta en balans och se hur komplext vårt bidragssamhälle har blivit.

Jag är helt övertygad om att många av de fall där hemmavarande barn har tvingats bort från sin fasta boplats har handlat om att föräldern har fallit mellan stolarna. Vi vet att många ensamstående mödrar kämpar med otrygga anställningsformer och lågbetalda jobb, med ständig ovissheit om hur månadsinkomsten kommer att se ut nästa månad. En del blir sjuka och arbetslösa, och i väntan på utredning eller ersättning från diverse socialförsäkringssystem kan det ibland gå flera månader innan någon ersättning kommer.

Jag tycker inte att det känns rimligt att man ska tvinga familjer till vräkning för att exempelvis Försäkringskassan tar tre månader på sig för att betala ut ersättning. Jag anser därför inte att socialtjänsten ska uppmanas att följa regeln om att den biståndssökande tre månader i förväg

ska ha pengar undansparade för sådana här händelser. Visst kan man ställa krav på en buffert, men då ska det gälla tandläkarbesök, möjligtvis, eller restskatt – inte sådana här händelser. De som hamnar i sådana situationer är nämligen långt ifrån höginkomsttagare.

När det sedan gäller vårdnadstvister är det ännu en sak som barn många gånger far illa på grund av vårt svenska system. De utredningar som görs av socialtjänsten är väldigt spretiga i kvalitet utifrån var man bor i landet. Jag tror att en del av orsaken är att socialsekreterare förr hade handledning i mycket högre grad än de har i dag.

Enligt en granskning som har gjorts på ett flertal familjerätter har det framgått att socionomerna själva anser att de inte kan göra ett så bra jobb som de skulle önska. Man påtalar brist på riskbedömningsmaterial och osäkerhet kring hur man ska tolka och bedöma det barnet säger. I likhet med barnförhör hos polisen krävs särskild kompetens för att verkligen kunna bedöma barnets egen vilja utifrån vad det säger eller inte säger. Att så inte sker inom socialtjänsten är märkligt, och det gör det inte trovärdigt när man säger sig vilja arbeta för barnperspektivet.

En annan intressant iakttagelse i detta är att så många pappor anser att de är chanslösa i en vårdnadstvist, då familjerätten i de flesta fall rekommenderar modern framför fadern. Som ett tydligt exempel på detta kan jag nämna Karlskrona, som mellan 2007 och 2009 rekommenderade mamman i 93 procent av vårdnadsutredningarna. I snitt handlar det om att 75 procent av vårdnadstvisterna döms till mammans fördel.

Då måste vi stanna upp och tänka efter vad detta egentligen handlar om. Är det verkligen så illa i det här landet att män anses av samhället som olämpliga vårdnadshavare – i ett land som vill gå i bräsch och vara det mest jämställda i världen? Det ser inte särskilt trovärdigt med tanke på statistiken. Jag tror absolut inte att det är så illa att papporna i det här landet inte förmår vara dugliga vårdnadshavare. Jag tror däremot att det kan tyda på att det brister i utredningarna.

Fru talman! Det är inte bara föräldrar som har lagt fram klagomål på detta, utan även framstående advokater och jurister har påtalat det absurda systemet och hur rättsvidrigt det är. Jag har svårt att förstå att det inte finns en politisk vilja att se över bristerna. I väntan på en förändring anser jag det dock vara självklart att man ska kunna överklaga ett domslut, och därför yrkar jag bifall till reservation 9 och reservation 29.

Anf. 93 EVA OLOFSSON (V):

Fru talman! Jag vill börja med att yrka bifall till reservation 16 som berör mäns våld mot kvinnor och reservation 27 om sommaraktiviteter för barn.

Detta motionsbetänkande tar som många redan har sagt upp väldigt många olika frågor. Jag kommer främst att ägna mig åt två. Det gäller försörjningsstödet och mäns våld mot kvinnor. Vi kommer snart att ha en debatt i riksdagen om missbrukarvården. Vi har fått ett förslag från regeringen som vi håller på att skriva motioner på.

Fru talman! När det gäller frågor om det vi förut kallade socialbidrag och som vi nu kallar ekonomiskt bistånd eller försörjningsstöd är det några frågor som är viktiga att ställa sig.

Den första tycker jag handlar om varför människor har försörjningsstöd. Ja, de allra flesta har det för att de är arbetslösa eller sjuka och för

att de inte har kommit in i våra trygghetssystem. Socialstyrelsen säger i sin senaste lägesrapport – man gör en sådan varje år – att enskilda personers behov av ekonomiskt bistånd beror på strukturella faktorer i samhället, till exempel hur arbetsmarknaden ser ut och hur trygghetssystemen är utformade. Är arbetslösheten hög är det svårare att få jobb. Är det dyrt att vara med i a-kassan och svårt att kvalificera sig hamnar man i stället på försörjningsstöd. Vi har en sjukförsäkring där man kan hamna i stupstocken om man inte är frisk nog att jobba ett visst datum, och då kan man hamna på försörjningsstöd.

En annan sak som tas upp i de öppna jämförelser SKL och Socialstyrelsen nu har börjat göra ihop när det gäller försörjningsstöd är att väldigt många kommuner inte har hittat ett fungerande samarbete mellan arbetsförmedling, försäkringskassa, sjukvård och socialtjänst kring de personer som behöver stöd och kanske rehabilitering för att kunna ta ett jobb. Jag tycker att det är ganska självklart att det inte är de människor som går på försörjningsstöd som vi ska ställa allt tuffare krav på. I stället ska vi se till att vi har ett samarbete med de myndigheter som behövs för att vi ska kunna stötta personen, en fungerande a-kassa som är lätt att komma med i och en sjukförsäkring utan stupstock.

Den andra frågan jag tycker är viktig att ställa är vilka som tvingas leva på försörjningsstöd. Ekonomiskt bistånd är vanligast bland ensamstående kvinnor med barn. Nästan 25 procent av de ensamstående mammorna tvingas leva på försörjningsstöd. Det handlar om att man som ensamhushåll har svårare att få inkomsten att räcka till. Det kanske är svårt att jobba heltid, och man kanske inte får ekonomiskt stöd från barnens pappa. Man är den förälder som alltid får stanna hemma när barnet är sjukt.

I det läget väljer kanske arbetsgivaren till och med bort att anställa en ensamstående förälder om det finns andra att välja på. Frågan som inställer sig är då: Varför har vi inte rätt till barnomsorg på obekvämt arbetstid? Varför höjs inte underhållsstödet? Varför kan man inte få hjälp hemma när man har ett sjukt barn?

Den tredje frågan jag tycker är viktig att ställa gäller detta med att försörjningsstödet sägs vara något som är väldigt kortvarigt och akut – samhällets yttersta skyddsnät. Så ser det dock inte ut i verkligheten, och det är faktiskt verkligheten människor lever i. Vi vet att den grupp som lever långvarigt på försörjningsstöd ökar. Den grupp som lever på försörjningsstöd i tio månader och upp till ett år utgör lite mer än en tredjedel av dem som har ekonomiskt bistånd. De som lever på försörjningsstöd i tre år eller mer utgör en femtedel av dem som har försörjningsstöd.

Att leva på försörjningsstöd, vilket är en väldigt låg ekonomisk nivå, går kanske an att göra i två tre månader. Om jag lever på det år ut och år in är dock basvarorna slut, vinterkläderna har blivit utslitna, barnen har vuxit ur sina skor och det är en massa saker som fattas. Då blir det en ekonomisk utsatthet på ett helt annat sätt. Därför tycker jag, precis som Miljöpartiet och Socialdemokraterna gjorde, att det är dags att titta över hur det ser ut för de människor – inte minst barnfamiljer – som går på försörjningsstöd länge.

Vi kan nu också se att de socialsekreterare som arbetar alltmer slår larm. Man kan läsa en debattartikel av nätverket Ny bryter vi tystnaden i DN Debatt Stockholm i dag.

Socialekreterarna säger att arbetsbördan blir allt större. De har allt mindre tid. De kan inte hålla handläggningstiderna, inte göra det jobb de behöver göra därför att de är för få i förhållande till arbetsuppgifterna. Det är ofta frågor om försörjningsstöd som man börjar med som socialsekreterare.

Det är viktigt att titta på internetfrågan. Det är en väldigt gammaldags syn att säga att människor som har försörjningsstöd inte ska ha rätt till internetabonnemang och inte ska kunna använda den nya tekniken.

Fru talman! Mäns våld mot kvinnor är den yttersta följden av den ojämlika maktstruktur som råder mellan kvinnor och män. Vi har 28 000 fall av misshandel i Sverige, i 75 procent av fallen är kvinnorna bekanta med förövaren. I nästan hälften av fallen begås våldet i hemmet. I 97 procent av fallen är förövaren man. Mörkertalet är väldigt stort. Det är bara 20 procent som kommer till polisens kännedom. Det är alltså 80 procent som aldrig kommer fram, som inte finns med i siffrorna.

Det är ett stort folkhälsoproblem. Vänsterpartiet har i flera år drivit frågan att vi ska ha ett nytt folkhälsomål som tar upp att minska mäns våld mot kvinnor. Kommunerna har enligt lagen skyldigheten att stödja våldsutsatta kvinnor och deras barn. Men det ser väldigt olika ut i olika kommuner. En del kommuner gör ett väldigt bra jobb, och andra är ingenting att visa fram som föredöme. Det ska inte vara så med kvinnors skydd att det beror på var de bor. Kvinnojourerna har väldigt olika stöd i olika kommuner. En del ser till att de har ett långsiktigt ekonomiskt stöd. Andra tycker i stort sett att man ska göra det här helt ideellt och gratis. Därför tycker vi i Vänsterpartiet att det ska finnas ett nationellt ekonomiskt grundläggande stöd till kvinnojourerna och har avsatt 200 miljoner till det.

Det hedersrelaterade våldet slår hårt mot unga flickor och kvinnor, men det drabbar också pojkar och män, inte minst pojkar och män som är homosexuella och bryter könsnormerna. I Stockholms stad har man tittat på det här. Det visade sig att var tionde 15-årig flicka och 4 procent av pojkarna lever med hedersrelaterade problem som begränsar deras liv. Den grundläggande orsaken för hälften av de flickor som omhändertogs i Stockholms stad var just hedersrelaterat hot.

Det är en mänsklig rättighet att välja vem man ska gifta sig med och tillåta sig själv att välja den man ska älska, välja utbildning och arbete, delta i skolans aktiviteter och inte få sitt liv begränsat på grund av kön, därför att man är en flicka eller en kvinna. Jag vill säga klart och tydligt att dessa kvinnors, flickors och pojkars liv i många fall hade varit ännu mer begränsat om de inte hade fått uppehållstillstånd i Sverige när de kom hit som flyktingar från länder med förtryck och krig.

Det måste till ett helt annat långsiktigt stöd, för många tvingas bryta med hela sin familj, hela släkten och alla bekanta för att undfly hoten. Det måste till mer kunskap i skola, socialtjänst, rättsväsen, och inte minst måste man kunna göra mycket bättre riskbedömningar av de hot som de här flickorna, och i vissa fall pojkarna, utsätts för. Det är självklart att tvångsäktenskap ska kriminaliseras, inga undantag ska göras.

När det beslutades om att det skulle göras dödsorsaksutredningar på kvinnor – det fanns det redan på barn – lyfte vi i Vänsterpartiet fram att man bör titta på de fall där det finns en hedersrelaterad kontext och när psykisk misshandel och tvång har gjort att unga flickor hoppat från en

balkong eller kanske tagit livet av sig när det egentligen handlar om ett mord. Vi fick inte igenom det. Vi tycker att det är oerhört viktigt att de här fallen synliggörs och att man tittar på dem liksom på de andra fallen för att kunna förebygga och skapa kunskap så att det inte ska hända igen. Vi fortsätter att driva den frågan.

Våld mot papperslösa kvinnor är en fråga som jag har pratat om många gånger här. Det är den kanske mest utsatta gruppen av kvinnor som utsätts för våld därför att de inte finns. De kan inte gå till kvinnojourerna, om inte kommunen har tagit ansvar och är villig att betala. De vågar kanske inte gå till sjukvården, och de kan inte anmäla till polis. Att vara rädd och gömd, och nu ännu mer rädd därför att polisen jagar papperslösa, och dessutom behöva fly tillsammans med barn från en närstående man som utövar våld mot en, är en outhärdlig situation. Jag hoppas att det är fler än Vänsterpartiet och några partier till som kommer att driva den frågan så att det händer något. Jag är väldigt glad att regeringens samordnare Carin Götblad sade att hon i sitt arbete kommer att ha med frågan om våld mot papperslösa.

Gömda kvinnors situation hänger ihop med asylsökande kvinnors villkor. Det händer tyvärr att Migrationsverket ger avslag därför att man har för dåliga kunskaper om hedersrelaterat våld och vad det innebär. Ibland är det de kvinnorna som sedan tvingas gömma sig.

Fru talman! Alla våldsutsatta kvinnor har rätt till samhällets skydd och stöd. I dag osynliggörs mäns våld mot äldre kvinnor. Det måste bli en ändring där. Kvinnor med funktionsnedsättning kan i dag bedömas som mindre trovärdiga om det hänger ihop med en psykisk sjukdom eller en intellektuell funktionsnedsättning. Deras speciella situation med ett många gånger stort beroende finns det bristande kunskap om. Många jourer är inte tillgängliga. Kvinnor med missbruk kan råka ut för synpunkten: Vad väntar du dig om du umgås i de miljöer som du gör? Bli först nykter eller fri från narkotikaberoende så kan vi göra något. De prioriteras bort, som Q-jouren till stora delar har gjort här i Stockholm. Alla våldsutsatta kvinnor har rätt till skydd och stöd.

Vi vill stärka kvinnojourernas ekonomi. Vi avsätter resurser till utbildning av personal i kommuner och landsting och kräver att mäns våld mot kvinnor ska finnas med i relevanta yrkesgruppers utbildning. Vi vill ha en handlingsplan för våld mot äldre med ett tydligt genusperspektiv. Kvinnor med funktionsnedsättning ska få samma skydd och stöd som alla andra när det gäller tillgängliga kvinnojourer. Det ska finnas kunskap om deras problem. Kvinnor och unga flickor i situationer med hedersrelaterat våld måste, när de har omkommit, finnas med i de dödsfallsutredningar som görs.

Anf. 94 HELENA BOUVENG (M):

Fru talman! I dag har vi som sagt en debatt och en behandling av motioner rörande socialtjänstfrågor där hela 118 motionsyrkanden från 2011 och 2012 har kommit in. En hel del har hänt inom detta område, inte minst de senaste åren. Då tänker jag framför allt på den nya lagen om förstärkt skydd för unga där förändringarna trädde i kraft den 1 januari i år. I och med dessa lagförändringar stärktes skyddet för barn och unga som riskerar att fara eller far illa. Ett tydligt barnrättsperspektiv

underströks, och de ungas egna åsikter blir alltmer vägande i en bedömning.

Alliansregeringen har tillsatt en särskild utredare som fått ett särskilt ansvar för att se över bestämmelserna i LVU, det vill säga bestämmelser om vård för unga. Särskilt fokus är på barnrättsperspektivet, rättssäkerheten och på att kvalitetsutveckla den sociala vården inom barn- och ungdomsvården, inte minst när det gäller tvångsvården.

Fru talman! Det är inte alltid lagstiftningen inom detta område som är den mest framgångsrika vägen för att stärka människor i behov av hjälp. Det finns viktiga överenskommelser som kan vara nog så effektiva. Alldeles särskilt gläder jag mig åt den överenskommelse som regeringen träffat med landets kommuner och landsting, SKL. Där har man nationellt enats om ett arbete för att utveckla en evidensbaserad praktik inom just socialtjänsten.

Personal som jag har träffat inom socialtjänsten runt om i landet vittnar om ett stort behov och önskemål att utifrån evidens verkligen kunna veta vilka insatser som faktiskt ger resultat, att kunna gå från ambulansutryckningar till ett arbete där de förebyggande insatserna står i centrum. För den lilla kommunen med få socialsekreterare och ett brett fält att arbeta inom välkomnas detta extra mycket.

Detta med evidens kan tyckas självklart men har tyvärr inte alltid varit för givet taget inom socialtjänsten. Attityden till vikten av just evidens har dock, enligt min åsikt, ändrats betydligt de senaste åren i positiv riktning.

Fru talman! Det är inte bara socialtjänstens innehåll som förändrats, utan vi har också sökt förstärka de mest ekonomiskt utsatta med olika riktade ekonomiska förstärkningar. Jag tänker på det höjda flerbarnstillägget, höjt bostadstillägg och nu senast en förstärkt föräldrapenning.

Även normen för de ekonomiska bistånden höjdes 2012, något som inte har hänt på tolv år. För en ensamstående förälder med barn på exempelvis 11 och 15 år har det gett en höjning med 980 kronor per månad. Det är med all säkerhet en välkommen och viktig förstärkning för de familjer som har det tufft ekonomiskt. Samtidigt får det inte innebära att man stannar i ett försörjningsstöd i stället för att kunna komma i arbete. Vi som sitter i denna sal är säkert alla insatta i vilka negativa konsekvenser det innebär att långvarigt vara beroende av försörjningsstöd, inte minst för barnen.

Därför tror jag, fru talman, att det viktigaste som nu är på gång under våren är regeringens aviserade förslag om att det i större utsträckning ska löna sig att gå från bidrag till arbete. Förslaget innebär att barn och skolungdomar får tjäna upp till 44 500 kronor i stället för dagens 22 500 kronor per år utan att det påverkar det ekonomiska biståndet.

Den andra delen av förslaget innebär att 25 procent av den vuxnes arbetsinkomst inte kommer att påverka biståndets storlek. För att det i första hand ska nå personer, som tidigare har nämnts, vilka riskerar ett långvarigt bidragsberoende, börjar detta gälla för personer som fått försörjningsstöd i minst sex månader.

Jag välkomnar denna proposition som regeringen aviserat mer än något annat. Vägen från utanförskap till innanförskap är vägen från bidrag till arbete.

Det tredje som jag vill beröra i detta betänkande är det stora antalet motioner angående våld i nära relation. Den av regeringen tillsatta samordnaren Carin Götblad, som fått i uppdrag att åstadkomma en kraftsamling i arbetet med att motverka våld i nära relationer, besökte utskottet så sent som förra veckan. Hon konstaterar att Sverige har kommit långt jämfört med andra länder men att det fortsatt finns mycket kvar att göra. Jag är av samma åsikt. Och frågan har länge varit en prioriterad fråga för alliansregeringen.

Brottsförebyggande rådet har utvärderat handlingsplanen för att bekämpa mäns våld mot kvinnor, hedersrelaterat våld och förtryck samt våld i samkönade relationer. Här konstaterar Brå att handlingsplanen har resulterat i en imponerande mängd aktiviteter och bidragit till en ökad medvetenhet inom de flesta professioner om hur viktigt det är att arbeta med de här frågorna. Även Nationellt centrum för kvinnofrid, NCK, bidrar mycket med att höja kunskapen på nationell nivå. Deras jour, som är öppen dygnet runt och med simultantolkning, är förmodligen otroligt viktig.

Men, fru talman, en av de största utmaningarna som den nationella samordnaren har är förmodligen att få brottsutsatta att anmäla. Senast förra veckan gick det att läsa i medierna att de 30 000 anmälningar som görs bara är toppen av ett isberg. Anledningarna till att anmälningar inte görs är förmodligen flera, och oro, rädsla, skam, beroendeställning och till och med ekonomi torde vara några av orsakerna till att inte anmälningar sker. Och vilket barn, precis som samordnaren sade, vill se till att dess förälder hamnar i fängelse?

En annan fråga som samordnaren själv angav är hur vi får ut mer av alla de satsningar som är gjorda och att de otaliga instanser som kvinnan möter när hon faktiskt bestämt sig för att anmäla blir för henne omöjliga att hantera.

Ett tredje område är ojämnheten i bemötandet runt om i Sverige och emellanåt de konflikter som råder myndigheter emellan.

Jag ser fram emot den nationella samordnarens förslag på hur vi kan komma vidare med att möta människor som är utsatta för våld i en nära relation, att komma vidare med att fler anmäler och sist men inte minst att det förebyggande arbetet blir starkt. Det mest framgångsrika arbetet är trots allt det arbete som leder till att knyt näven inte höjs.

Fru talman! Jag yrkar bifall till förslaget i betänkandet och avslag på samtliga reservationer.
(Applåder)

Anf. 95 EVA OLOFSSON (V) replik:

Fru talman! Helena Bouveng sade här att det behövs fler anmälningar, men det finns ju en grupp kvinnor som inte kan anmäla, de papperslösa kvinnorna. Jag vill gärna veta hur Helena Bouveng ser på deras situation.

Ibland handlar det om att Migrationsverket helt enkelt har haft väldigt dålig kunskap om mäns våld mot kvinnor och hedersrelaterat våld till att kvinnor gömmer sig. I vissa fall är det väldigt svårt att kunna återvända till sitt hemland. Den möjligheten finns inte.

När man lever papperslös, gömd, förflyttar sig och kanske också har barn och det uppstår våra våldssituationer är självklart frågan: Vart ska

man ta vägen? Vad ska man göra? Man riskerar också att bli utnyttjad där man söker hjälpen.

De här kvinnorna är i stort sett totalt utlämnade. Jag tycker inte att vi kan ha det så i vårt land. Där har vi ingen anledning att vara stolta, möjligtvis de kommuner som har sagt att så får det inte vara. Men det finns inga beslut på nationell nivå.

Jag vill gärna veta vad Moderaterna kan tänka sig att göra i den här frågan. Carin Götblad sade att hon skulle titta på den, och det var det första riktigt hoppfulla som jag har hört. Jag kan inte säga att det var från regeringshåll, för hon sitter ju inte i regeringen, och jag vet inte vad ni kommer att göra med hennes förslag. Men vad kommer Moderaterna att göra om det kommer ett förslag om att papperslösa kvinnor ska ha möjlighet att anmäla till rättsväsendet utan att bli utvisade, att de ska kunna söka skydd hos kvinnojourer och att kommuner ska kunna hjälpa dem att betala vad det kostar?

Anf. 96 HELENA BOUVENG (M) replik:

Fru talman! Jag delar Eva Olofssons starka oro för de här kvinnorna. Under min tid i justitieutskottet hade vi en hel del arbete och utredningar om just papperslösa kvinnor. Det är inte helt sällan som man blir utsatt, att man utnyttjas av illvilliga människor. Jag tror precis som Carin Götblad att här krävs det betydligt större kunskaper för att kunna hitta olika sätt och vägar att bemöta dessa ytterst utsatta kvinnor.

Vad Carin Götblads förslag kommer att innebära vet inte jag. Men jag vet att det finns exempel på en hel del kommuner som aktivt har arbetat med att uppsöka dessa kvinnor, för man vet att de finns men man har inte tagit tag i det.

Jag skulle inte bli förvånad om Carin Götblad exempelvis kommer att titta på hur Stockholms socialtjänst jobbar när man hittat gömda kvinnor. Det handlar om att ge kvinnorna skydd och stöd och att de efter ett tag ska kunna hitta vägar att på något sätt återvända men inte komma i kontakt med de människor som har utsatt dem för fruktansvärda brott.

Anf. 97 EVA OLOFSSON (V) replik:

Fru talman! Jag tror att den akuta frågan inte är så komplicerad, att kvinnorna måste ha någonstans att ta vägen. Det går att ordna här och nu om man bara vill. De som jobbar med de här kvinnorna har berättat för mig att livet är ett sådant kaos för dem och att bara få lugn och ro ett tag i trygghet gör att de kanske kan börja tänka klart på om de har några alternativ.

Just våldssituationen man är utsatt för, att man tvingas lämna den man som man har gömt sig med, kanske gör det ännu möjligare att återvända hem. Och det kanske är helt möjligt att klara sig ensam med barn i det land som man ska återvända till.

Jag skulle vilja fråga Helena Bouveng: Om man ger de här kvinnorna skydd och stöd, ska de då förutsättas återvända? Om inte, ska de då inte söka skyddet och stödet? Ska de vara rädda för att polisen letar upp dem för att utvisa dem medan de söker hjälp?

Anf. 98 HELENA BOUVENG (M) replik:

Fru talman! Det finns kommuner och socialtjänster som är duktiga på att hitta och bemöta dessa kvinnor. Socialtjänst och polis har vittnat om att många av dem lever gömda och inte kommer fram, så en viktig del är att göra ett aktivt arbete för att hitta dessa otroligt utsatta kvinnor.

Precis som Eva Olofsson hoppas jag att Carin Götblad kommer med förslag som gör det möjligt för dessa kvinnor att få ett tryggt boende och kunna andas ut. Många av dem är dessutom oroliga för sina barn som har bevittnat och varit med om detta.

Jag ser fram emot Carin Götblads förslag. Jag tror och hoppas att hon kommer att titta på de goda exempel som finns, för jag delar Eva Olofssons oro för dessa utsatta kvinnor.

(forts. 13 §)

Ajournering

Kammaren beslutade kl. 15.50 på förslag av förste vice talmannen att ajournera förhandlingarna till kl. 16.00 då votering skulle äga rum.

Återupptagna förhandlingar

Förhandlingarna återupptogs kl. 16.00.

11 § Beslut om ärenden som slutdebatterats den 20 mars

NU14 Mineralpolitiska frågor

Punkt 1 (Mineralersättningens utformning)

Propositioner ställdes först beträffande utskottets förslag till beslut och därefter i fråga om motiveringen.

Förslag till beslut:

1. utskottet
2. res. 1 (MP, V)
3. res. 2 (SD)

Förberedande votering:

42 för res. 1
19 för res. 2
226 avstod
62 frånvarande
Kammaren biträdde res. 1.

Huvudvotering:

182 för utskottet
41 för res. 1
65 avstod
61 frånvarande
Kammaren biföll utskottets förslag till beslut.

Partivis fördelning av rösterna:

För utskottet: 38 S, 91 M, 1 MP, 16 FP, 21 C, 15 KD

För res. 1: 1 S, 23 MP, 17 V

Avstod: 46 S, 19 SD

Frånvarande: 27 S, 16 M, 1 MP, 8 FP, 2 C, 1 SD, 2 V, 4 KD

Mattias Jonsson (S) anmälde att han avsett att rösta ja men markerats ha avstått från att rösta.

Motiveringen:

Godkännande av

1. utskottets motivering

2. motiveringen i res. 3 (S)

Votering:

144 för utskottet

86 för res. 3

58 avstod

61 frånvarande

Kammaren godkände utskottets motivering.

Partivis fördelning av rösterna:

För utskottet: 91 M, 1 MP, 16 FP, 21 C, 15 KD

För res. 3: 85 S, 1 MP

Avstod: 22 MP, 19 SD, 17 V

Frånvarande: 27 S, 16 M, 1 MP, 8 FP, 2 C, 1 SD, 2 V, 4 KD

Punkt 3 (Förbud mot uranbrytning)

1. utskottet

2. res. 6 (MP, S, V)

Votering:

161 för utskottet

125 för res. 6

1 avstod

62 frånvarande

Kammaren biföll utskottets förslag.

Partivis fördelning av rösterna:

För utskottet: 91 M, 16 FP, 20 C, 19 SD, 15 KD

För res. 6: 83 S, 24 MP, 1 C, 17 V

Avstod: 1 S

Frånvarande: 28 S, 16 M, 1 MP, 8 FP, 2 C, 1 SD, 2 V, 4 KD

Arhe Hamednaca (S) anmälde att han avsett att rösta nej men markerats ha avstått från att rösta.

Punkt 4 (Moratorium mot uranprospektering)

1. utskottet

2. res. 7 (MP)

Votering:

247 för utskottet

24 för res. 7

17 avstod

61 frånvarande

Kammaren biföll utskottets förslag.

Partivis fördelning av rösterna:

För utskottet: 85 S, 91 M, 16 FP, 21 C, 19 SD, 15 KD

För res. 7: 24 MP

Avstod: 17 V

Prot. 2012/13:82

21 mars

Punkt 5 (Utvinning av skifffergas)

1. utskottet

2. res. 8 (MP, V)

Votering:

246 för utskottet

41 för res. 8

1 avstod

61 frånvarande

Kammaren biföll utskottets förslag.

Partivis fördelning av rösterna:

För utskottet: 84 S, 91 M, 16 FP, 21 C, 19 SD, 15 KD

För res. 8: 24 MP, 17 V

Avstod: 1 S

Frånvarande: 27 S, 16 M, 1 MP, 8 FP, 2 C, 1 SD, 2 V, 4 KD

Punkt 7 (Samverkansprogram och ökat nordiskt samarbete)

1. utskottet

2. res. 9 (MP, S, V)

Votering:

162 för utskottet

126 för res. 9

61 frånvarande

Kammaren biföll utskottets förslag.

Partivis fördelning av rösterna:

För utskottet: 91 M, 16 FP, 21 C, 19 SD, 15 KD

För res. 9: 85 S, 24 MP, 17 V

Frånvarande: 27 S, 16 M, 1 MP, 8 FP, 2 C, 1 SD, 2 V, 4 KD

Övriga punkter

Kammaren biföll utskottets förslag.

NU15 Konkurrenspolitiska frågor

Kammaren biföll utskottets förslag.

SkU17 Beskattning av företag, kapital och fastighet

Punkt 3 (Utdelning och kapitalvinster till delägare i fåmansföretag)

1. utskottet

2. res. 2 (V)

Votering:

271 för utskottet

17 för res. 2

61 frånvarande

Kammaren biföll utskottets förslag.

Partivis fördelning av rösterna:

För utskottet: 85 S, 91 M, 24 MP, 16 FP, 21 C, 19 SD, 15 KD

För res. 2: 17 V

Frånvarande: 27 S, 16 M, 1 MP, 8 FP, 2 C, 1 SD, 2 V, 4 KD

Punkt 6 (Fastighetsskatt på elproduktion)

1. utskottet

2. res. 3 (SD)

Votering:

268 för utskottet

20 för res. 3

61 frånvarande

Kammaren biföll utskottets förslag.

Partivis fördelning av rösterna:

För utskottet: 85 S, 91 M, 24 MP, 16 FP, 21 C, 16 V, 15 KD

För res. 3: 19 SD, 1 V

Frånvarande: 27 S, 16 M, 1 MP, 8 FP, 2 C, 1 SD, 2 V, 4 KD

Punkt 7 (Uttagsbeskattning av vindkraftskooperativ)

1. utskottet

2. res. 4 (S, MP, V)

Votering:

161 för utskottet

126 för res. 4

62 frånvarande

Kammaren biföll utskottets förslag.

Partivis fördelning av rösterna:

För utskottet: 90 M, 16 FP, 21 C, 19 SD, 15 KD

För res. 4: 85 S, 24 MP, 17 V

Frånvarande: 27 S, 17 M, 1 MP, 8 FP, 2 C, 1 SD, 2 V, 4 KD

Punkt 8 (Tonnageskatt)

1. utskottet

2. res. 6 (SD)

Votering:

165 för utskottet

21 för res. 6

101 avstod

62 frånvarande

Kammaren biföll utskottets förslag.

Partivis fördelning av rösterna:

För utskottet: 90 M, 23 MP, 16 FP, 21 C, 15 KD

För res. 6: 1 S, 19 SD, 1 V

Avstod: 84 S, 1 MP, 16 V

Frånvarande: 27 S, 17 M, 1 MP, 8 FP, 2 C, 1 SD, 2 V, 4 KD

Fredrik Olovsson (S) och Siv Holma (V) anmälde att de avsett att avstå från att rösta men markerats ha röstat nej.

Punkt 13 (Boendebeskattnng)

1. utskottet
2. res. 8 (S, MP, V)

Votering:

145 för utskottet

125 för res. 8

18 avstod

61 frånvarande

Kammaren biföll utskottets förslag.

Partivis fördelning av rösterna:

För utskottet: 91 M, 16 FP, 21 C, 1 SD, 1 V, 15 KD

För res. 8: 85 S, 24 MP, 16 V

Avstod: 18 SD

Frånvarande: 27 S, 16 M, 1 MP, 8 FP, 2 C, 1 SD, 2 V, 4 KD

Siv Holma (V) anmälde att hon avsett att rösta nej men markerats ha röstat ja.

Övriga punkter

Kammaren biföll utskottets förslag.

SkU19 Punktskatter

Punkt 1 (Energi- och koldioxidskatt, allmänt)

1. utskottet
2. res. 1 (S, MP, V)

Votering:

162 för utskottet

126 för res. 1

61 frånvarande

Kammaren biföll utskottets förslag.

Partivis fördelning av rösterna:

För utskottet: 91 M, 16 FP, 21 C, 19 SD, 15 KD

För res. 1: 85 S, 24 MP, 17 V

Frånvarande: 27 S, 16 M, 1 MP, 8 FP, 2 C, 1 SD, 2 V, 4 KD

Punkt 3 (Skatt på drivmedel)

1. utskottet

2. res. 6 (V)

Votering:

162 för utskottet

17 för res. 6

108 avstod

62 frånvarande

Kammaren biföll utskottets förslag.

Partivis fördelning av rösterna:

För utskottet: 91 M, 16 FP, 21 C, 19 SD, 15 KD

För res. 6: 17 V

Avstod: 84 S, 24 MP

Frånvarande: 28 S, 16 M, 1 MP, 8 FP, 2 C, 1 SD, 2 V, 4 KD

Punkt 4 (Jordbrukets drivmedelsskatter m.m.)

1. utskottet
2. res. 7 (SD)

Votering:

268 för utskottet

19 för res. 7

62 frånvarande

Kammaren biföll utskottets förslag.

Partivis fördelning av rösterna:

För utskottet: 85 S, 91 M, 24 MP, 16 FP, 21 C, 16 V, 15 KD

För res. 7: 19 SD

Frånvarande: 27 S, 16 M, 1 MP, 8 FP, 2 C, 1 SD, 3 V, 4 KD

Punkt 7 (Fordonsskatt)

1. utskottet
2. res. 9 (S, MP, V)

Kammaren biföll utskottets förslag med acklamation.

Punkt 8 (Trängselskatt)

1. utskottet
2. res. 11 (S, MP, V)
3. res. 12 (SD)

Förberedande votering:

129 för res. 11

21 för res. 12

138 avstod

61 frånvarande

Kammaren biträdde res. 11.

Huvudvotering:

143 för utskottet

126 för res. 11

19 avstod

61 frånvarande

Kammaren biföll utskottets förslag.

Partivis fördelning av rösterna:

För utskottet: 91 M, 16 FP, 21 C, 15 KD

För res. 11: 85 S, 24 MP, 17 V

Avstod: 19 SD

Frånvarande: 27 S, 16 M, 1 MP, 8 FP, 2 C, 1 SD, 2 V, 4 KD

Övriga punkter

Kammaren biföll utskottets förslag.

CU9 Planering och byggande

Punkt 10 (Energihushållningskrav vid ny- och ombyggnad)

1. utskottet

2. res. 8 (S)

3. res. 9 (MP, V)

Förberedande votering:

86 för res. 8

41 för res. 9

161 avstod

61 frånvarande

Kammaren biträdde res. 8.

Huvudvotering:

Kammaren biföll utskottets förslag genom uppresning.

Punkt 14 (Sjuka hus och byggnaders inomhusmiljö)

1. utskottet

2. res. 11 (MP, V)

Votering:

246 för utskottet

41 för res. 11

62 frånvarande

Kammaren biföll utskottets förslag.

Partivis fördelning av rösterna:

För utskottet: 85 S, 90 M, 16 FP, 21 C, 19 SD, 15 KD

För res. 11: 24 MP, 17 V

Frånvarande: 27 S, 17 M, 1 MP, 8 FP, 2 C, 1 SD, 2 V, 4 KD

Övriga punkter

Kammaren biföll utskottets förslag.

12 § Beslut om ärende som slutdebatterats vid dagens sammanträde

AU7 Utvidgad målgrupp för samhällsorientering, m.m.

Punkt 1 (Utvidgad målgrupp för samhällsorientering m.m.)

1. utskottet

2. res. 1 (S)

3. res. 2 (SD)

4. res. 3 (V)

Förberedande votering 1:

21 för res. 2

18 för res. 3

249 avstod

61 frånvarande

Kammaren biträdde res. 2.

Förberedande votering 2:

85 för res. 1

20 för res. 2

183 avstod

61 frånvarande

Kammaren biträdde res. 1.

Désirée Liljevall (S) anmälde att hon avsett att rösta ja men markerats ha röstat nej.

Huvudvotering:

167 för utskottet

84 för res. 1

36 avstod

62 frånvarande

Kammaren biföll utskottets förslag.

Partivis fördelning av rösterna:

För utskottet: 1 S, 91 M, 24 MP, 16 FP, 20 C, 15 KD

För res. 1: 84 S

Avstod: 19 SD, 17 V

Frånvarande: 27 S, 16 M, 1 MP, 8 FP, 3 C, 1 SD, 2 V, 4 KD

Punkt 2 (Kommunbosättningar m.m.)

1. utskottet

2. res. 5 (V)

Votering:

188 för utskottet

17 för res. 5

83 avstod

61 frånvarande

Kammaren biföll utskottets förslag.

Partivis fördelning av rösterna:

För utskottet: 2 S, 91 M, 24 MP, 16 FP, 21 C, 19 SD, 15 KD

För res. 5: 17 V

Avstod: 83 S

Frånvarande: 27 S, 16 M, 1 MP, 8 FP, 2 C, 1 SD, 2 V, 4 KD

Veronica Palm (S) anmälde att hon avsett att avstå från att rösta men markerats ha röstat ja.

Punkt 3 (Arbetsmarknadsetablering)

1. utskottet

2. res. 6 (MP)

Votering:

247 för utskottet

24 för res. 6

17 avstod

61 frånvarande

Kammaren biföll utskottets förslag.

Partivis fördelning av rösterna:

För utskottet: 85 S, 91 M, 16 FP, 21 C, 19 SD, 15 KD

För res. 6: 24 MP

Avstod: 17 V

Frånvarande: 27 S, 16 M, 1 MP, 8 FP, 2 C, 1 SD, 2 V, 4 KD

Övriga punkter

Kammaren biföll utskottets förslag.

13 § (forts. från 10 §) Socialtjänstfrågor (forts. SoU11)

Socialtjänstfrågor

Anf. 99 MEERI WASBERG (S) replik:

Herr talman! I debatten som föregick voteringen talade Helena om innanförskap och utanförskap och vägen däremellan. Den går både till och från, om jag förstod inlägget rätt.

Det jag skulle vilja veta från Moderaternas sida är hur ni ser på att akassan och sjukförsäkringen krackelerar på det sätt som de gör nu genom er försorg. Vi ser att försörjningsstödet får ta en allt större del av den smällen ute i kommunerna.

Hur kommer det sig att man inte vill göra en översyn både av nivåer av försörjningsstöd och huruvida det är rimligt att särskild hänsyn tas till just ett långvarigt stödbehov, även om vi alla förmodligen är överens om att försörjningsstödet aldrig var tänkt för att kunna klara ett långvarigt försörjningsbehov?

Anf. 100 HELENA BOUVENG (M) replik:

Herr talman! Jag kan först konstatera att för första gången på tolv år höjer vi nu normen för försörjningsstödet. Det orkade inte den före detta regeringen med. Detta gör vi trots att vi just nu lever i en tuff tid ekonomiskt. Lägg därtill att vi har förstärkt stödet, framför allt riktat till barnfamiljer. Vi ser att den ensamstående mamman har haft en tuff ekonomisk tid.

Sedan går jag tillbaka till innanförskapet och utanförskapet. Det visar med all tydlighet att alliansregeringen definitivt har en rak linje vad gäller att människor ska gå från bidrag till arbete.

Därför är den aviserade propositionen, där man säger att det ska löna sig att gå från försörjningsstöd till arbete, otroligt viktig. Jag tror inte att det finns en enda forskare – och inte heller Rädda Barnen – som inte säger något annat än detta: Den värsta korrelationen när det gäller om det ska gå bra för barnen i framtiden eller inte är om de är uppväxta med försörjningsstöd.

Det är förödande att leva i dessa förhållanden under lång tid, inte minst för barnen. Därför är det så otroligt viktigt för alliansregeringen att det ska löna sig att gå från bidrag till arbete.

Anf. 101 MEERI WASBERG (S) replik:

Herr talman! Sanningen är att det alltid har lönat sig att gå från inget arbete till att ha ett arbete. Det lönar sig både ekonomiskt och socialt.

Jag noterar att Helena nogsamt undviker diskussionen om den havererade a-kassan och sjukförsäkringen. Det är mycket intressant. Man ger med den ena handen och tar med den andra.

Jag skulle vilja påminna om de diskussioner som vi har fört och som det skrivs om i betänkandet. Det handlar till exempel om tillgången till dator och internet och att även dessa delar skulle ingå i ett beräkningsunderlag. Vi vet att mycket hanteras, inte minst när vi talar om möjligheten att söka ett arbete och att på det sättet kunna skapa sig möjligheter till egen försörjning.

Det är också en fråga om vilken typ av stöd som ges runt omkring. Men när det endast blir försörjningsstöd som är svaret får man nog anse att diskussionen om att gå från ett utanförskap till ett innanförskap och att vägen ska öppna sig genom den kommande propositionen ekar lite ihållig.

Jag skulle gärna vilja att du i din avslutande replik kommenterade just relationen mellan a-kassan, sjukförsäkringen och försörjningsstöden, som vi ser öka.

Anf. 102 HELENA BOUVENG (M) replik:

Herr talman! Jag tycker att det är lite märkligt av Meeri Wasberg att tala om en havererad sjukförsäkring. När vi tog över förtidspensionerades 140 personer varje dag. Det kallar jag en haverering. Alliansregeringen har bestämt sig för att så behandlar inte vi människor. Vi tror att det är oerhört viktigt att det finns olika möjligheter att komma tillbaka till arbetsmarknaden. Det gjorde inte den förra regeringen någonting alls åt.

Sedan påstår Meeri Wasberg att det alltid har lönat sig att arbeta. Socialt har det definitivt gjort det. Jag är helt överens med dig om det. Ibland kommer vikten av att tillhöra en arbetsgemenskap bort i debatten. Det är definitivt en annan del. Men det har inte alltid lönat sig ekonomiskt att gå från bidrag till arbete. Därför är de införda jobbskatteavdragen otroligt viktiga. Om jag har förstått er partiledare rätt är han beredd att gå med även här. Det är jag glad för.

Sedan har vi en stor utmaning med dem som är långvarigt inne i ett försörjningsstöd när det gäller hur de ska hitta vägar in på arbetsmarknaden. Jag kan tycka att det är lite synd att Socialdemokraterna ibland fnyser åt jobb som kanske inte kräver den högsta utbildningen. Det ska löna sig i högre grad att gå från försörjningsstöd till arbete, och det ska vara möjligt att hitta arbeten som inte kräver den högsta högskolekompetensen.

Om vi jämför med andra länder ser vi att man där i betydligt högre grad har enklare arbeten att gå till. Jag tror att vi måste gå den vägen även i Sverige; annars kommer vi inte att klara av att fler människor kommer i arbete även här.

Herr talman! Jag vill börja med att yrka bifall till utskottets förslag i betänkandet och avslag på reservationerna.

Herr talman! Detta motionsbetänkande täcker många områden. Jag upplever dock att det har hänt mycket positivt rent lagstiftningsmässigt inom socialtjänsten. I januari i år fick vi flera lagändringar inom socialtjänstlagen för att stärka barnperspektivet och fokusera på barnets bästa. Vi har nu också en utredning på gång för att förstärka LVU – lagen med särskilda bestämmelser om vård av unga. Man ska se över lagen, och syftet är även här att stärka barnrättsperspektivet och bidra till kvalitetsutveckling inom socialtjänsten. Socialtjänstlagen uttrycker att socialtjänsten ska vara av god kvalitet och att det ska finnas personal med lämplig utbildning och erfarenhet. Vidare ska verksamheten och kvaliteten systematiskt följas upp.

Herr talman! Vi kan lugnt konstatera att det ingår mycket i socialtjänstens uppdrag – allt från beslut om försörjningsstöd, kontaktpersoner, kontaktfamiljer, samarbetssamtal vid vårdnadstvister, utredningar kring barn som far illa och placeringar till frågor kring missbruk, bara för att nämna några.

Socialtjänsten ska arbeta förebyggande och verka för att barn och ungdomar växer upp under trygga förhållanden. Den ska samarbeta med hemmen och främja en allsidig personlighetsutveckling och en gynnsam fysisk och social utveckling hos barn och unga. Den ska också följa unga som riskerar en ogynnsam utveckling och ingripa om det är nödvändigt.

Att vara förälder är inte lätt, och lever man under svåra ekonomiska förhållanden påverkas man som familj. Stödet till föräldrar måste finnas för att upprätthålla åtagandena i barnkonventionen. Socialtjänsten måste se barnens behov och deras rätt till en gynnsam utveckling. Försörjningsstödet ska vara en hjälp till självhjälp; det ska inte stjälpas. Nu pågår, som flera har nämnt, ett lagstiftningsarbete som handlar om en jobbstimulans inom försörjningsstödet. Det välkomnar jag.

Herr talman! Med detta uppdrag krävs olika satsningar för att socialtjänsten ska kunna stärka sin kompetens och höja sin kvalitet. Regeringen har lagt många uppdrag på Socialstyrelsen för att följa upp och utvärdera. Man har också en årlig överenskommelse med SKL när det gäller en evidensbaserad praktik.

Herr talman! Våld i nära relationer är skamligt och något som man inte gärna pratar så mycket om. Men det är i högsta grad angeläget att stävja och att angripa. Våld i nära relationer kan anta många former. Det kan vara såväl fysiskt som psykiskt, sexuellt och materiellt. Det blir ofta allvarligare ju längre man är i en relation. Genom ett systematiskt bruk av olika former av våld och hot försöker förövaren kontrollera sitt offer och utöva makt över den brottsutsatta. Vi kan inte längre blunda för detta. Vi måste på alla nivåer se och lyfta det.

Herr talman! Regeringen har nu utsett en nationell samordnare – Carin Götblad. Det har nämnts av många. Hon har fått ett stort och viktigt uppdrag som täcker det mesta inom detta område. Det handlar om samverkan, om att effektivisera, om att höja kvaliteten och långsiktigheten i arbetet mot våld i nära relationer. I uppdraget ingår också att sprida och höja kunskapen inom området och att titta på hur kvinnojourers och

andra organisationers verksamhet ska kunna förstärkas – bara för att nämna några av hennes uppdrag.

Herr talman! Arbetet mot mäns våld mot kvinnor, mot hedersrelaterat våld och förtryck och mot våld mot samkönade och personer med funktionsnedsättningar är högt prioriterat av regeringen. Man satsar dessutom årligen 109 miljoner kronor för att kvalitetsutveckla arbetet med våldsut-satta kvinnor, och med barn som har bevittnat våld och våldsutövare.

Herr talman! Under de senaste åren har regeringen satsat på barnen, på barn i samhällsvård, på kvinnors utsatthet och på männen som utövar våld. Men vi kan inte luta oss tillbaka och nöja oss med det. Vi måste hela tiden driva detta arbete framåt, på alla nivåer.

Det blev återigen tydligt för mig efter det att jag såg filmen *Vi som överlevde* – en film som tar upp våldet mot äldre kvinnor. Vi måste förebygga, vi måste våga se, vi måste våga fråga och vi måste våga lyssna. Socialtjänsten och hälso- och sjukvården möter kvinnor, unga som gamla. Förskolan och skolan möter barnen – barn som kanske lever i en familj där någon dagligen blir utsatt. Personal inom vård och omsorg och inom skola måste fortbildas och få handledning och stöd för att möta detta. Politiker inom våra socialnämnder måste få klart för sig vilket ansvar de har.

Kvinnojourerna gör ett enormt arbete, och de har lång erfarenhet av att möta utsatta barn och kvinnor. Vi har också jourer dit män vänder sig. Manscentrum finns på flera ställen i vårt land. De utgör också en resurs. Samverkan med det civila samhället är oerhört viktigt i detta arbete.

Till sist, herr talman, får vi inte glömma dem som ska utföra socialtjänstens breda uppdrag. Kraven på kompetens är höga. Vi behöver kontinuitet och långsiktighet också vad gäller personalförsörjningen. Det är svåra och tunga ärenden som landar i socialsekreterarnas knän. Det handlar om uppdrag som innebär ingripande beslut som ibland har livsavgörande betydelse. Dessa villkor måste också tas i beaktande när vi ska utveckla socialtjänsten.

(Applåder)

Anf. 104 MAGNUS EHRENCRONA (MP) replik:

Herr talman! Jag lyssnade rätt ingående på Maria Lundqvist-Brömsters inlägg. Jag noterade att barnperspektivet nämndes i början. I mitt anförande tog jag upp att man inte får dator och internet beviljat. Det är inte nämnt i 69 procent av de kommunala styrdokument som undersökningen omfattade.

Då är min fråga till Maria Lundqvist-Brömster: Vad anser Folkpartiet i den frågan?

Anf. 105 MARIA LUNDQVIST-BRÖMSTER (FP) replik:

Herr talman! Magnus Ehrencrona frågar vad Folkpartiet tycker i den här frågan. Vi har ett landsmötesbeslut på att internet ska in i riksnormen. Det ställningstagandet har vi gjort. Jag tror inte att det behöver vara så långt bort. Det handlar om en rubrik. Det föreslog även Socialstyrelsen när de kartlade detta. Det står ”tidningar” nu, och jag tror att det står ”telefon”. Man kan ju prata om it och kommunikation. Då ändrar man det ganska enkelt.

Jag är ganska övertygad om att om man frågar på socialkontoret och det finns barn i familjen, till exempel barn med särskilda behov, som har dyslexi och behöver extra hjälpmedel, kan man få internet med i normen. Man ska trots allt göra individuella bedömningar, och man ska ha barnperspektivet i fokus. Jag kan tycka att det är en ganska enkel sak att ändra just den raden när det gäller riksnormen.

I sin översyn av de här lokala styrdokumenterna tog Socialstyrelsen dessutom upp att barnperspektivet saknas i en del av de här rubrikerna. Och vi har ju en barnkonvention. Det är någonting som man ska jobba med i helheten.

Anf. 106 MAGNUS EHRENCRONA (MP) replik:

Herr talman! Tack för det svaret! Vi i Miljöpartiet tycker att det är lite svepande på s. 23 i det betänkande som vi behandlar i dag. Det står så här: ”Av rapporten framgår att det förekommer att de kommunala styrdokumenterna medger att tillgång till dator och internet ingår i en skälig levnadsnivå och berättigar till ekonomiskt bistånd samt att detta i många fall gäller barnfamiljer. Riksdagen bör inte ta något initiativ med anledning av motionerna.”

I Socialstyrelsens rapport står det att det nekas helt i 9 procent av fallen. I 69 procent finns det inte nämnt, så där kan det gå lite hur som helst. Som det ser ut i dag är det en mycket liten andel där det är en självklarhet att det beviljas.

Vi tycker att det hade varit lite klädsamt att det hade funnits någon text om detta från utskottsmajoritetens sida. Det hade varit bra om man hade vågat ta ett steg i positiv riktning och ändrat namn på den här behovsposten till Information och kommunikation.

Men det är bra att Folkpartiets partilinje är att man ska göra en sådan här ändring i ett längre perspektiv. Jag uppfattar det så, men i det här läget är det olyckligt att utskottsmajoriteten inte har tagit något steg i den riktningen.

Anf. 107 MARIA LUNDQVIST-BRÖMSTER (FP) replik:

Herr talman! Anledningen till att det står som det gör i texten är väl också att vi lutar oss ganska mycket mot hur det ser ut i praktiken. Man måste göra individuella bedömningar. Jag har varit i kontakt med flera socialkontor med anledning av detta. Jag har fått den uppfattningen att när barn finns i familjen och behöver hjälpmedel gör socialtjänsten en individuell bedömning av detta.

Jag tror inte att det här är en stridsfråga inom Alliansen. Det handlar om att ändra en rubrik. Vi lever i den typen av kommunikationssamhälle. Många har inte papperstidningen längre, utan de läser tidningen på nätet. Det är en ganska liten sak att ändra en rubrik i riksnormen.

Anf. 108 EVA OLOFSSON (V) replik:

Herr talman! Det vore positivt. Den första översynen och förslaget på en sådan här liten förändring från Socialstyrelsen kom ju 2007. Man har haft nästan fem år på sig. Vi kan hoppas att man hinner med detta före valet, annars fixar vi det efter valet.

Jag tycker att det var bra att Maria Lundqvist-Brömster tog upp vikten av att titta på barnens situation och möjligheterna för dem som jobbar på socialkontoren att göra sitt jobb.

Jag vet inte om Maria Lundqvist-Brömster har hunnit titta på DN Debatt i dag där socialsekreterarna i Stockholm slår larm. De skriver helt enkelt: Problemet är att över detta arbete svävar en budget som vi ska hålla, vilket påverkar vårt arbete långt mer än vad man kan tro. Det gör att arbetsbelastningen blir hög. Vi kan inte arbeta med mer än det som är akut. Kvaliteten på våra utredningar blir inte rättssäker. Med den budget vi har i dag finns inte den ekonomiska möjligheten att följa lagen. Vi har inte tid. Vi borde anmäla enligt lex Sarah, skriver de, att barn drabbas hårt av ständigt förlängda utredningar och att vi inte har möjlighet att ge hjälp till föräldrar vars barn är i familjevård för att barnen ska kunna återvända hem till sina föräldrar. Vi kan inte göra de insatser som familjer med stora behov behöver eftersom resurserna inte räcker till.

De fortsätter att beskriva en verklighet där budskapet är: Håll budget även om du inte följer socialtjänstlagen! Chefer i organisationen som står upp för att man ska följa lagen och göra individuella bedömningar får helt enkelt lämna sina jobb.

Jag tycker att det är en viktig varningssignal. Man hör från flera kommuner att det är budgeten som gäller och inte socialtjänstlagen. Det blir ett mycket starkt tryck nedåt.

Jag skulle vilja veta på vilket sätt Maria Lundqvist-Brömster och Folkpartiet vill försöka bryta den här tystnaden som hotar på socialkontoren.

Anf. 109 MARIA LUNDQVIST-BRÖMSTER (FP) replik:

Herr talman! Jag sade faktiskt i mitt anförande att jag tycker att det ligger ett mycket stort ansvar på socialnämndens politiker, Eva Olofsson. Det är ändå de som har det yttersta ansvaret för socialtjänstens verksamhet. Jag känner igen detta. Jag har läst det. Jag har själv jobbat inom socialtjänsten. Det är ett tag sedan nu. Det var i slutet av 90-talet. Jag vet att vi också gick till våra politiker i nämnden och sade att vi inte hann med att starta och slutföra utredningar på grund av för hög arbetsbelastning, och sedan fanns också detta med budgeten.

Oavsett politiskt styre nationellt har det här tyvärr följt med socialtjänsten. Det är allvarligt. Det strider mot socialtjänstlagen, barnkonventionen och flera av FN:s rättighetstexter. Det är självklart att politikerna måste ta tag i detta och prioritera de här områdena inom socialtjänsten. Det är ett dilemma att många socialsekreterare flyr socialtjänsten på grund av den höga arbetsbelastningen. Då får vi ingen kontinuitet och ingen långsiktighet heller i de här så viktiga ärendena som man ska utreda.

Anf. 110 EVA OLOFSSON (V) replik:

Herr talman! Det finns en risk i detta som jag tycker är viktig för oss att ta på allvar. Vi har sagt att barnen har rätt till en egen socialsekreterare när de är omhändertagna. Det följer med lite pengar, men med en ekonomisk press på socialtjänsten kan man bli lite rädd för att det inte blir så bra som vi har tänkt oss.

Jag skulle också vilja ställa en fråga om dem som går ett år och ibland mer än tre år. Det är en grupp som ökar. Är det inte mycket viktigt att titta på dem utifrån ett barnperspektiv och se till att det finns ett utrymme för barnen att få ta del av det som alla andra barn får ta del av så att de inte hamnar utanför redan under sin uppväxt?

Vi var och lyssnade på sir Michael Marmot, folkhälsans stora guru. Han sade att satsningar på de uppväxande barnen är någonting som egentligen alla är överens om och som alla säger att vi måste göra.

Jag tycker att vi kan se att det finns en grupp barn vars familj lever på försörjningsstöd, ganska många också med ensamstående föräldrar, som får leva under knappa förhållanden under lång tid. Det vore väl en idé att se över detta, för svaret kan inte vara: I verkligheten ska man inte ha det så här, för i verkligheten ska man ha stöd under en kort period. Rätt svar måste vara hur det ser ut i verkligheten. Svaret kan inte heller bara vara att föräldrarna ska i arbete. Vi tycker alla att det är det bästa, men när det gäller de familjer där de vuxna inte får arbete under en överskådlig period måste vi se till att barnen får en bra uppväxt.

Anf. 111 MARIA LUNDQVIST-BRÖMSTER (FP) replik:

Herr talman! Självklart ska barnen få stöd, och barnperspektivet ska gälla vid bedömningarna av rätten till försörjningsstöd. Det finns familjer som har försörjningsstöd under en lång tid, så är det. Man försöker från socialtjänstens sida nu att erbjuda praktik och olika typer av anställningar för introduktion på arbetsmarknaden, men jag kommer från en liten kommun och jag vet att det minsann inte är så enkelt. Barnen är viktiga, och precis som Eva Olofsson säger är det där vi ska säkra så att det blir en så positiv utveckling som möjligt.

Det regeringen gör nu är att titta på det här med evidenspraktik och dessutom titta på hur man bättre kan jobba med systematisering och uppföljning för att säkra att man har kvalitet inom socialtjänsten. Pengar har getts till kommunerna för att de ska kunna jobba med den översynen. Jag tycker att det är oerhört viktigt, för det handlar om flera saker. Det handlar om evidens, om hur man strukturerar sitt arbete, om att se till att ta till vara socialsekreterarnas kompetens och stärka den, och det handlar om att barnperspektivet ska gälla.

Anf. 112 MEERI WASBERG (S) replik:

Herr talman! Vi är många som skulle kunna tala länge om den ofrihet som det innebär att vara beroende av försörjningsstöd, särskilt om man är det under lång tid. Din allianskollega talade om jobbskatteavdrag och det här med enklare jobb. Jag är intresserad av Folkpartiets reflexioner om det här med synen på den nordiska modellen, den svenska modellen, som ändå har gått ut på att mindre framgångsrika företag trängs undan till förmån för företag som klarar sig bättre och att det betyder att vissa enklare jobb kommer att slås ut medan andra växer fram, vilket i och för sig förutsätter att man satsar på forskning, utveckling och utbildning. Det finns heller ingenting som är så förödande för en person som att hans eller hennes kompetens inte används i den utsträckning som den skulle kunna göra. Allt det där sammantaget skulle kunna bidra till att man skapar olika typer av undanträngningseffekter på arbetsmarknaden.

Vi kan se att a-kassan och sjukförsäkringen inte fungerar och att det finns ett stort inflöde från dessa försäkringar till försörjningsstödet, vilket innebär extra stora utmaningar för kommunen.

Jag är alltså lite intresserad av att ta del av Folkpartiets resonemang kring de här frågorna.

Anf. 113 MARIA LUNDQVIST-BRÖMSTER (FP) replik:

Herr talman! Folkpartiet ska ju ha sitt landsmöte i november. Vi har som ni kanske känner till ett förslag på ett partiprogram som ska diskuteras där vi har synpunkter både på a-kassan och på sjukförsäkringen.

Ni från oppositionen brukar säga till oss att vi inte ska prata om hur det var före 2006, men jag tycker att det första beslutet som gjordes kring sjukförsäkringen av alliansregeringen – det gjorde jag kanske inte vågen för – justerades och blev bättre. Jag har varit ute mycket och mött Arbetsförmedlingen och även Försäkringskassan, och just det här med rehabiliteringskedjan och möjligheten att få en period efter utförsäkring då man kan försöka komma tillbaka i jobb uppskattas både av dem som är berörda och av Försäkringskassan och Arbetsförmedlingen. Fungerar det sedan inte finns möjligheten att återgå till sjukförsäkringen. Visst kan man säga att det finns flera som har återgått och som inte har kommit i jobb, men hade vi inte haft rehabiliteringskedjan och det här försöket med praktik och möjlighet till lärlingsplatser hade ännu färre fått ett arbete. En del har ändå fått en sysselsättning av något slag. Det tycker jag ändå är bra.

Det viktiga är att ha ett skyddssystem och ett nätverk för den enskilda människan så att ingen faller mellan stolarna. Jobb är viktigt för alla. Jag har mött klienter som har gått på försörjningsstöd länge och fått beskedet att gå till Arbetsförmedlingen. Sedan säger Arbetsförmedlingen att man ska gå till Försäkringskassan, och man bollas fram och tillbaka. Den promenaden har gjorts i många år, även på 90-talet, och det känns inte bra alls.

Anf. 114 MEERI WASBERG (S) replik:

Herr talman! Den vandringen gör folk fortfarande tyvärr. Det finns en hel del problem med alla de här olika systemen. Jag noterar att Maria Lundqvist-Brömster inte på något sätt berör den utmaning som det innebär för kommunerna när staten inte får våra socialförsäkringssystem att fungera på det mest optimala sättet. Det innebär som sagt en ofrihet att vara utlämnad till försörjningsstödet, som till sin yttersta konsekvens handlar om överlevnad. Maria Lundqvist-Brömster gav heller inga kommentarer kring hur arbetsmarknadens funktionssätt påverkar de här saken.

Jag är lite bekymrad över att det saknas en riktning framåt i det som kommer. Det talas mycket om det som var och det talas mycket om det som har gjorts, men det talas inte mycket om hur man ser på saker och ting framåt och inte heller ges några kommentarer kring de problem och utmaningar som de förändringar som har gjorts bidrar med. Sedan är det inte heller så att möjligheten till praktik och till utbildning inte fanns tidigare. Alla nya solar är inte nya, om man uttrycker sig så.

Jag vill ge dig chansen att i din avslutande replik återkomma till hur Folkpartiet ser på de här utmaningarna för kommunerna. Ytterst är det naturligtvis en utmaning för de enskilda individerna, men det går inte att komma ifrån att när statens system inte längre fungerar läggs belastningen ut på kommunerna.

Prot. 2012/13:82

21 mars

Socialtjänstfrågor

Anf. 115 MARIA LUNDQVIST-BRÖMSTER (FP) replik:

Herr talman! Alliansregeringen har satsat ganska ordentligt på kommunerna i form av allmänna statsbidrag. Vi har även satsat på många reformer inom skolans område, såväl inom grundskolan och gymnasieskolan som inom folkbildningen, yrkeshögskola, yrkesutbildning och komvux. Utbildning är det viktigaste när man pratar om den enskildes chans att komma in på arbetsmarknaden.

Du pratade om företag, och socialt företagande fyller en oerhört viktig funktion. De har fått ett bra stöd från regeringens sida att utveckla sin verksamhet. Vi har sedan de satsningar som har nämnts i tidigare repliker kring jobbskatteavdragen, olika typer av sysselsättningsgaranti och så vidare. Jag håller inte med om att vi inte går framåt, för vi har gjort enorma satsningar på utbildningsområdet. Vi satsar både på lärare och på förskollärare. Redan i tidig ålder ska barn känna att de får det stöd som de behöver och det lärande som de har rätt till. Skolsatsningarna finns alltså där.

Vi har satsningar på omvårdnadslyft inom äldreomsorgen och inom vård och omsorg för kommunerna, liksom investeringsstöd för att bygga äldreboenden och andra boenden. RUT-avdraget, som jag vet att oppositionen inte tycker om, har inneburit att det har startats en hel del företag. Det är också en del av att försöka tänka framåt, tycker vi.

Anf. 116 RICKARD NORDIN (C):

Herr talman! Jag vill börja med att yrka bifall till utskottets förslag och avslag på reservationerna.

Försörjningsstödet är det offentliga samhällets yttersta ekonomiska skyddsnät. Liksom övriga bidragssystem är försörjningsstödet en förutsättning för ett solidariskt samhälle. Samtidigt kan systemen – om de utformas på fel sätt – i stället förstärka utanförskapet bland vissa grupper.

Personer som får ekonomiskt bistånd i dag befinner sig ofta långt från arbetsmarknaden. En stor del av gruppen långvariga biståndsmottagare utgörs av utrikes födda, som ofta saknar nätverk och kontakter. Men även ungdomar som saknar erfarenhet, inte minst arbetslivserfarenhet, har svårt att ta sig in på arbetsmarknaden och står också för en stor del.

De som missbrukar droger och även spel återfinns ibland här. Eftersom spelmissbruk ännu inte riktigt har klassats tillsammans med alkohol och narkotika finns det också med i dagens betänkande. Jag vill lyfta fram det lite extra. Jag ser också fram emot det arbete med klassningar som görs i USA med DMV-IV, som förhoppningsvis gör att vi så småningom kan diskutera detta tillsammans med alla andra missbruk.

Jag ser också fram emot det arbete som pågår inom Regeringskansliet och ska presenteras i början av juni, enligt vad finansmarknadsminister Peter Norman lovade på kulturutskottet häromveckan. Jag förutsätter att den fråga som Miljöpartiet lyfte upp om socialtjänstlagen finns med, vilket Alliansen i kulturutskottet har uttryckt önskemål om.

Schablonbilden av en spelmissbrukare är en ung man som spelar poker på nätet. Det är också ganska intressant att ämnet här i debatten lyfts upp av två unga män. Man glömmer ofta de äldre kvinnor som utgör en stor del av dem som är spelmissbrukare och som återfinns i bingohallar och på andra ställen. De har också ofta redan knappa marginaler. Det behövs ett större jämställdhetstänk och en verklighetsförankring i synen på spelmissbruk. Jag hoppas att de tankegångarna genomsyrar det regeringen kommer att lägga fram.

Det är av största vikt att få till en spelreglering som inkluderar även utländska bolag, för att få en sammanhållen bild av problematiken och öka möjligheterna att hjälpa till när spelandet går från spännande hobby till ett problematiskt missbruk.

Men för att återgå till försörjningsstödet: För att skapa möjligheter för dem som befinner sig där att komma tillbaka till arbete och egen försörjning behövs givetvis först och främst fler jobb. Men det krävs också insatser för att sänka trösklarna till arbetsmarknaden, som fortfarande är alltför höga.

Försörjningsstödet har under årtal av socialdemokratiskt styre utvecklats till en fattigdomsfälla. I stället för att fungera som ett kortvarigt stöd har det ekonomiska biståndet för många blivit en långvarig försörjning, vars uppbyggnad på flera sätt har motverkat en väg tillbaka till arbetslivet. Detta har drabbat inte minst familjer med knappa marginaler. Det är barn i dessa familjer som ofta brukar beskrivas leva i barnfattigdom.

För den som i dag vill pröva att arbeta deltid uppstår hundraprocentiga marginaleffekter. Eftersom biståndet minskar med samma belopp som biståndsmottagaren tjänar är det lönlöst att arbeta några timmar per vecka. Samma sak gällde tidigare oavsett vem i hushållet som började arbeta. Även den ungdom som har fått ett sommarjobb blir av med sina pengar. Därför är den översyn av riksnormen som regeringen nu genomför mycket viktig.

Redan 2007 förändrades detta för de sommarjobbande ungdomarna, för att de skulle få tjäna ett halvt prisbasbelopp, drygt 22 000 kronor. Nu dubblar vi det till 44 500 kronor. Det är en viktig förändring. Det är helt orimligt att barn ska försörja sina egna föräldrar, dels för att den som är ung och vill tjäna lite pengar inte ska straffas, dels för att det är ett viktigt led i att bekämpa ungdomsarbetslöshet och barnfattigdom.

Den andra förändringen är att ta bort de hundraprocentiga marginaleffekterna. Det innebär att 25 procent av arbetsinkomsterna inte ska räknas av från biståndet. Det är viktigt. Precis som vi har hört innan ska det löna sig att gå från bidrag till arbete. Då gäller det också att det ska vara lönsamt att gå till ett vitt arbete.

Centerpartiet anser också att riksnormen för försörjningsstödet borde omfatta även internetabonnemang. Vi jobbar på det inom regeringen. Det är den vägen vi sköter vår regeringspolitik. Tanken med försörjningsstöd är att det ska vara ett stöd för att komma i egen försörjning. I dag går både jobbsökande och kontakter med myndigheter i allt högre grad via internet. Därför borde det vara en självklarhet att låta internetabonnemang ingå i riksnormen.

De förändringar som alliansregeringen nu genomför är viktiga steg för att bryta människors utanförskap. Reformerna ska ses i ljuset av det ointresse från vänsterhåll att förändra försörjningsstödet som har funnits genom åren. Det uppenbara resultatet av att en grupp människor på detta sätt har låsts ute från arbetsmarknaden har givetvis varit långvarig arbetslöshet. Den långsiktiga effekten – den som inte syns i någon offentlig statistik – är att människor gradvis tappar hoppet och tron på sin egen förmåga. Det kan inte ses som något annat än ett misslyckande.

Barn som växer upp i fattiga familjer har i stort sett alltid en eller två arbetslösa föräldrar. Om man verkligen menar allvar med att minska barnfattigdomen måste man rikta förslag mot att fler föräldrar kommer i arbete och får riktade stödinsatser. Då är de här förändringarna nödvändiga. Ett annat steg handlar om att förbättra situationen ekonomiskt på andra sätt, exempelvis genom den höjning av flerbarnstilläggen och det särskilda bidraget inom bostadsbidraget som regeringen nyss har genomfört.

Dessutom behövs jobbskapande insatser, och där talar vi om ROT-avdrag, RUT-avdrag, sänkt restaurangmoms, sänkt arbetsgivaravgift och förändringar i turordningsreglerna, vilka alla är åtgärder som leder till fler jobb och därmed minskad barnfattigdom.

Slutligen: De förändringar som alliansregeringen nu genomför handlar om att ge människor en verklig chans att komma tillbaka till arbete. I stället för att ge upp och stämpla ofta fullt friska, arbetsföra personer som hopplösa fall sänder vi nu en viktig signal om att samhället ska hjälpa människor från inlåsning i utanförskap till delaktighet i arbetslivet. Det är på detta sätt utanförskapet – oavsett om det syns i skepnaden av barnfattigdom, ungdomsarbetslöshet eller långvarigt bidragsberoende – kan brytas på allvar.

(Applåder)

Anf. 117 EVA OLOFSSON (V) replik:

Herr talman! Jag skulle gärna rekommendera Rickard Nordin många studiebesök ute på socialkontoren. Man får inte försörjningsstöd utan att söka jobb om man är fullt frisk och kan jobba. Det låter som om det går omkring tusentals människor och väljer att gå på försörjningsstöd eftersom de inte vill jobba, men så ser ju inte verkligheten ut. Det är tuffa krav på att vara arbetssökande om man ska få försörjningsstöd. Det tror jag att Rickard Nordin vet också, att verkligheten ser ut så.

Det jag funderar mycket på, när man ger bilden av att det ska vara så lätt att gå på försörjningsstöd, är vilken bild man har av de människor som går på försörjningsstöd – att de inte vill jobba, att de inte söker sig en bättre framtid, att de inte ser möjligheter för sig och sina barn.

När jag är ute på socialkontoret kan jag säga att det inte är de människorna – fullt friska arbetsföra – som man är bekymrad över och jobbar med i årtal, utan det är människor som många gånger ligger långt från arbetsmarknaden. Dem som du pratar om är de som är inne några månader och sedan försvinner. Det är människor som kanske är lågutbildade. Ibland kommer de från andra länder där kvinnor av tradition kanske bara har gått kort tid i skolan. Det är andra människor som har psykisk problematik, ibland missbruksproblematik, och det är människor som på olika sätt har svårt att få ett jobb.

Jag tycker att det är viktigt att vi går från en nidsbild av att de bara går runt och går på bidrag, på försörjningsstöd, för sitt nöjes skull. De pengarna räcker inte långt, och man får dem inte om man inte söker jobb.

För de människor som har lång väg att gå behövs det mer samordnade insatser för rehabilitering för att komma i jobb. Socialstyrelsen var mycket tydlig och sade: Det här fungerar inte. I stället för att lägga skulden på dem som går på försörjningsstöd skulle jag vilja veta vad Rickard Nordin vill göra för att det ska bli ett bättre samordnat stöd.

Anf. 118 RICKARD NORDIN (C) replik:

Herr talman! Jag vet inte vilket anförande Eva Olofsson hörde. Jag pratade om att försörjningsstöd har blivit en fattigdomsfälla. Jag pratade om hur viktigt det är att det lönar sig att komma tillbaka till arbete, för det ska bli en större morot. Det ska ge fler ekonomiska möjligheter till dem som faktiskt befinner sig i försörjningsstöd i dag.

Jag talade om alla de jobbskapande åtgärder som regeringen har vidtagit för att det skapas fler arbeten så att fler personer kan lämna försörjningsstödet bakom sig. Jag har inte talat om att man går och drar benen efter sig och inte söker arbeten.

Jag undrar vilken bild Eva Olofsson möjligtvis förväntade sig att jag talade om. Men det är inte den bild som Eva Olofsson ger sken av att jag har talat om som jag faktiskt talade om i verkligheten.

Jag talade också om att det ska vara möjligt för ungdomar att skapa sig en framtid oavsett föräldrarnas ekonomiska situation genom att arbeta på sommaren, så att kommunen och staten inte tar de pengar som de själva har arbetat ihop.

Detta är tråkigt att höra. Det gör snarare att Eva Olofsson målar upp en bild av att Centerpartiet och de andra borgerliga partierna står för en politik som vi inte står för. Det om något skapar nidsbilder.

Anf. 119 EVA OLOFSSON (V) replik:

Herr talman! Jag hörde precis rätt eftersom du också upprepade det. Du talade om fattigdomsfälla och morot för att komma ifrån försörjningsstödet. Tidigare talade du också om att fullt friska människor inte ska gå på försörjningsstöd. Nej, de tvingas söka jobb aktivt, annars får de inte försörjningsstöd om de är fullt friska och arbetsföra. Så ser det faktiskt ut.

Den nidsbild som du skapar är att fullt friska och arbetsföra människor kan gå och få ett bidrag utan att aktivt söka jobb och göra allt de kan för att få ett jobb. Det kan de inte göra.

Exempelvis ensamstående mammor är en stor grupp. Varför ser man inte till att det finns rätt till barnomsorg på obekvämtid så att de kan ta många av dessa jobb? Nästan alla jobb som många kan få är på obekvämtid – i vård, handel, restaurang och service. Varför ser man inte till att det blir verklighet?

Varför höjer man inte till exempel underhållsstödet? Och hur ska man se på de barn som lever med föräldrar som står långt från arbetsmarknaden? Det är detta som det handlar om. Det handlar om att inte placera människor i en fas där de inte blir stärkta för att kunna få ett jobb. Man måste se till att människor får aktiva insatser – en arbetsmarknadspolitik – för att de ska kunna ta ett jobb.

Det handlar om att ha samordnade långvariga stöd för dem som kanske har kommit hit till Sverige och har en lång väg därför att de var i det närmaste analfabeter när de kom hit. Det är inte så lätt utifrån denna situation att bli någon som efterfrågas på arbetsmarknaden.

Det kan också handla om någon som redan i unga år har blivit psykiskt sjuk och som aldrig har fått in en fot och som går med detta under längre tid men inte har fått det som man förr kallade förtidspension. Detta är människor som behöver mycket och ett samordnat stöd. Men de ska också kunna leva ett vettigt liv under tiden, och det ska deras barn också kunna göra.

Anf. 120 RICKARD NORDIN (C) replik:

Herr talman! När det gäller personer som inte har fått förtidspension tycker jag att det är bra att de inte har fått förtidspension. I många fall har de faktiskt en möjlighet att ta sig in på arbetsmarknaden om de får rätt stödinsatser, precis som Eva Olofsson talade om.

Vi vill komma ifrån de 140 personer om dagen som förtidspensionerades och som hade en möjlighet att inte bli stämplade som hopplösa fall, precis som jag sade.

Jag håller också med om att det ska finnas bättre stödinsatser, gärna för människor som kommer från andra länder och som i dag fastnar i försörjningsstödet, trots att de inte skulle behöva göra det, för att de ofta har bristfälliga utbildningar. Det är någonting som vi i Centerpartiet är beredda att jobba vidare med. Jag ser därför fram emot att vi kanske kan göra saker tillsammans.

Du talar om barnomsorg på obekväma tider. Det är egentligen upp till kommunerna att sköta det. I Göteborg, som vi båda kommer från, är det en rödgrön majoritet – visserligen inte med Vänsterpartiet i det direkta styret men indirekt.

(EVA OLOFSSON (V): Jo, vi sitter med – direkt.)

Men detta sköts kanske inte heller korrekt alla gånger, åtminstone om man tittar på de förskolor som finns i Göteborg och som det skrivs om hela tiden.

Jag tror att man ska börja med att sopa rent framför egen dörr.

Men vi ska absolut se till att det finns förskolor som är öppna på obekväma arbetstider. Det är någonting som vi jobbar med i kommuner på olika håll. Jag tror att vi har flera saker som vi kan jobba med tillsammans framöver. Det ser jag fram emot.

Anf. 121 MEERI WASBERG (S) replik:

Herr talman! Det finns många saker som man skulle kunna tala om en sådan här dag. Men jag ska hålla mig till det som handlar om just försörjningsstöd, arbetslöshet och arbetsmarknad.

Ungdomsarbetslösheten stiger. Det är ett gigantiskt problem. Det finns många som av förklarliga skäl aldrig har kommit in i arbetslöshetsförsäkringen eftersom det är just en försäkring och därför kanske tvingas att använda sig av den möjlighet som försörjningsstödet ändå är för att kunna klara sin överlevnad. Där behövs det olika typer av stöd.

Jag hängde också upp mig på de ord som Rickard Nordin använde i sitt anförande och som handlar just om att det ska löna sig att arbeta och att det ska finnas ekonomiska morötter, tror jag att han sade i replikskiftet med Eva Olofsson.

Det är precis det som blir lite fascinerande. När det gäller att det ska löna sig att arbeta kan jag undra vem det är som försöker övertyga vem. Det skulle vara mycket enkelt för Centerpartiet att i nästa veckas votering rösta för reservation 7 där just it-frågor och annat tas upp. Vem försöker övertyga vem?

Vi tar i våra reservationer även upp frågor som handlar om att man måste se över möjligheterna att få bibehålla en viss del. En person som blir erbjuden ett deltidsarbete hade varit tvungen att ta det om det hade gällt a-kassan, med mindre än att man har förbrukat sina 75 deltidsdagar. Motsvarande resonemang finns när det gäller försörjningsstöd. I alla delar är vi inte nödvändigtvis helt oeniga. Hur Centerpartiet förvaltar det i voteringen kommer att bli intressant att se.

Anf. 122 RICKARD NORDIN (C) replik:

Herr talman! Jag kan börja med frågan om att internet ska ingå i normen. Vi arbetar tillsammans med regeringen, och därför bedriver vi vårt arbete inom regeringen och försöker övertyga och få hela regeringen med oss i de frågor där vi i Centerpartiet kanske inte har kommit hela vägen än så länge. Det är den situation som vi har. Vi är inte riktigt beredda att fälla regeringen på grund av att internet inte finns med i riksnormen för försörjningsstöd. Men detta är ett jobb vi får göra. Jag tror inte att de andra partierna heller hade gått så pass långt i denna fråga.

När det gäller frågan om ungdomsarbetslöshet, som Meeri Wasberg lyfter fram, finns det egentligen tre saker som den internationella forskningen pekar på skulle kunna göra stor skillnad. Det är förändrade turordningsregler. Det jobbar Centerpartiet för och har lagt förslag om. Det är en bättre koppling mellan skola och näringsliv. Det är något som vi jobbar mycket med. Där har vi i viss mån med oss Socialdemokraterna. Det är också lägre ingångslöner och större lönespridning för att det ska vara möjligt att komma in lite lättare på arbetsmarknaden. Där har vi inte med oss Socialdemokraterna.

Vi hörde dessutom en viss frustration från Socialdemokraterna i ett tidigare replikskifte över att mindre lönsamma företag hade lagts ned. Då undrar jag: Hur går det då till exempel med RUT-avdraget, som gör att människor lite lättare kan komma in och sköta dessa något enklare sysslor, vilket man efterlyste lite grann tidigare? När vi väl har diskuterat RUT-avdraget har man inte heller varit för det. Det är lite dubbla budskap från Socialdemokraternas sida i denna diskussion.

Anf. 123 MEERI WASBERG (S) replik:

Herr talman! Det är alldeles sant att det finns många olika utmaningar när det gäller ungdomsarbetslösheten. Jag hoppas verkligen att Rickard Nordin inte hörde någon frustration i mitt tidigare replikskifte. I så fall får vi gå tillbaka och lyssna ordentligt.

När det gäller den nordiska modellen och det faktum att olönsamma företag slås ut och att nya företag växer fram är det just en bärande del i den nordiska modellen.

Det är också en viktig del att det är parternas uppgift att hantera frågorna om lön, lönebildning och löneutveckling.

Det skulle vara mycket intressant om Centerpartiet förklarade varför unga människor förtjänar att komma in på arbetsmarknaden och få lägre löner. Vi har hört andra partier som har uttryckt sig i stil med att man måste acceptera att våra yngsta ungdomar har lägre löner. Det finns en naturlag på arbetsmarknaden som säger att den som har en kortare erfarenhet och kanske en kortare utbildning får en lägre lön just för att det finns sakliga skäl till en lägre lön. Men enbart det faktum att man är ung utgör inget sakligt skäl för lönesättning. Så beskrivs det på olika sätt, men i de flesta kollektivavtal.

Turordningen kanske vi inte ska ägna oss åt i debatten just nu, även om det hade varit mycket intressant. Vi kanske har möjlighet att återkomma till det.

Faktum kvarstår dock: Synen på de personer som går på försörjningsstöd är väldigt intressant när man talar just om ekonomiska morötter. Det signalerar nämligen att det inte finns några andra drivkrafter för människor att ta sig från ett läge med försörjningsstöd, oavsett hur mycket hjälp och stöd man får, än om ekonomin lockar och drar. Det får Rickard gärna utveckla i sin avslutande replik.

Anf. 124 RICKARD NORDIN (C) replik:

Herr talman! Om Meeri Wasberg lyssnade hörde hon att jag också talade om de sociala fördelarna. Jag återberättade det som har varit i tidigare replikskiften om de sociala fördelar som faktiskt finns.

Jag tror dock att det finns en rimlighet i att man när man arbetar ska få behålla en del av dessa pengar. Då tycker jag att de 25 procent regeringen nu lägger fram som förslag är fullt rimligt. Jag tycker att det är en bra start, och sedan får vi väl se om man kan gå vidare och utveckla det ytterligare. Det är en fråga vi får titta på och utvärdera allteftersom. Det är klart att jag tycker att det är viktigt med ekonomiska morötter, och framför allt att ta ett vitt arbete jämfört med att ta ett svart arbete – vilket skulle kunna vara en möjlighet för att få behålla mer pengar – om man som situationen ser ut i dag har möjlighet att jobba deltid.

Sedan är det klart att det inte bara är den nordiska modellen utan egentligen marknadsekonomi: Företag som är mindre lönsamma än andra företag på samma marknad slås ut. Jag tycker inte att man ska kategorisera som så att ungdomar bör ha vissa löner eller inte. Jag håller med om att det är arbetsmarknadens parter som ska sätta lönerna. Det är dock också ett faktum att människor som har mindre erfarenhet – för det är egentligen vad det handlar om – i dag har så höga löner att vissa arbetsuppgifter inte är lönsamma att utföra. Det skapar ett visst mått av arbetslöshet, och det är det som egentligen är problemet.

Hade vi haft något lägre minimilöner hade det varit så att det fanns fler arbetsuppgifter som var värda att utföras, och då hade vi också fått fler människor i jobb. Principen som sådan är ju att det är bättre att ha en fot inne på arbetsmarknaden och ha möjlighet att öka lönen ganska kraftigt än att ha båda fötterna utanför.

Anf. 125 ROLAND UTBULT (KD):

Herr talman! Det är inspirerande att komma tillbaka till socialutskottet och få vara med här en liten stund när vi debatterar så viktiga frågor. Som jag upplever det personligen är detta kanske riksdagens viktigaste ärende.

Vi debatterar alltså socialtjänstfrågor. Jag vill först yrka bifall till förslaget i betänkandet och avslag på samtliga motioner.

Anledningen till att detta är så viktigt är att det i så hög grad handlar om människan – människan som lever i utsatta situationer, och framför allt de barn som på olika sätt får illa. Barnets perspektiv är ju det som alla talar om här i dag, och jag tror att vi alla här inne känner väldigt starkt för det. Förra gången vi debatterade detta i kammaren sjöng jag. Det ska jag inte göra i dag, men jag vill lyfta fram några områden som jag tycker är speciellt viktiga.

Ett område gäller de lagändringar i socialtjänstlagen som kom den 1 januari i år och som förtydligar barnens rätt. Exempelvis ska varje omhändertaget barn få en egen socialsekreterare. Vi har drygt 20 000 barn som är omhändertagna i vårt land. Socialsekreteraren ska besöka barnet regelbundet utifrån barnets behov. Det handlar om att stärka stödet och skyddet för barn som far illa eller riskerar att fara illa.

Här kommer det jag uppfattar som en mindre revolution under 2000-talet, nämligen att man ska lyssna på barnen på ett helt annat sätt än tidigare. Ett barn ska få möjlighet att framföra sina åsikter, och barnets bästa ska vara avgörande vid beslut och andra åtgärder som rör vård- eller behandlingsinsatser. Det verkar dock som att det tar tid innan detta implementeras i kommunernas socialtjänst. Det slirar där ute i många kommuner. Det är för många berättelser som säger att barnen inte kommer till tals så som det är föreskrivet i lagen.

De nya ändringarna i socialtjänstlagen gäller från den 1 januari i år. Jag vill påstå att regeringen gör mycket i dessa frågor under Maria Larssons ledning. Men jag är klart bekymrad över att barnperspektivet inte slår fullt igenom så som det är tänkt. Nu görs en översyn av LVU, och det handlar också om barnperspektivet. Mer görs också för att stärka evidensen och även informationstekniken på området.

Herr talman! Som många motionärer lyfter fram är det viktigt med familjerådgivning, som kan bidra till att relationer blir långsiktigt hållbara. Det är något som är lagstadgat för kommunerna att erbjuda. Varje år berörs ca 50 000 barn i Sverige av föräldrars separation. Vi kristdemokrater tror ju på familjen – ni har hört det förut – som en viktig grundpelare i samhället.

Det finns de som anser att familjen är en gammaldags, otidsenlig institution som inte fyller någon funktion i ett modernt samhälle. Vi tror i stället att den nära gemenskapen är en viktig byggsten i samhället. I de nära gemenskaperna – relationen föräldrar–barn är en sådan – utvecklas man till en trygg individ. Vi vill ge föräldrarna mer ansvar och mer tid för sina barn. Att familjerna ser olika ut behöver jag väl inte säga.

Regeringen beslutade 2009 om en nationell strategi för ett utvecklat föräldrastöd kallad En vinst för alla. Strategin handlar just om att via föräldrar främja barns hälsa och positiva utveckling. Jag tror på detta, att arbeta preventivt på olika sätt för att förebygga familjekonflikter – inte minst för barnets skull!

Därför har regeringen gett Socialstyrelsen i uppdrag att i ett antal kommuner se över en försöksverksamhet med separationsteam som kan erbjuda föräldrar och barn stöd och hjälp i samband med en separation. Det handlar om att så långt som möjligt försöka minska de skadeverkningar som föräldrarnas konflikter kan få för barnet och bidra till att barnet får en god och trygg relation med båda föräldrarna.

Under tio års tid följde jag ett stort antal missbrukare i Göteborg. Jag har aldrig, varken tidigare eller senare, upplevt så många tragedier och så många förstörda liv på så nära håll. Vi har bara ett liv att leva, och det livet ödelades på grund av missbruk som startade av olika orsaker hos olika personer. Det fanns naturligtvis ett stort inslag av psykiatrisk problematik hos många. Det var dubbeldiagnos hos ett antal.

Jag fick lära mig att möta människor i ögonhöjd, att visa respekt och sluta kalla dessa människor för svaga eller, som en del uttrycker det, ”den lilla människan”. Detta är stora människor. De är starka individer, men missbruket hade fördärvat deras liv och deras kontakter med anhöriga och vänner. Det fanns många brutna löften. Allt var förlorat hos många av dem.

Det fanns dock de som tog tag i sina liv och ville en förändring, och i en del fall lyckades det. I många fall var de snart tillbaka i missbruket igen. Det fanns olika behandlingar för de här personerna, men det jag har reagerat starkt på under senare år är kommunernas många gånger ovilja att låta de som verkligen vill en förändring få den möjligheten genom att komma till ett kvalificerat behandlingshem, gärna avlägset från hemorten. Kommunernas socialnämnder och socialtjänster sparar miljoner genom att behålla missbrukarna i en ofta sämre vård och behandling på hemmaplan. Ur ett nationellt perspektiv är ju inte detta en besparing, tvärtom.

Vi antog i riksdagen en samlad strategi för alkohol, narkotika, dopning och tobak som sträcker sig över perioden 2011–2015. Vi beslutade om ett antal långsiktiga mål. Ett av dem var att personer med missbruk eller beroende ska ha ökad tillgänglighet till vård och stöd av god kvalitet.

Och då är vi tillbaka hos barnet. I ANDT-strategin är ett prioriterat mål att barn i familjer med missbruk ska erbjudas ändamålsenligt stöd. Här finns både Socialstyrelsen, Folkhälsoinstitutet och SKL med.

Till sist, herr talman! I Sverige dödas ca 17 kvinnor varje år av en nuvarande eller före detta partner. Våldet mot kvinnor har ökat, och i ca 80 procent av fallen är kvinnan bekant med gärningsmannen. Det här har flera tagit upp tidigare. Det finns ett mörkertal. Uppemot 80 procent av våldet mot kvinnor i nära relationer kommer aldrig till polisens kännedom, det vill säga att endast 20 procent anmäls. Enligt Brottsförebyggande rådets statistik från 2011 polisanmälades 27 972 fall av misshandel av kvinnor över 18 år, och i nära hälften av fallen var kvinnan i nära relation med förövaren.

Vi har hört mycket klokt sägas här i dag om socialtjänsten. Förutom att tänka på dessa kvinnor går tanken igen till barnen. Socialnämnden i kommunen ansvarar för att barn som utsatts för brott och deras närstående får det stöd och den hjälp som de behöver. Socialnämnden ska också särskilt beakta att ett barn som bevittnat våld eller andra övergrepp

av eller mot närstående är offer för brott, och ansvara ska kommunen göra för att barnet får det stöd och den hjälp som barnet behöver.

Jag är glad att regeringen med Maria Larsson i spetsen har tillsatt en nationell samordnare, Carin Götblad, för att åstadkomma en kraftsamling i arbetet med att motverka våld i nära relationer. Våld kan inte accepteras i någon form någonstans, och det som gör allra mest ont är våld från närstående.

(Applåder)

Överläggningen var härmed avslutad.
(Beslut skulle fattas den 27 mars.)

14 § Bordläggning

Anmälades och bordlades

EU-dokument

KOM(2013) 130 Förslag till Europaparlamentets och rådets förordning om ändring av förordning (EG) nr 261/2004 om fastställande av gemensamma regler om kompensation och assistans till passagerare vid nekad ombordstigning och inställda eller kraftigt försenade flygningar och av förordning (EG) nr 2027/97 om lufttrafikföretags skadeståndsansvar avseende lufttransport av passagerare och deras bagage

KOM(2013) 146 Förslag till Ändring av kommissionens förslag COM(2012) 496 Europaparlamentets och rådets förordning om gemensamma bestämmelser för Europeiska regionala utvecklingsfonden, Europeiska socialfonden, Sammanhållningsfonden, Europeiska jordbruksfonden för landsbygdsutveckling och Europeiska havs- och fiskerifonden som omfattas av den gemensamma strategiska ramen, om allmänna bestämmelser för Europeiska regionala utvecklingsfonden, Europeiska socialfonden och Sammanhållningsfonden samt om upphävande av rådets förordning (EG) nr 1083/2006

KOM(2013) 153 Förslag till Europaparlamentets och rådets förordning om anmälan till kommissionen av projekt för investeringar i energinfrastruktur inom Europeiska unionen och om ersättning av förordning (EG) nr 617/2010

Motion

med anledning av prop. 2012/13:73 Dataskydd vid europeiskt polissamarbete och straffrättsligt samarbete
2012/13:Ju12 av Richard Jomshof (SD)

Anmälades att följande interpellationer framställdes

den 21 mars

2012/13:347 Ronneby Airport

av *Suzanne Svensson* (S)

till statsrådet Catharina Elmsäter-Svärd (M)

2012/13:348 Ungas framtidstro

av *Isak From* (S)

till statsrådet Maria Arnholm (FP)

2012/13:349 Bristen på specialistläkare

av *Börje Vestlund* (S)

till socialminister Göran Hägglund (KD)

Interpellationerna redovisas i bilaga som fogats till riksdagens snabbprotokoll tisdagen den 26 mars.

16 § Anmälan om frågor för skriftliga svar

Anmälades att följande frågor för skriftliga svar framställdes

den 21 mars

2012/13:414 Statligt stöd till utbildningsinsatser för nyanlända flyktingar

av *Robert Halef* (KD)

till statsrådet Erik Ullenhag (FP)

2012/13:415 Frihetsberövade barn

av *Elin Lundgren* (S)

till justitieminister Beatrice Ask (M)

2012/13:416 Kvinnors säkerhet i Indien

av *Nina Lundström* (FP)

till utrikesminister Carl Bildt (M)

2012/13:417 Partikelutsläpp och arbetsmiljö på Arlanda

av *Siv Holma* (V)

till statsrådet Catharina Elmsäter-Svärd (M)

2012/13:418 Åldersdiskriminerande sjukvård

av *Billy Gustafsson* (S)

till socialminister Göran Hägglund (KD)

2012/13:419 Norska pensionärer och nordiskt skatteavtal

av *Christina Oskarsson* (S)

till finansminister Anders Borg (M)

Frågorna redovisas i bilaga som fogats till riksdagens snabbprotokoll tisdagen den 26 mars.

17 § Anmälan om skriftliga svar på frågor

Anmälades att skriftliga svar på följande frågor inkommit

den 21 mars

2012/13:389 Publicering av den internationella svavelöverenskomsten

av *Hans Hoff* (S)

till statsminister Fredrik Reinfeldt (M)

2012/13:399 Nedrustning av kärnvapen

av *Olle Thorell* (S)

till utrikesminister Carl Bildt (M)

2012/13:402 Kärnvapen

av *Olle Thorell* (S)

till utrikesminister Carl Bildt (M)

Svaren redovisas i bilaga som fogats till riksdagens snabbprotokoll tisdagen den 26 mars.

18 § Kammaren åtskildes kl. 17.32.

Förhandlingarna leddes

av andre vice talmannen från sammanträdets början till ajourneringen kl. 13.49,

av förste vice talmannen därefter till ajourneringen kl. 15.50 och

av andre vice talmannen därefter till sammanträdets slut.

Vid protokollet

ANNALENA HANELL

/Eva-Lena Ekman

1 § Justering av protokoll.....	1
2 § Avsägelse.....	1
3 § Anmälan om kompletteringsval till kulturutskottet	1
4 § Anmälan om inkomna protokollsutdrag från utskott	1
5 § Anmälan om inkommen faktapromemoria om förslag från Europeiska kommissionen	2
6 § Anmälan om fördröjda svar på interpellationer.....	2
7 § Hänvisning av ärenden till utskott	3
8 § Utvidgad målgrupp för samhällsorientering, m.m.	3
Arbetsmarknadsutskottets betänkande 2012/13:AU7.....	3
Anf. 1 MARIA STENBERG (S)	3
Anf. 2 MEHMET KAPLAN (MP).....	5
Anf. 3 MATTIAS KARLSSON (SD)	7
Anf. 4 CHRISTINA HÖJ LARSEN (V)	9
Anf. 5 GUSTAV NILSSON (M).....	11
Anf. 6 MARIA STENBERG (S) replik.....	14
Anf. 7 GUSTAV NILSSON (M) replik	15
Anf. 8 MARIA STENBERG (S) replik.....	15
Anf. 9 GUSTAV NILSSON (M) replik	16
Anf. 10 MATTIAS KARLSSON (SD) replik	16
Anf. 11 GUSTAV NILSSON (M) replik	17
Anf. 12 MATTIAS KARLSSON (SD) replik	17
Anf. 13 GUSTAV NILSSON (M) replik	18
Anf. 14 MEHMET KAPLAN (MP) replik.....	18
Anf. 15 GUSTAV NILSSON (M) replik	19
Anf. 16 MEHMET KAPLAN (MP) replik.....	19
Anf. 17 GUSTAV NILSSON (M) replik	20
Anf. 18 GULAN AVCI (FP).....	20
Anf. 19 ABIR AL-SAHLANI (C).....	23
Anf. 20 PENILLA GUNTHER (KD).....	25
Anf. 21 HANIF BALI (M)	27
Anf. 22 MATTIAS KARLSSON (SD) replik	28
Anf. 23 HANIF BALI (M) replik.....	29
Anf. 24 MATTIAS KARLSSON (SD) replik	29
Anf. 25 HANIF BALI (M) replik.....	29
(Beslut fattades under 12 §.).....	30
Ajournering.....	30
Återupptagna förhandlingar	30
9 § Frågestund.....	30
Anf. 26 FÖRSTE VICE TALMANNEN.....	30
<i>Arbetslösheten</i>	<i>30</i>
Anf. 27 PATRIK BJÖRCK (S)	30
Anf. 28 Statsrådet CATHARINA ELMSÄTER- SVÄRD (M)	31
Anf. 29 PATRIK BJÖRCK (S)	31

Anf. 30 Statsrådet CATHARINA ELMSÄTER-SVÄRD (M).....	31
<i>Arbetskraftsinvandring</i>	32
Anf. 31 JONAS JACOBSSON GJÖRTLER (M)	32
Anf. 32 Statsrådet TOBIAS BILLSTRÖM (M).....	32
Anf. 33 JONAS JACOBSSON GJÖRTLER (M)	33
Anf. 34 Statsrådet TOBIAS BILLSTRÖM (M).....	33
<i>Uttalanden om migration</i>	33
Anf. 35 MEHMET KAPLAN (MP).....	33
Anf. 36 Statsrådet TOBIAS BILLSTRÖM (M).....	34
Anf. 37 MEHMET KAPLAN (MP).....	34
Anf. 38 Statsrådet TOBIAS BILLSTRÖM (M).....	34
<i>Utländska studenter och doktorander i Sverige</i>	35
Anf. 39 KARIN GRANBOM ELLISON (FP).....	35
Anf. 40 Statsrådet TOBIAS BILLSTRÖM (M).....	35
Anf. 41 KARIN GRANBOM ELLISON (FP).....	35
Anf. 42 Statsrådet TOBIAS BILLSTRÖM (M).....	36
<i>Löneskillnader mellan män och kvinnor</i>	36
Anf. 43 ANNIKA QARLSSON (C).....	36
Anf. 44 Statsrådet MARIA ARNHOLM (FP)	36
Anf. 45 ANNIKA QARLSSON (C).....	37
Anf. 46 Statsrådet MARIA ARNHOLM (FP)	37
<i>Papperslösa barns rätt till utbildning</i>	37
Anf. 47 CARINA HERRSTEDT (SD).....	37
Anf. 48 Statsrådet TOBIAS BILLSTRÖM (M).....	38
Anf. 49 CARINA HERRSTEDT (SD).....	38
Anf. 50 Statsrådet TOBIAS BILLSTRÖM (M).....	38
<i>Språkbruk och rasism</i>	38
Anf. 51 CHRISTINA HÖJ LARSEN (V).....	38
Anf. 52 Statsrådet TOBIAS BILLSTRÖM (M).....	38
Anf. 53 CHRISTINA HÖJ LARSEN (V).....	39
Anf. 54 Statsrådet TOBIAS BILLSTRÖM (M).....	39
<i>Särskoleelevers fortsatta utbildning</i>	39
Anf. 55 YVONNE ANDERSSON (KD).....	39
Anf. 56 Statsrådet MARIA ARNHOLM (FP)	39
Anf. 57 YVONNE ANDERSSON (KD).....	40
Anf. 58 Statsrådet MARIA ARNHOLM (FP)	40
<i>Kvinnor med funktionsnedsättning</i>	40
Anf. 59 KERSTIN NILSSON (S)	40
Anf. 60 Statsrådet MARIA ARNHOLM (FP)	41
Anf. 61 KERSTIN NILSSON (S)	41
Anf. 62 Statsrådet MARIA ARNHOLM (FP)	41
<i>FN:s millenniemål om fattigdomsbekämpning</i>	41
Anf. 63 ELISABETH BJÖRNSDOTTER RAHM (M)	41
Anf. 64 Statsrådet GUNILLA CARLSSON (M)	42
Anf. 65 ELISABETH BJÖRNSDOTTER RAHM (M)	42
Anf. 66 Statsrådet GUNILLA CARLSSON (M)	42
<i>Statsråds ansvar i opinionsbildning</i>	42

Anf. 67 SARA KARLSSON (S)	42	Prot. 2012/13:82
Anf. 68 Statsrådet TOBIAS BILLSTRÖM (M)	43	21 mars
Anf. 69 SARA KARLSSON (S)	43	
Anf. 70 Statsrådet TOBIAS BILLSTRÖM (M)	43	
<i>Biståndsmedel och flyktingmottagande</i>	43	
Anf. 71 HANS LINDE (V)	43	
Anf. 72 Statsrådet GUNILLA CARLSSON (M)	44	
Anf. 73 HANS LINDE (V)	44	
Anf. 74 Statsrådet GUNILLA CARLSSON (M)	44	
<i>Filmavtalet</i>	45	
Anf. 75 GUNILLA CARLSSON i Hisings Backa (S)	45	
Anf. 76 Kultur- och idrottsminister LENA ADELSON		
LILJEROTH (M)	45	
Anf. 77 GUNILLA CARLSSON i Hisings Backa (S)	45	
Anf. 78 Kultur- och idrottsminister LENA ADELSON		
LILJEROTH (M)	46	
<i>Trafikens klimatutsläpp</i>	46	
Anf. 79 STINA BERGSTRÖM (MP)	46	
Anf. 80 Statsrådet CATHARINA ELMSÄTER-		
SVÄRD (M)	46	
Anf. 81 STINA BERGSTRÖM (MP)	47	
Anf. 82 Statsrådet CATHARINA ELMSÄTER-		
SVÄRD (M)	47	
<i>Barns och ungdomars tillgång till kultur</i>	47	
Anf. 83 KERSTIN ENGLE (S)	47	
Anf. 84 Kultur- och idrottsminister LENA ADELSON		
LILJEROTH (M)	48	
Anf. 85 KERSTIN ENGLE (S)	48	
Anf. 86 Kultur- och idrottsminister LENA ADELSON		
LILJEROTH (M)	48	
<i>Arbetslösheten</i>	49	
Anf. 87 PETER PERSSON (S)	49	
Anf. 88 Statsrådet CATHARINA ELMSÄTER-		
SVÄRD (M)	49	
Anf. 89 FÖRSTE VICE TALMANNEN	49	
10 § Socialtjänstfrågor	50	
Socialutskottets betänkande 2012/13:SoU11	50	
Anf. 90 MEERI WASBERG (S)	50	
Anf. 91 MAGNUS EHRENCRONA (MP)	52	
Anf. 92 MARGARETA LARSSON (SD)	54	
Anf. 93 EVA OLOFSSON (V)	55	
Anf. 94 HELENA BOUVENG (M)	58	
Anf. 95 EVA OLOFSSON (V) replik	60	
Anf. 96 HELENA BOUVENG (M) replik	61	
Anf. 97 EVA OLOFSSON (V) replik	61	
Anf. 98 HELENA BOUVENG (M) replik	61	
(forts. 13 §)	62	
Ajournering	62	

Återupptagna förhandlingar	62
11 § Beslut om ärenden som slutdebatterats den 20 mars	62
NU14 Mineralpolitiska frågor	62
NU15 Konkurrenspolitiska frågor	64
SkU17 Beskattning av företag, kapital och fastighet	64
SkU19 Punktskatter	66
CU9 Planering och byggande	68
12 § Beslut om ärende som slutdebatterats vid dagens sammanträde.....	68
AU7 Utvidgad målgrupp för samhällsorientering, m.m.	68
13 § (forts. från 10 §) Socialtjänstfrågor (forts. SoU11)	70
Anf. 99 MEERI WASBERG (S) replik	70
Anf. 100 HELENA BOUVENG (M) replik	70
Anf. 101 MEERI WASBERG (S) replik	71
Anf. 102 HELENA BOUVENG (M) replik	71
Anf. 103 MARIA LUNDQVIST-BRÖMSTER (FP)	72
Anf. 104 MAGNUS EHRENCRONA (MP) replik	73
Anf. 105 MARIA LUNDQVIST-BRÖMSTER (FP) replik	73
Anf. 106 MAGNUS EHRENCRONA (MP) replik	74
Anf. 107 MARIA LUNDQVIST-BRÖMSTER (FP) replik	74
Anf. 108 EVA OLOFSSON (V) replik	74
Anf. 109 MARIA LUNDQVIST-BRÖMSTER (FP) replik	75
Anf. 110 EVA OLOFSSON (V) replik	75
Anf. 111 MARIA LUNDQVIST-BRÖMSTER (FP) replik	76
Anf. 112 MEERI WASBERG (S) replik	76
Anf. 113 MARIA LUNDQVIST-BRÖMSTER (FP) replik	77
Anf. 114 MEERI WASBERG (S) replik	77
Anf. 115 MARIA LUNDQVIST-BRÖMSTER (FP) replik	78
Anf. 116 RICKARD NORDIN (C)	78
Anf. 117 EVA OLOFSSON (V) replik	80
Anf. 118 RICKARD NORDIN (C) replik	81
Anf. 119 EVA OLOFSSON (V) replik	81
Anf. 120 RICKARD NORDIN (C) replik	82
Anf. 121 MEERI WASBERG (S) replik	82
Anf. 122 RICKARD NORDIN (C) replik	83
Anf. 123 MEERI WASBERG (S) replik	83
Anf. 124 RICKARD NORDIN (C) replik	84
Anf. 125 ROLAND UTBULT (KD)	85
(Beslut skulle fattas den 27 mars.)	87
14 § Bordläggning.....	87
15 § Anmälan om interpellationer	88
16 § Anmälan om frågor för skriftliga svar	88

17 § Anmälan om skriftliga svar på frågor.....	89	Prot. 2012/13:82
18 § Kammaren åtskildes kl. 17.32.....	89	<u>21 mars</u>

Tryck: Elanders, Vällingby 2013